

139. Tiistaina 12 päivänä joulukuuta 1989

kello 14

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset perhe-eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta koskeviksi laeiksi 4561

Hallituksen esitys n:o 173
Lakialoite n:o 22/1988 vp.
Toivomusaloitteet n:ot 933, 957 ja 1055/1987 vp. sekä 683/1988 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 36
Suuren valiokunnan mietintö n:o 224

2) Ehdotus laiksi vuodelta 1990 suoritettavasta korotuksesta vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksuun ja työnantajan sairausvakuutusmaksuun 4564

Hallituksen esitys n:o 236
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 43
Suuren valiokunnan mietintö n:o 225

3) Ehdotukset laiksi vuodelta 1990 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista 4599

Hallituksen esitys n:o 109
Lakialoitteet n:ot 87 ja 98
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 84
Suuren valiokunnan mietintö n:o 226

4) Ehdotukset laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta 4603

Hallituksen esitys n:o 110
Lakialoitteet n:ot 29, 54, 64, 67, 69, 75,

81, 84, 85, 96 ja 104
Toivomusaloitteet n:ot 29, 48, 50, 55, 58, 63 ja 77

Siv.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 85

Suuren valiokunnan mietintö n:o 227

5) Ehdotukset laeiksi ennakkoperintälain 10 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 4613

Hallituksen esitys n:o 228
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 86
Suuren valiokunnan mietintö n:o 228

Kolmas käsittely:

6) Ehdotukset laeiksi yhdistyslain 10 ja 35 §:n, yleisistä kokouksista annetun lain 1 ja 2 §:n sekä painovapauslain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 195
Lakivaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 210

7) Ehdotus laiksi nykyisten määrällisten vientirajoitusten poistamista ja uusien tai vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden estämistä koskevan Suomen tasavallan ja Euroopan talousyhteisön väliseen sopimukseen tehdyn täydentävän pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 4617

Hallituksen esitys n:o 224
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 35
Suuren valiokunnan mietintö n:o 211

	Siv.		Siv.
8) Ehdotukset laiksi valtion eläkera- hastosta sekä laiksi valtion liikelaitok- sista annetun lain 25 §:n muuttamisesta	4617	Hallituksen esitys n:o 216 Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 39 Suuren valiokunnan mietintö n:o 218	
Hallituksen esitys n:o 163 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 82 Suuren valiokunnan mietintö n:o 212		14) Ehdotus laiksi merimieseläkelain muuttamisesta	4620
9) Ehdotukset luottoverolaiksi sekä laiksi leimaverolain muuttamisesta	4618	Hallituksen esitys n:o 232 Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 40 Suuren valiokunnan mietintö n:o 219	
Hallituksen esitys n:o 186 Lakialoitteet n:ot 24/1987 vp., 18, 30 ja 83/1988 vp. sekä 45 ja 48 Toivomusaloitteet n:ot 47 ja 80/1988 vp. sekä 53 ja 91 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 83 Suuren valiokunnan mietintö n:o 213		15) Ehdotukset laiksi tieliikenteen ajo- ja lepoajoista	”
10) Ehdotukset laiksi kiinnitysluot- topankin muuttamisesta liikepankiksi ja sulautumisesta liikepankkiin sekä laiksi leimaverolain 10 §:n muuttami- sesta	4619	Hallituksen esitys n:o 87 Lakialoite n:o 18/1987 vp. Liikennevaliokunnan mietintö n:o 12 Suuren valiokunnan mietintö n:o 220	
Hallituksen esitys n:o 198 Pankkivaliokunnan mietintö n:o 5 Suuren valiokunnan mietintö n:o 214		16) Ehdotus laiksi tieliikennelain 87 a §:n muuttamisesta	4621
11) Ehdotukset laiksi vapaakunnan oikeudesta poiketa eräistä säännöksistä ja määräyksistä annetun lain muutta- misesta ja laiksi vapaakuntakokeilusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	”	Hallituksen esitys n:o 88 Liikennevaliokunnan mietintö n:o 13 Suuren valiokunnan mietintö n:o 221 .	
Hallituksen esitys n:o 159 Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 27 Suuren valiokunnan mietintö n:o 215		17) Ehdotukset ulosottomiehen oi- keutta saada eräitä tietoja eläke- ja vakuutuslaitoksilta tarkoittaviksi laeiksi	”
12) Ehdotus laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta	4620	Hallituksen esitys n:o 219 Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 14 Suuren valiokunnan mietintö n:o 223	
Hallituksen esitys n:o 92 Toivomusaloite n:o 300/1988 vp. Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 28 Suuren valiokunnan mietintö n:o 216		18) Ehdotukset laeiksi kansaneläke- lain 79 §:n ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta	”
13) Ehdotukset laiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta ja laiksi ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	”	Hallituksen esitys n:o 231 Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 38 Suuren valiokunnan mietintö n:o 217	
		Ensimmäinen käsittely:	
		19) Ehdotukset laiksi lääkärintoi- men harjoittamisesta annetun lain ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta	”
		Hallituksen esitys n:o 174 Talousvaliokunnan mietintö n:o 14	
		Esitellään:	
		20) Hallituksen esitys n:o 234 laiksi Teijon alueen käyttämisestä ja laiksi maatilalain 21 §:n muuttamisesta	”

Siv.

21) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 108 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta 4628

22) Ed. Aittoniemen ym. lakialoite n:o 109 laiksi sotiemme veteraanien kunniavelkarakastosta 4638

Pöydällepanoa varten esitellään:

23) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 92 hallituksen esityksen johdosta valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1990 (HE n:o 107) 4641

24) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 23 hallituksen esityksen johdosta laiksi urheiluopistojen valtionavusta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta (HE n:o 233) ”

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Almgren, Kanerva, Kuuskoski-Vikatmaa, Laurila, Melin, Myller, Nyby, Paasio, Pekkarinen, Pohjanoksa, Pystynen, Salolainen, Sasi, Siitonen, Suominen ja Tæxell.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia ed. Taxell sekä virkatehtävien vuoksi edustajat Melin ja Suominen.

Uusi hallituksen esitys

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva joulukuun 8 päivä on eduskunnalle saapunut

hallituksen esitys n:o 237, joka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset perhe-eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta koskeviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 173

Lakialoite n:o 22/1988 vp.

Toivomusaloitteet n:ot 933, 957 ja 1055/1987 vp. sekä 683/1988 vp.

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 36

Suuren valiokunnan mietintö n:o 224

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 224. Eilen pidetyssä toisessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Löyttyjärven kannattamana ehdottanut, että ensimmäisen, toisen, kolmannen ja viidennen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 155 jaa- ja 25 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 1)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin I vastalauseessa on esitetty, mikä merkitsee mm. sitä, että avoliitossa olevatkin voivat olla perhe-eläkkeen piirissä.

Ed. P. L e p p ä n e n : Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. P. Leppäsen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, mikä on I vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 154 jaa- ja 25 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4 a §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisesti, mikä tarkoittaa sitä, että lapseneläkettä voitaisiin maksaa mm. opiskelevalle ja työkyvyttömälle lapselle.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Alarannan kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, mikä on I vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4 b § hyväksytään keskustelutta.

7 a §.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälään otettaisiin uusi 6 momentti siinä muodossa, joka on II vastalauseessa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Alarannan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Alaranta ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että pykälään hyväksyttäisiin uusi momentti II vastalauseen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Alarannan ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

8 ja 8 a — 8 c § hyväksytään keskustelutta.

8 d §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä eläkkeiden sovituksen perusteet sisällään pitävä pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseessa olevassa muodossa.

Ed. P. L e p p ä n e n : Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. P. Leppäsen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, mikä on I vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

8 e ja 8 f § hyväksytään keskustelutta.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Jotta valintaoikeus tulisi, ehdotan, että voimaantulo- ja soveltamissäännös hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisesti.

Ed. P. L e p p ä n e n : Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. P. Leppäsen kannattamana

na ehdottanut, että voimaantulo- ja soveltamissäännös saisi sen sanamuodon, mikä on I vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 156 jaa- ja 25 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta toisen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 15 a, 15 b, 16 a, 27 ja 28 a §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike sekä neljännen lakiehdotuksen 2—7, 7 a — 7 c, 8, 16 ja 19 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta ryhtyy viidennen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §, 1 luvun otsikko, 6, 13, 14, 15 a, 15 b, 16—18 §, 2 luvun otsikko sekä 19—29 § hyväksytään keskustelutta.

30 §.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Ehdotan, että 30 §:n 1 momentti hyväksyttäisiin seuraavassa muodossa: ”Leskeneläkkeen lisäosa määräytyy 15 b, 15 d ja 15 f §:n mukaan. Eläkkeensaajan tulosta otetaan kuitenkin vuosituloa määrättäessä huomioon vain 60 prosenttia.” — 2 momentti kuuluisi mietinnön mukaisesti.

Ed. Koistinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Alarannan tekemää muutosehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Alaranta ed. Koistisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Alarannan ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

31 §, 3 luvun otsikko, 32—39 §, 4 luvun otsikko, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta kuudennen lakiehdotuksen 23 ja 33 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike sekä seitsemannen lakiehdotuksen 1, 5, 6, 8 ja 11 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike sekä kahdeksannen lakiehdotuksen 1—6 §, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 13.

2) Ehdotus laiksi vuodelta 1990 suoritettavasta korotuksesta vakuutetun kansaneläke- vakuutusmaksuun ja työnantajan sairausvakuutusmaksuun

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 236

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 43

Suuren valiokunnan mietintö n:o 225

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 225. Ensinnä sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3) — 5) asiasta.

Yleiskeskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Eilen käytiin tässä salissa innokas keskustelu tulo- ja varallisuusverolakiin ja valtion tuloveroasteikkoihin liittyen. Tuossa keskustelussa totesin muutamaa otteeseen niistä linjoista, joita meillä vihreillä on tulonjakopolitiikkaan. Eräs hyvin merkittävä lähtökohta oli, että kun meille ympäristönsuojelu on erinomaisen tärkeä asia ja kun ehdoton reunaehto on, että elämme demokraattisesti hallituksessa maassa, niin kaikki kansalaispiirit pitää saada mukaan aktiiviseen ympäristönsuojeluun. Sen ehdoton edellytys puolestaan on, että tulonjako on mahdollisimman oikeudenmukaista ja että erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, etteivät vähätuloiset joudu ympäristönsuojelun laskuja ensisijaisesti maksamaan.

Tästä lähtökohdasta on olemassa monta seurausvaikutusta. Yksi sellainen on, että veroasteikot tulee rakentaa sillä tavalla, että ne soveltuvat nimenomaan tähän ajatteluun.

Arvoisa puhemies! Pöydille edustajille on jaettu vihreiden ehdotus ensi vuonna sovellettaviksi valtion tuloverotuksen veroasteikoiksi. Se asteikko, joka näin on muotoutunut, täyttää tämän ehdon ymmärtääkseni paremmin kuin yksikään muu nyt käsittelyssä oleva ehdotus. Siinä on valtionverotuksessa verotettavan tulon alaraja asetettu 58 000 markkaan, kun se muissa ehdotuksissa on noin 40 000 markan tienoilla.

Tähän rinnalle on syytä ottaa hyvin merkittävänä tähän päivään liittyvänä asiana se, että tulopoliittisissa neuvotteluissa on hyvin keskeisenä asiana ollut vähätuloisten asema ja erikoisesti naisvaltaisten alojen asema. Muun muassa TVK:n hallituksessa jouduttiin juuri tästä syystä äänestämään, kun otettiin ensimmäisen kerran kantaa valtakunnansovittelijan ehdotukseen. Siis tämäkin näkökohta pitää ottaa huomioon. Meidän ehdottamamme tuloveroasteikko ottaa tä-

män näkökohdan huomioon paremmin kuin yksikään muu tarjolla oleva asteikko. Ehdottamassamme asteikossa voittavat kaikki ne, jotka saavat enintään 90 000 markkaa verotettavia tuloja valtionverotuksessa. Enimmillään tuo ero on 2 000 markkaa tuloryhmässä 60 000 markkaa vuodessa. Haarukassa 95 000—265 000 markkaa tuloveroasteikko on suurin piirtein sama kuin hallituksen esityksessä, mutta sen yläpuolella meillä on kiristävämpi linja eli paremmin ansaitsevat joutuvat maksamaan valtion tuloveroa enemmän kuin hallitus esittää. Samaan hengenvetoon on toki todettava, että mm. SKDL:n asteikko on vielä kiristävämpi. Se on ihan selvä asia.

Kävimme tästä asiasta varsin seikkaperäisen keskustelun joukossamme ja totesimme, että jos ehdottaisimme tässä vielä jyrkempää asteikkoa, se saattaisi johtaa toteutettuna myös veronkiertopyrkimykseen keplottelukonsteilla eli lähinnä oravannahkojen vaihtamismentaliteettiin.

Kaikki ehdotukset maksavat, niin myös tämä. Olemme laskeneet, että ero on 1,3 miljardia markkaa, mikä tarkoittaa nimenomaan sitä, että tuloverokertymä on tämän verran pienempi kuin hallituksen esityksen mukainen veroasteikko tuottaisi.

Mutta meidän budjettiarivimme on kuitenkin tasapainoinen. Olemme ehdottaneet jo aikaisemmin tänä syksynä, että ryhdyttäisiin kantamaan ympäristömaksuja. Näitten tuotolla katetaan tämä vajuus. Hyvin merkittävää tässä rakenteessa on se, että ympäristöveromaksut voidaan hoitaa erillisellä lainsäädännöllä niin, että ne eivät ole kytkeyssä TVL:ään, aivan niin kuin veroasteikkokin on erillään TVL:stä, joskin vaikutuksia pitää tarkastella aina yhtä aikaa.

Hyvin merkittävää juuri tämän ajattelun mukaan on se, että ympäristömaksukäytäntöön voidaan palata kesken vuodenkin, siis kesken vuodenkin, riippumatta valtion tuloja menoarvion käsittelystä, jos näin halutaan. Meidän mielestämme meidän pitäisikin saada aikaiseksi sellainen ohjelma, jossa pyrittäisiin ympäristömaksujen varsin voimakkaaseen kehittämiseen. Olemme lukuisia kertoja todenneet tässä samassa salissa, että tavoite tulee olemaan vähintään 10 miljardin markan suuruinen kertymä, mikä tarkoittaa silloin sitä, että vastaavasti voidaan silloin veroasteikoissa ja muissa verotuksellisis-

keinoissa jälleen toimia vähätuloisten hyväksi ja, mikä tärkeintä, meille sallitaan vapausasteita kehittää perusturvaa. Meidän mallissamme jää varallisuutta sekä perusturvan että myös ympäristösuojeluhankkeitten toteuttamiseen kertyvillä tuloilla. Me olemmekin sitä mieltä, että jos olisi valittu oikea tie, niin meillä olisi ollut mahdollisuus jo ensi vuonna toteuttaa eduskunnan kaikkien ryhmien perusturvatyöryhmän ehdotukset perusturvan kehittämiseksi.

Vielä on syytä kiinnittää eräaseen näkökohtaan huomiota tässä veroasteikossa, ja se on se, että tämä veroasteikko on huomattavasti yksinkertaisempi kuin muut tarjolla olevat. Siis toisin sanoen se on helppo mieltää ja sen mukaisesti on helppo toimia, ja sekin on varmasti arvo sinänsä.

Arvoisa puhemies! Eilen täällä käytiin hyvin voimakas keskustelu siitä, tulevatko vihreät esittämään TVL:ään muutoksia. (Ed. Pekkarinen: Tarvitsisi tietää hinta!) Me ehdotamme ne samat kaksi muutosta, jotka olemme ehdottaneet edellisilläkin kerroilla. Toinen koskee 80 §:ää ja sitä, että veronalaista tuloa ei ole ”paperin, lasin, muovijätteen, lumpujen, jätepuun ja metalliromun kerääjän näiden tuotteiden luovutuksesta saama tulo, mikäli sitä ei ole pidettävä palkkana”. Tämä olisi ympäristönsuojelullisesti merkittävä hanke, jos näin voitaisiin menetellä. Tämä on tietysti mielenkiintoinen myös sellaisena, että se on koska tahansa toteutettavissa kesken vuottakin lainmuutoksella ilman, että sillä on seuraamusvaikutuksia mihinkään.

Toinen ehdotus koskee 103 §:ää. Siinä ehdotetaan, että TVL:n 4 §:ssä tarkoitettu yhteisö saa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, vähentää valtionverotuksessa kokonaistulostaan ”vähintään 5 000 markan ja enintään 150 000 markan suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka sellaiselle verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on ihmisoikeuksien puolustaminen, ympäristönsuojelu, kehitysyhteistyö taikka tieteen tai taiteen tekeminen”. Meidän mielestämme ihmisoikeuksien puolustaminen, ympäristönsuojelu ja kehitysyhteistyö ovat niin arvokkaita asioita, että ne on syytä pitää keskus-

telussa koko ajan esillä. Edelleen ne voidaan toteuttaa myös erillisinä asioina ilman, että niillä on kovinkaan suurta budjetin tulopuoleen liittyvää vaikutusta, siis erillisillä lainsäädäntöhankkeilla. Ne eivät siis sillä tavalla ole TVL:n kokonaisuuteen kytkeytyviä asioita. Kysymys on tahdon vallan asiasta.

Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen oli ehtinyt jo ilmoittaa julkiselle sanalle, että täällä tullaan hyväksymään täällä, se muutos jonka tulemmme yksityiskohtaisessa käsittelyssä edellä kuullusti esittämään. Me tietysti toivomme, että näin todella tapahtuu. Me pahoin pelkäämme, että niin ei tapahdu kuitenkaan.

Arvoisa puhemies! Olen yrittänyt edellä kuvata sitä, kuinka selvästi erillään ovat ne erityiset hankkeet, jotka ovat meille tärkeitä. Siis meidän politiikkaamme voidaan toteuttaa järkevällä tavalla niin, että veroasteikkojen, erillisten lainsäädännöllisten hankkeiden, sosiaaliturvan, ympäristönsuojelun ja koko yhteiskunnan kautta voidaan päästä oikeudenmukaiseen tulonjakoon jatkossa. Siis emme ole tässä ajattelemattomuuden tiellä. Tulemme tekemään kolmannen kohdan kohdalla veroasteikkoa koskevan, käsittelyn pohjaa koskevan ehdotuksen.

Ed. Vä h ä k a n g a s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pulliainen lopussa toi esille hyviä asioita luonnon säilyttämistä ja suojelemista, mutta minusta on kyllä melkoisessa ristiriidassa hänen puheensa alkuosan kanssa tämä jutustelu, jossa hän puhui pienituloisten ihmisten huomioimisesta verotuksessa. Kyllä kai tämä Pulliainen näkökulma vie siihen suuntaan, että näitäkin hyviä asioita maksetaan kaikista eniten pienituloisilla ihmisillä, ja se ei ole oikein.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin ed. Pulliaisen äsken käyttämää puheenvuoroa, jossa hän lähti liikkeelle tästä pöydille jaetusta vihreiden muutosehdotuksesta, nimenomaan veroasteikkoihin progressiivisen tuloveroasteikon osalta. Siinä tämä vaatimus on aivan oikean suuntainen. Nyt tuntuu kyllä todella hämmästyttävältä se, että kuulemma vihreät ovat tukemassa, aikanaan äänestämässä hallituksen esittämiä lakiesityksiä pysyviksi. Siinä mielessä todella tulee kysyneeksi, kuinka vihreät näin helposti ovat luopumassa tavoitteistaan. Jos he niistä vain yhden tällä kertaa

saavat läpi, niin he kuitenkin tästä perusksymyksestä antavat periksi eli nimenomaan tuloveroasteikon progressiivisuudesta. Aika lailla ovat kevyet vihreidenkin tavoitteet. Ne ovat liian helposti valitettavasti kaupan.

Ed. Laine (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pulliainen aloitti puheenvuoronsa mielestäni varsin erinomaisesti, kun hän kertoi vihreiden olevan ympäristönsuojelun asialla ja siitä syystä haluavan oikeudenmukaista tulonjakoa ja vieläpä sanoi, että näin eivät vähävaraiset sitten joudu kärsimään. Mutta, ed. Pulliainen, se veropoliittinen linja, jonka te olette ilmoittaneet hyväksyväne kolmannessa käsittelyssä, sehän on kokonaan ristiriidassa alussa mainitsemanne tavoitteen kanssa.

En kiistä sitä, ettei tässä verotaulukkoasiassa, jonka esitätte, ole eräitä myönteisiä puolia, mutta se vertailu, jonka suoritatte muihin esillä oleviin ehdotuksiin, on kyllä heikko sen johdosta, että esimerkiksi devan lakialoitetta verotaulukoksi ei voi tarkastella pelkästään tämän verotaulukon osalta, vaan me ehdotamme vähennykset säilytettäväksi, vähennyksiin 6 prosentin inflaatiotarkistusta ja ehdotamme vähennykset tehtäviksi verosta valtionveron osalta. Me esitämme 4 200:aa markkaa pienemmät tulot kokonaan verovapaaksi valtionverotuksessa ja 3 000 markkaan saakka kuukaudessa kunnallisveron osalta. Teidän tarkastelunne ei ota huomioon näitä asioita. Herra puhemies! Mainitsin äsken inflaatiotarkistusprosenttiksemme 6, me tarkoitamme nimenomaan täyttä inflaatiotarkistusta.

Ed. Jokinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jälleen kerran ed. Pulliainen yritti toimia omanatuntona ympäristönsuojeluasiassa, joka on todella yhä tärkeämpi ja keskeisempi. Kyllä tietenkin käytäntö sitten osoittaa lakeja tehtäessä ja niistä äänestettäessä, miten tavoite viedään eteenpäin.

Totta on, että varakkaat ja suurituloiset saastuttavat ratkaisevasti enemmän myös yksityisinä kuin vähätuloiset, tietysti yritystointa kaikkein eniten, mutta suuri ero on siinä, miten vähätuloinen voi tähänkin joulunaikaan hankkia saastetta. Kaikki roska- ja laatikot täyttyvät vähintään vuorokaudessa siitä paperi- ja saastemäärästä, joka joulun aikaan kerätään, ja sitä ei suinkaan hankita

2 000—3 000 markan kuukausituloilla, joita on satojatuhansia tässäkin maassa. He eivät ole niitä, jotka saastetta keräävät, vaan se on kyllä siltä pieneltä ryhmältä, joka kulutusjuhlaa viettää ja joka todellakin ratkaisevasti tähän vaikuttaa.

Tämä on eräs tekijä, joka tulee aina esille silloin, kun näitä asioita käsitellään, ja ne liittyvät tänä päivänä ihan kaikkeen myös lainsäädännön kentässä, ihan kaikkeen, mitä ollaan käsittelemässä. Tuskin on yhtään sellaista asiaa, joka olisi täysin irrallinen juuri tästä oleellisesta seikasta.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytettyjen puheenvuorojen johdosta totean, että ed. Anttila ei ollut kuunnellut lainkaan, mitä puhuin, joten sitä ei voi kommentoida ollenkaan, kun hän puhui aivan muusta aiheesta.

Mutta arvoisille muille kansanedustajatovereille totean, että minä juuri yritin kuvata mallin, joka toimii juuri niin kuin sanoimme, eli se ottaa juuri sen huomioon, että liikevaihtoveron omaisesti käyttäytyvät verot kompensoidaan tuloveroasteikolla kunakin vuonna niin, että oikeudenmukaisuus toteutuu.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minun mielestäni ed. Pulliainen kaksi puheenvuoroa ovat selkiinnyttäneet hyvin ratkaisevasti sen, mikä on vihreän eduskuntaryhmän veropoliittinen linja. Se veropoliittinen linja yhtyy hallituksen veropoliittiseen linjaan. Vihreällä ryhmällä on kahteen yksityiskohtaan, joista toinen on kiistatta tärkeä ja fiskaalisesti todella varsin pieni, muutosehdotuksensa. Jos kaikilta muilta osin eduskuntaryhmä on valmis yhtymään hallituksen tulo- ja varallisuusverolakiin, ei voi mitään muuta sanoa kuin sen, että vihreän liiton linja yhtyy hallituksen veropoliittiseen linjaan.

Se, että asteikkolaissa vihreät esittävät jonkinlaisia poikkeamia hallituksen linjasta nimenomaan pieni- ja keskituloisten kohdalla, ei muuta sitä tosiasiaa olennaisesti miksiäkään, että pääpiirteissään vihreän liiton linja yhtyy hallituksen linjaan. Enimmillään poikkeamat meille jaetun listan mukaan ovat 2 000 markkaa vuodessa asteikkolain kohdalla, ja kun TVL:n osalta vihreät yhtyvät hallituksen linjaan, voi todella esittää suurin

piirtein tuon väitteen, minkä äsken tuossa kerroin. Nyt ymmärrän, herra puhemies, tämän jälkeen, että vihreä liitto todellakin voi äänestää kolmannessa käsittelyssä hallituksen esitysten puolesta.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos tarkastelee vihreiden strategiaa tässä kysymyksessä, niin on mielenkiintoista, että he tuovat tänne taulukkoesityksen, joka hylätään. Samaten meidänkin taulukkoesityksemme tullaan hylkäämään, mutta tässä on se jännä puoli, että jotkut taulukot pitää eduskunnan säätää voimaan ensi vuodeksi, ja kolmannessa käsittelyssä me kaikki olemme sitten yksimielisesti niiden taulukoiden kannalla, joita hallitus ehdottaa, koska emmehan me voi ilman verotaulukoita elää tässä yhteiskunnassa.

Sitten kun tulee kysymys tulo- ja varallisuusverolaista, jossa on siis myös paljon sosiaalisia parannuksia ja sosiaalisia uudistuksia, jotka vaikuttavat ihan samalla tavalla ihmisten elintasoon kuin vihreiden taulukon alarajan nostamiset, niin siinä yhteydessä sitten vihreät ovat hallituksen esityksen linjalla. Tämä on minusta mielenkiintoista. Ollaan sellaisen esityksen puolella, joka pitäisi saada uudelleen esitetyksi, joka ei automaattisesti tule uudelleen esitettäväksi, niin kuin taulukot tulevat. Tämän takia olisi kyllä paljon järkevämpi linja vihreiltä toimia pienituloisten, keskituloisten ja työtätekevien ihmisten puolesta, että vihreät toisivat tämän tulo- ja varallisuusverolainkin uudelleen tänne käsiteltäväksi, kun se ei itsestään tule. Se ei tule, jos koko oppositio ei tässä yhteydessä ole yhtenäinen. Siinä mielessä minusta tuntuu, että vihreät ovat nyt valinneet väärän pienituloisia suosivan linjan, joka ehdottomasti tullaan hylkäämään ja jota ei tulla käsittelemään uudelleen, niin kuin taulukkolaki tullaan aina joka vuosi uudelleen täällä käsittelemään.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ei ole aivan pieni detalji verotuksen suhteen, mitä verotaulukkoja käytetään. Täällä sotketaan nyt iloisesti kaksi asiaa. Toinen on se vähennysviidakon karsiminen, joka on tehty tässä tulo- ja varallisuusverolaissa, mikä sinänsä on minun mielestäni hyvä asia, mutta se olisi pitänyt kompensoida verotaulukkoihin oikoin.

Mitä ed. Seppäsen teoretisointiin tässä tulee, niin pitäisin todennäköisenä, että vaikka ed. Seppänen täällä aikookin äänestää vuoden 1987 voimassa olevan verolain puolesta kolmannessa käsittelyssä, niin siitä huolimatta meille tulee ensi vuodeksi joku verolaki, ja se todennäköisesti hyvin paljon muistuttaa sitä, mitä hallitus on esittänyt, joten tässä meillä on tämän taulukon suhteen puntit aivan tasassa. Olen myös varma, että tämä ei ole viimeinen kerta eduskunnassa, kun käsittelemme tulo- ja varallisuusverolakeja, että kyllä siihenkin pystymme päättämään. Mutta minusta on huomattavasti edistyskäsittelyä ja oikeudenmukaisempaa, että meillä on selkeä verolaki, jossa tulonsiirrot tehdään veroasteikon perusteella eikä tällä vähennysviidakolla, joka aina suosii suurituloisia.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkariselle vastauksena toteaisin, että minusta on oikeastaan aika mukavaa olla vihreä tässä keskustelussa, mikä koskee valtionverotusta. Pekkarisen joukot ovat 40 000 markan rajan jengiä. Me olemme 58 000 markan jengiä. (Ed. Anttila: Ette te ole loppuun saakka!) — Olemme, ed. Anttila. Tämä tuloveroasteikko on yksivuotinen, ette te nyt ole pelissä mukana ollenkaan.

Sitten erittäin merkittävää tässä on, ed. Pekkarinen, se, että te lähditte populistisesti kannattamaan ympäristömaksuja tai ympäristöveroja, kuinka vain haluatte, ja te lipsitte heti ensimmäisessä tilanteessa siitä rintamasta. (Ed. Pekkarinen: Mistä kohdasta?) Se on erittäin suuri vahinko, koska silloin te olisitte ... — fosforivero on yksi esimerkki vain. Te esitte sitä jopa hylättäväksi täällä kaiken lisäksi, eikä teistä ollut minkään puheittenne kantajaksi. Te olette äärimmäisen taantumuksellisella linjalla. Me olemme todella edistyskäsittelyllä linjalla, ja minä olen iloinen, että minä en ole kepulainen tällaisessa ajattelussa.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun olen nyt kuunnellut vihreän eduskuntaryhmän kannanottoja, niin ei kyllä tarvitse olla vihreä kateudesta siihen suuntaan. Niin valitettavia ja epäjohtomukaisia selitykset ovat olleet. Ensinnäkin mitä tulee siihen asteikkokorjaukseen, jota vihreä edus-

kuntaryhmä nyt esittää, siinä on kysymys parhaimmillaan pieni- ja keskituloisten kohdalla jostakin 150 markan korjauksesta kuukaudessa. Nämä ovat varsin vaatimattomia korjauksia verrattuna niihin menetyksiin, joita hyvin monet näistä samassa tuloluokassa olevista ihmisistä menettävät tulo- ja varallisuusverolain muutosten johdosta.

Ihmettelen myös sitä, mikä johdonmukaisuus vihreän eduskuntaryhmän käyttäytymisessä on. Viime syksynä loppuvuodesta, kun äänestimme tulo- ja varallisuusverolakiin liittyvistä asioista, te olitte lähes kaikissa asioissa meidän kannallamme. Nyt te olette täysin päinvastaista mieltä ja syytätte meitä jonkinlaisesta epäjohtomukaisuudesta. Tämä on käsittämätöntä.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pulliaiselle ensinnäkin ympäristöveroista. Muistutan hänelle nyt vielä kertaalleen mieleen sen, että rikkiveron osalta, ed. Pulliainen, äänestimme täällä samanlaisen esityksen puolesta. Hävisimme hallituksen esitystä vastaan. Kannatimme fosforiveron hyväksymistä, ei kuitenkaan sillä tavalla, että se vero rasittaisi sitä elinkeinoja. Samaa periaatetta fosforiveron osalta olimme noudattamassa kuin koko muunkin ympäristöverofilosofian osalta olemme olleet kannattamassa jo siinä meidän yhteisessä työryhmässä.

Mitä tulee vihreiden veropoliittisiin linjoihin, mitä täällä on tehty, vielä haluan ed. E. Ahon puheenvuoron jatkeeksi todeta, että se TVL, jota vihreät viime syksynä kannattivat, oli muutamaa pykälää lukuunottamatta samanlainen kuin on se TVL, mitä vihreä eduskuntaryhmä vastustaa nyt. Missä ja minkä asian vuoksi on muutos tapahtunut vihreän liiton toimintatavassa?

Mitä sitten tulee siihen, että asteikkolaila voitaisiin kompensoida sitä, että vihreät hyväksyvät TVL:n, niin se ei kyllä pelaa kerta kaikkiaan tällä tavalla. Kerron yhden ainoan esimerkin siitä, mistä on kysymys. Lapsenhoitovähennyksen poistaminen hallituksen esityksessä 2 - 3-vuotialta vie 12 700 markkaa tuloa veron alle, ja sen vaikutus perheellet on enemmän kuin vihreän eduskuntaryhmän asteikkolakiehdotuksen.

Ed. P. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ed. Pulliainen

totesi, että vihreät edustavat edistyksellistä politiikkaa. Eilen on vahvistettu hallituksen veropoliittinen linja, jossa sosialidemokraatit ja kokoomus ovat löytäneet toisensa. Ne suorastaan halaavat hengiltä toisensa. Tämä linja asettaa pieni- ja keskituloiset suurituloisia vastaan, lasku aiotaan maksattaa pieni- ja keskituloisilla ihmisillä. Ihmetellä täytyy, jos vihreät tukevat tällaista linjaa, joka hallituksessa on omaksuttu ja jota myöskin SMP joutuu jostain syystä tukemaan. Vaikka kentällä puhuvat toista, mutta teot ovat eri asia.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen syytti keskustan eduskuntaryhmää ympäristöverojen kohdalla käyttäytymisestä. Ed. Pekkarinen minusta varsin olennaisen kysymyksen jo siitä totesikin eli sen, että vero ei saa rasittaa elinkeinoa. Mutta se, mihin itse haluaisin kiinnittää huomiota, on se, että ei se meitä auta, jos me keräämme erilaisia veroja ja maksuja, jos niillä ei ole mitään konkreettista osoitetta. Ministeri Liikanen on täällä moineen otteeseen todennut, että rahalla ei ole korvamerkkiä. Minusta keskustan eduskuntaryhmä lähtee ihan oikeasta lähtökohdasta, kun me haluamme myös tietää sen, mihin tällä tavalla kerättävät varat käytetään. Ne tulee ehdottomasti käyttää ympäristön tilan parantamiseksi.

Jos me emme tätä kysymystä nosta esille eduskunnassa, niin mitään muuta keinoa oppositiolla ei ole pyrkii vaikuttamaan siihen, mihin erilaiset haitta- ym. verot käytetään. Tänä päivänä hallitus valitettavasti kerää ne valtion suureen kassaan, eikä meillä ole minkään näköisiä lupauksia lukuun ottamatta ministeri Pohjalan täällä antamaa alustavaa lupausta siitä, että fosforiveron tuottoa tullaan jatkossa käyttämään maa- ja metsätalouden ympäristönsuojeluinvestointeihin. Eli minusta vihreidenkin pitäisi olla siinä rintamassa mukana, jolla me painostamme hallitusta toimimaan sen suuntaisesti, että ympäristöveroina kerättävät verot todella käytetään sille sektorille niiden olosuhteiden parantamiseen, mitä varten niitä kerätään.

Ed. Kietäväinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pulliainen ilmeisesti puheenvuoroissaan, joita hän on käyttänyt, lähtee siitä vanhasta sananlaskusta, että

hyökkäys on paras puolustus. Hänen puheenvuoronsa keskustan eduskuntaryhmää kohtaan toi tuon sananlaskun mieleen.

Mitä tulee ympäristöveroihin, niin haluan korostaa seuraavaa erityisesti fosforiveron osalta, jota ed. Pulliainen esitti. Siinä oli kaksi näkökulmaa. Ensinnäkin me tuimme periaatteessa fosforiveroa. Meillä oli oma malli, josta on edellä jo kerrottu. (Ed. Pekkarinen: Äänestimme veron puolesta!) — Äänestimme veron puolesta, mikä on myös syytä todeta. — Minkä takia äänestimme kolmannessa käsittelyssä niin kuin äänestimme? Syynä oli se, että ministeri Pohjala oli luvannut eduskunnassa käydyssä keskustelussa tuoda tänne paremman mallin. Siinä oppositio toimimalla yhtenäisesti olisi ajanut hallituksen pakkotilanteen eteen, jossa olisi katsottu, mitä ministerin sana tässä asiassa painaa. Tähän valitettavasti ei kyetty kuitenkaan pääsemään.

Muilta osin keskusta on ollut samalla linjalla kuin opposition yhteisessä haittaveroityöryhmässä on sovittu ja aikoo sillä linjalla myös pysyä. Tässä on turha ruveta repimään sellaisia ristiriitoja, joita ei ole itse asiassa olemassakaan.

Mitä sitten tulee vihreitten toimintaan, niin vihreät tukemalla hallitusta joutuvat tässä suhteessa hyvin outoon valoon. Te tuette epäoikeudenmukaista veropoliitiikkaa. Jos tämä on edistyksellisyyttä, niin sitä täytyy ihmetellä. Kun oppositio on hajoamassa tässä kysymyksessä, niin luonnollisesti se samalla menettää sen mahdollisuuden, joka sillä yhtenäisenä esiintyessään olisi eli kykenisi vaikuttamaan asioihin. Nyt te olette hyvin pitkälle äänettömiä yhtiömiehiä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin voisin kysyä retorisen vastakysymyksen: Mitä keskustapuolue on saanut kahtena edellisenä syksynä aikaan, kun näitä asioita on käsitelty? (Ed. Pekkarinen: Pakotettu hallitus liikkeelle!) — Ootte tietysti louskutellut leukojanne niin ku myökin täällä, mutt siihen se on loppunut.

Erittäin merkittävää tässä on se, mitä ed. Anttila sanoi. Se on ratkaisevaa, joka osoittaa, kuinka eri kategoriassa me todella nyt olemme veropoliitikassa ja ympäristöverokeskustelussa. Ed. Anttila totesi, että kaikki ympäristöveroilla tai -maksuilla kerättävät varat on käytettävä ympäristön tilan paran-

tamiseen. Näin hän sanoi. Meidän näkemys-
semme mukaan sen ohella, että niitä käyte-
tään tuohonkin tarkoitukseen, kun nämä
maksut käyttäytyvät liikevaihtoveromaisesti,
niitä on pakko vähätuloisille kompensoida.
Siksi me katsomme, että varoja pitää käyttää
myöskin sosiaaliturvan ja perusturvan paran-
tamiseen. Tässä on perustavaa laatua oleva
näkökulmaero.

Minä en anna yhtään kannastani periksi,
siitä, että me olemme oikealla kannalla. Ed.
Anttila edustaa sellaista näkemystä, joka ei
ole meidän näkemysemme. Olemme todella
eri linjoilla näissä asioissa. Tästä seuraa se,
että meidän veropoliittinen linjamme on oi-
keudenmukainen, kun se ottaa sosiaalisen
aspektin mukaan näissä asioissa.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että
tässä keskustelussa ei enää sitä epäilyksen
varjoa vihreiden tulonjakopolitiikan epäso-
siaalisuudesta ole heitetty, mikä eilen oli
täällä esillä. Sen sijaan kysymys on mielestä-
ni aika pitkälle opposition strategiasta, mihin
ed. Seppänenkin viittasi.

Pyysin tämän vastauspuheenvuoron ed.
Pekkariselle sen vuoksi, kun hän ihmetteli,
mikä on muuttunut viime vuodesta, kun
emme nyt ole äänestämässä yksivuotiseksi
tulo- ja varallisuusverolakia. Kun katsoo
SKDL:n ja keskustapuolueen mietintöä val-
tiovarainvaliokunnasta, huomaa että on hy-
vin paljon asioita, joista oppositio tämän lain
osalta ei ole lainkaan yksimielinen. Kun
puhutaan perintöverosta tai kuolinpesien ve-
rotuksesta tai avoimien yhtiöiden, komman-
diittiyhtiöiden verotuksesta, linjat ovat hyvin
erilaisia opposition sisällä. Siinä mielessä
tuntuu hyvin keinotekoiselta puhua oppo-
sition yhteisestä linjasta tai opposition yhte-
isestä strategiasta tässä kysymyksessä.

Mielestäni tässä vaiheessa voidaan jo miet-
tiä, mikä on hyvää ja mikä huonoa hallin-
tokäytäntöä niiden ihmisten oikeusturvan
kannalta, jotka näitä veroja maksavat, jos
verolakeja pidetään jatkuvasti yksivuotisina
ja suurta muutoksen mahdollisuutta koko
ajan auki näissä hyvin merkittävissä asioissa.

Ed. Almgren: Herra puhemies! Suoma-
laiset suhtautuvat yrittämiseen myönteisesti,
hallitus ei. Nyt juuri on käsiteltävänä mm.
sairausvakuutusmaksujen korotus, joka käy-

tännössä merkitsee sitä, että se iskee erityi-
sesti työvoimavaltaisiin yrityksiin. Suomalai-
set yleisesti ottaen haluavat kyllä irtautua
monopoliajattelusta. Taloudelliseen kasvuun
suhtaudutaan myönteisesti.

Eduskuntaa ja erityisesti hallitusta pitäisi
kuitenkin vavahduttaa tieto siitä, että poliit-
tinen vieraantuminen on laaja-alaista. Poliit-
tikot ovat menettäneet kansan luottamuksen.
Suuri osa Evan kyselyyn vastanneista ei elä
luottavaisin mielin, koska työpaikan ja toi-
meentulon voi menettää yllättäen. Turvatto-
muutta tunnetaan eniten Pohjois-Karjalassa,
Lapissa ja, yllättävää kyllä, rintamaihin luet-
tavassa Kymen läänissä. Yhteiskunnan ilmai-
piiri tunnetaan kovaksi.

Poliitikkoja pitäisi edelleen vavahduttaa
sen, että epäluulo kansanvaltaamme kohtaan
on suuri. Vain 20 prosenttia katsoo, että
demokratia toimii Suomessa hyvin. Tyyty-
väisimpiä nykymenoon ovat sosialidemok-
raattien ja kokoomuksen kannattajat. Liekö
meneillään oleva erityisesti suurituloisia hyö-
dyttävä verouudistuspolitiikka synyn tulok-
seen? Erot eri puolueiden kannattajien välillä
ovat kuitenkin pienet. Huolestuttavaa pitäisi
olla, että 70 prosenttia kansalaisista katsoo,
että heidän mielipiteillään ei ole paljoakaan
vaikutusta siihen, millaisia päätöksiä poliiti-
kot tekevät. 77 prosenttia kansalaisista kat-
soo, että puolueet ovat ajautuneet yhä
kauemmaksi tavallisen ihmisen ongelmista.
Etenkin yrittäjät ja yksityiset ammatinhar-
joittajat katsovat olevansa ilman poliittista
kotia.

Kun kansalaisilta kysytään, millainen on
asioiden tila Suomessa, havaitaan, että kiel-
teiseen suuntaan ovat heilahtaneet kansalais-
ten tasa-arvoisuus, luonnon ja ympäristön
tila, lapsiperheiden asema ja syntyvyys. Väes-
tökysymys, josta kristillinen liitto on jatku-
vasti puhunut, alkaa vihdoinkin nousta kansal-
liseksi huolen aiheeksi. Hallituksen harjoitta-
ma perhepolitiikka ei kylläkään puhu tämän
asian puolesta.

Olen edellä lyhyesti tarkastellut Evan ra-
porttia kriittisenä 90-luvulle. Siinä on perusta
nyt käytävälle veropoliittiselle keskustelulle.
Hallituksen uhkailut vakuutetun kela-mak-
sun ja työnantajan sava-maksun korottami-
sesta ovat osoitus siitä, että poliittiset päät-
täjät eivät välitä todella sen enempää veron-
maksajista kuin työvoimavaltaisista yrityk-
sistäkään. Ei ole ihme, että yrittäjät tuntevat

kodittomuutta, nuo, joiden toimeliaisuudella tulisi luoda uusia tuottavia työpaikkoja. Nyt hallitus pyytää eduskuntaa kurittamaan työmarkkinaosapuolia ja sitä kautta sekä palkansaajaa että yrittäjää. Sosiaaliturvamaksujen kohtaantumisen oikeudenmukaistamisesta ei ole tietoaakaan.

Miksi tavallinen suomalainen tuntee vieraantumista? Säästämishalukkuus on pudonnut lähes nolnaan, kun hallitus riensi verottamaan säästöjen korkoja. Omavastuuosuudet sairauskuluissa ja velkojen koroissa raskittavat eniten pienituloisia ja pienten lainojen omaajia. Suorastaan kansallinen kysymys ovat asuntojen hinnat ja sitä myötä velkojen korot. Molemmat ovat nousseet pilviin. Hallituksen toimenpitein on karsittu verotuksessa vääriä vähennyksiä. Nyt ei vieläkaan saada lapsenhoitajan palkkausta vähennyskelpoiseksi ja menetettiin myös sosiaaliturvamaksujen vähennyskelpoisuus.

Verotus ei suinkaan ole yksinkertaistunut. Eräiden arvovaltaisten lausuntojen mukaan verotus on monimutkaistunut enemmän kuin kertaakaan 25 vuoteen. Ministeri Puolanne totesi eduskunnassa lausunnossaan, että verotus ei yksinkertaistu. Kunnallisverotuksessa äyrin hinnat ovat nousseet siten, että kahden vuoden aikana äyrin hintaa on joutunut korottamaan lähes 200 kuntaa. Puhe marginaaliverojen alentamisesta on miellyttävää puheena, puhutaanhan alentamisesta, mutta todellisuudessa verotuksessa sovelletaan vain yhtä asteikkoa veronmaksajaa kohti.

Verotettavan tulon alaraja inflaatio huomioon ottaen on liian alhainen. Lapsilisien maksamisessa ovat ulkomailla olevat suomalaislapset edelleen eriarvoisessa asemassa. Eräät verovähennykset on hallituksen voimin siirretty kunnallisveron puolelle ja siten raskitettu kunnallistalouksia. Järjestelyasiakirja, joka on laadittu valtiovallan ja kuntien välillä, on menettänyt merkityksensä. Perhepoliittisesti tärkeät puoliso vähennys ja koulutusvähennys poistettiin, ja kaikkiaan 16 vähennyksen ilmoitettiin siirtyvän tuloveroasteikossa huomioon otettavaksi. Tosi-asiassa verouudistuksen ensimmäinen vaihe loi vaikeuksia juuri keskituloisille. Lapsenhoitovähennys poistettiin 2–3-vuotailta. Liikevaihtoveron korotus nostaa erityisesti lapsiperheiden elinkustannuksia. Vaihtotase kehittyi yhä katastrofimaisemmaksi. Brutto-

veroaste oli 36,6 prosenttia vuonna 1987. Hallitus budjettiesityksessään arvioi sen olevan 37,25 vuonna 1990.

Valtiovarainministeri teki kunnianhimoisen yrityksen saadaakseen alkoholin ja tupakan hinnan pois indeksistä. Hän joutui kuitenkin vetäytymään, kun havaitsi, että työmarkkinaosapuolten vastustus oli liian vahva. Hallitus ei pystynyt toteuttamaan korjauksia. Kun olisi pitänyt liikevaihtovero kokonaan poistaa elintarvikkeilta, olisi samalla saatu tilaa alkoholin ja tupakan hinnan korotuksille ilman, että indeksi olisi kokonaisuudessaan noussut. Tänäpä tule myöhemmin käsittelyyn lakialoite, joka tähtää siihen, että elintarvikkeilta liikevaihtovero poistettaisiin kokonaan. Tällaiseen päätökseen pitäisi hallituksen ja eduskunnan pikaisesti päästä.

Hallituksen keppivaihtoehto tulee lisäämään verorasitusta. Vain lievä korjaus saatiin avioliitossa olevien hyväksi. Mutta yhä edelleen asuntojen velkojen korkojen vähennysoikeutta tarkasteltaessa avosuhteessa elävät ovat kohtuuttoman etuoikeutetussa asemassa avioliitossa oleviin nähden.

Herra puhemies! Tässä on eräitä sellaisia yksityiskohtia, jotka on syytä palauttaa mieleen, jotka osoittavat, että kristillisen liiton eduskuntaryhmän on mahdotonta samaistua hallituksen noudattamaan veropoliittiseen linjaan.

Ed. Soininvaara: Herra puhemies! Verokeskustelussa, jota eduskunnassa ja julkisuudessa on käyty, on iloisesti sekoitettu kaksi asiaa. Ehkä ed. Anttilan puheenvuorot selkeimmin osoittavat, että näiden erottaminen tuntuu joillekuille edustajille todellakin olevan vaikeata. Tulo- ja varallisuusverolaeilla määritellään se, mitkä tulot ovat verotettavia, määritellään, mitkä asiat ovat vähennyskelpoisia jne., ja asteikoilla määrätään, kuinka paljon kunkin pitää maksaa veroja.

Se vähennysviidakon karsinta, jonka hallitus on verouudistuksensa yhteydessä tehnyt, on pääosin ollut hyväksi. Se ei ole tapahtunut ihan sillä tavalla kuin me olisimme halunneet, mutta joka tapauksessa vähennysten karsinta on pääsääntöisesti ollut pienituloisille edullista ja haitannut suurituloisia, koska kun asioita hoidetaan verovähennysten kautta, siitä aina pienituloiset suh-

teessa kärsivät. Siinä suhteessa hallitus on tehnyt jopa aika hyvää työtä, että se on pahasti rapautuneeksi päässeeseen veropohjan onnistunut jollakin tavoin paikkaamaan. Voidaan sanoa, että työ jäi kesken, ja on oikeastaan paha, että tuo rapautuminen on jo kovaa vauhtia alkanut uudestaan. Tältä osin, missä on tehty tämä sinänsä hyvä työ, että erityisesti suurituloisten suosimat veronkiertokeinot kommandiitti-yhtiöistä alkaen on poistettu verotuksen piiristä, se on ollut hyvä työ, ja sitä me olemme olleet kannattamassa.

Sen sijaan hallituksen erittäin epäsosiaalinen ja suurituloisia suosiva yhteiskunnallinen ideologia näkyy verotaulukoissa siinä, kuinka paljon suurituloiset maksavat veroa ja kuinka paljon pienituloiset maksavat veroa. Tämän syksyn aikana on tehty eräitä veropoliittisia ratkaisuja, jotka verotuksen rakenteen suhteen sinänsä ovat olleet perusteltuja mutta jotka ovat merkinneet verotuksen suhteellista lisääntymistä pienituloisille. Silloin tällaiset toimet totta kai pitäisi ottaa verotaulukoissa huomioon niin, että ne kompensoidaan alentamalla tuloveroa pienituloisilta. Tällä tavalla saamme aikaan sekä oikeudenmukaisen että sisäisesti järkevän verotuksen.

Hallitus on pystynyt tekemään sisäisesti järkevää verotusta, mutta sillä ei ole näyttänyt olevan minkäänlaista halua tehdä oikeudenmukaista verotusta. Pienituloisia pitäisi veroasteikkoja laadittaessa nyt selvästi suosia. Sen sijaan hallitus on erityisesti tänä vuonna, paljon enemmän tänä vuonna kuin viime vuonna, suosinut veroratkaisuissaan suurituloisia.

Sikäli minua ihmetyttää, että opposition ehdotukset verotaulukoiksi eivät ole olleet erityisesti pienituloisia suosivia. Jokin sata-nen vuodessa on annettu sinne tänne, mutta veroasteikkojen perusrunkausta oppositio ei ole ryhtynyt tekemään.

Mitä tulee keskustan esittämiin ajatuksiin, joissa he vertaavat vihreiden ehdotusta kaikkiin niihin lukuisiin ruusuisiin ehdotuksiin, joita keskustapuolue on tehnyt, ja niiden yhteisvaikutukseen, sitä ei voi verrata niin kauan kuin keskustapuolue ei tee yhtenäistä kokonaisvaltaista esitystä, joka olisi myös matemaattisesti kunnossa. Tänä syksynä keskustan veroesitykset ovat noin 10 miljardia markkaa alijäämäisiä. Ed. Anttila televisiossa käytti viimeksi hyvän puheenvuoron siitä,

kuinka hallituksen verolinja ja hallituksen talouspolitiikka on ollut liian löysää, mutta jos siihen lisätään keskustan 10 miljardin esitykset veronalennuksista, siitähän ei tietenkään tule mitään. Kieltäydyin kaikista rinnakkaisista vertauksista keskustan ehdotusten ja vihreiden ehdotusten välillä, koska keskusta ei ole tehnyt kelvollista ehdotusta.

Herra puhemies! Kannatan ed. Pulliaisen kolmea ehdotusta eli ehdotusta verotaulukoista ja sitten kahta tekstiehdotusta verola-keihin, jos ne ovat nyt tässä yhteydessä käsittelyssä.

Me olemme hallituksen linjalla verolakien osalta siinä, että veropohja on paikattu — siinä hallitus on tehnyt hyvää työtä — ja me olemme täysin eri linjalla, paljon enemmän eri linjalla kuin keskusta omassa esityksessään veroasteikkojen osalta. Siinä hallitus on täysin epäsosiaalinen.

Haluan vielä toistaa, mikä meidän ehdotuksemme on. Se nostaa verotettavan tulon alarajan 38 000:sta 58 000:een. Se merkitsee siten verojen alennuksia tulovälille 38 000—93 000, ja suurimmillaan nuo alennukset ovat tuloluokassa 58 000, jossa ne ovat 2 200 markkaa vuodessa eli noin parisataa markkaa kuussa. Sen sijaan me esitämme verojen korotuksia tuloluokassa yli 265 000 markkaa, siinä tuloluokassa, joka näyttää olevan hallituksen erityisessä suojeluksessa.

Matalapalkka-aloja tulisi suosia myös muista kuin veropoliittisista syistä juuri nyt. Me olemme tuloratkaisusta havainneet, että matalapalkka-alat eivät ole erityisen hyvin menestyneet. Me tiedämme, että tekstiili- ja vaateteollisuuttamme kohtaan on olemassa myös sellaista painetta, että palkkojen nostaminen sillä alalla saattaisi olla jopa hieman haitaksi. Sen takia on paljon parempi pienipalkkaisten asiaa hoitaa veroja alentamalla kuin suurilla nimelliskorotuksilla.

Edelleen esityksemme suosii naisvaltaisia aloja, jotka raukat taas ovat jääneet häviölle tuporatkaisussa, kuten ne aina jäävät häviölle. Meidän asteikkoparannuksemme kohdistuvat juuri niihin kohtiin, joissa naiset pääsääntöisesti meillä ovat. Esityksemme maksaa 1,3 miljardia markkaa. Haluan huomauttaa, että sen laskeminen oli erittäin vaikeata, koska hallitus ei ole vaivautunut tuomaan mitään järjellisiä tietoja omassa esityksessään tämän pohjaksi. Hallituksen esityksestä puuttuu tieto siitä, missä tuloluokissa ihmiset

kuinkakin lukuisasti ovat. Meillä on kuitenkin varaa tehdä 1,3 miljardia markkaa alijäämäinen tuloveroesitys, koska meillä on sisällä kohtalaisen suuria ympäristöveroehdotuksia, jotka moninkertaisesti paikkaavat tämän.

Haluan huomauttaa, että vihreiden ratkaisu tässä kysymyksessä tosiasiaa tulee pelastamaan yksinhuoltajat, sillä kaikki tietävät, mihin se kissanhännän veto, joka täällä opposition ja hallituksen välillä on ollut, tulisi johtamaan. Hallitus on rakentanut sellaisen miinan, että se voi syyttää oppositiota siitä, että yksinhuoltajien tilannetta ei paranneta. Oppositio on rakentanut vastamiinan, jossa se voi syyttää hallitusta siitä. Me kaikki tiedämme, mihin tämä poliittinen peli täällä johtaa. Se johtaa siihen, että hallitus ja oppositio voivat syytellä toisiaan siitä, kumman vika se oli, mutta yksinhuoltajat häviävät. Toteamme, että tämä poliittinen peli ei ole niin mielenkiintoista, että yksinhuoltajat pitäisi panna sen maksajiksi. Riippumatta siitä, kumman syy tämä on, joka tapauksessa lopputulos olisi ollut se, että yksinhuoltajat olisivat hävinneet.

Haluan hieman puhua opposition strategiasta. Haluan ensinnäkin huomauttaa siitä, että kun maassa muodostetaan hallitus, oppositioon jääneet puolueet eivät valitse toisiaan. Ne eivät ole sitoutuneet tukemaan toistensa täysin ristiriitaisia ehdotuksia, vaan jokainen niistä ajaa omaa politiikkaansa. Vihreät myös ajavat omat politiikkaansa. Minun täytyy sanoa, että oppositiolta ja vihreiltä oli virhe viimeksi äänestää verolait yksivuotiseksi, koska me haluamme olla muuttamassa maailmaa, me emme halua varata poliittista koneistoa ja poliittista keskusteluareenaa niin tyhjänpäiväiselle ja paikallaan pysyvälle keskustelulle kuin verokeskustelu on viime aikoina ollut.

Haluan myös todeta opposition ideasta. En tiedä, olenko liian nuori politiikassa, mutta minusta oppositionkin pitää pystyä tekemään sellaisia ehdotuksia, jotka ovat jollakin tavoin konsistentteja ja järkeviä. Erityisesti tässä suhteessa keskustapuolueen ehdotukset, jotka ovat tulopuolelta miljarden markkojen lisäyksiä ja menopuolelta miljardien markkojen vähennyksiä, eivät ole sellaista politiikkaa, joka osoittaisi mitään linjaa, koska mahdottomissa asioissa ei yksinkertaisesti ole mitään linjaa. Minä en

sellaista politiikkaa osaa, jota keskusta harjoittaa, ja toivon vakaasti, etten tule koskaan oppimaan.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On sinänsä ikävää, että joudumme vihreiden kanssa keskustelemaan siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Oikea tapa olisi tietysti käydä tätä keskustelua hallituksen kanssa varsinkin, kun ministeri Liikanen saapui paikalle puolustamaan hallituksen tekoja.

Mutta en voi mitään sille, että on ihmeteltävä vihreiden käyttäytymistä. Laskin äsken viime kerralla toisen käsittelyn yhteydessä käydyt äänestykset. Äänestyksiä, joissa selvästi meidän puoleltamme tai teidän puoleltanne oli tehty ehdotuksia toisessa käsittelyssä lain muuttamiseksi, oli yhteensä 32. Kahdeksassa äänestyksessä meillä oli erilainen kanta, ja 24 äänestyksessä me käyttäydymme täsmälleen samalla tavalla. Miten te voitte tämän perusteella sanoa, että teillä on täysin erilainen linja kuin meillä näissä asioissa? Se on täysin väärä todistus siitä, mitä on tapahtunut. Lisäksi pohjaäänestyksessäkin olimme täsmälleen samalla kannalla.

Jotakin on tapahtunut kuluneen vuoden aikana, jotakin sellaista, jota vihreät eivät halua tunnustaa, ja siitä syystä hyökkäävät muuta oppositiota vastaan. Minusta tämä on vastuutonta ja tällä tavalla ei täällä salissa pitäisi menetellä. Nyt vihreät ovat jostakin syystä päätyneet toisenlaiseen arvioon. Tunnustakaa se rehellisesti ja kertokaa, miksi olette näin tehneet, mutta alkää enää yrittääkö esittää vääriä todistuksia toisten tekemisistä.

Valtiovaraministeri Liikanen: Herra puhemies! Koska ed. E. Aho vihjaili ilmeisesti asioihin, jotka saattaisivat liittyä hallitukseen, niin ilmoitan, että vihreiden kanssa ei verolaeista ole käyty kauppaa. (Naurua) Ymmärrän, ed. Pekkarinen, koska teidän maailmanne on pelkkää ostamista, myymistä, vaihtamista, että teille tämä on vaikeaa ymmärtää. Vihreille hallitus on ilmoittanut suhtautuvansa heidän asiallisiin ehdotuksiinsa asiallisesti, mikä näkyy mm. haitta- ja ympäristöveroasioissa.

Vihreät ovat jo itse asiassa viime talvena todenneet eräissä yhteyksissä, että olisi pe-

rusteita sille, että verolainsäädäntö olisi pyssyvä. Toivon, että kun tällaista vihjailua tehdään, niin oltaisiin vähän varovaisempia. Täytyy sanoa, että vihjailu kyllä kertoo enemmän vihjailijasta kuin niistä, keihin se kohdistuu.

Ed. Heikkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista kuulla ed. Soininvaaran puheen alkuosa, jossa hän intoutui todella suureksi veroasiantuntijaksi. Pari karkeinta virhettä on pakko oikaista. Hän todisti, että verolaeilla säädetään mikä tulo on veronalaista. Kyllä suomalainen verolainsäädäntö lähtee aivan toisesta periaatteesta, periaatteesta, että kaikki tulot ovat veronalaisia, ellei niitä ole laeilla säädetty verovapaiksi. Siis aivan päinvastoin kuin ed. Soininvaara yritti todistaa.

Tämän vuoden tuloveroasteikkojen alenukset selittyvät noin 80-prosenttisesti sillä, että valtionverotuksen työtulovähennys poistettiin, ja tähän on 25 prosenttia tulosta. Ed. Soininvaara todisti, että nämä vähennysten poistamiset ovat suosineet etupäässä pienituloisia.

Tämä merkittävin muutos koski nimenomaan pienituloisia: alle 50 000 markan tuloista tuli täysi työtulovähennys. Sitä suuremmista tuloista ei ole kukaan saanut työtulovähennystä. Keitä muita työtulovähennyksen poistaminen koskee kuin pienituloisia? 80-prosenttisesti tämän vuoden taulukkojen alentuminen selittyy työtulovähennyksen poistamisella, ja se on jaettu kaikille veronmaksajille. Siis pienituloiset ovat tässä verouudistuksessa kärsineet. (Min. Liikanen: Eivät ole!)

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keskustan omista esityksistä tässä vastauspuheenvuorossa on tarpeetonta yrittääkään mitään selvityksiä antaa. Ne tulemme tekemään tuolta pöntöstä kohdamiten. Ihmetyttää ja on todella surkuhupaisaa seurata samaisten ed. Soininvaaran ja ed. Pulliaisen puheita nyt, samaisten edustajien, jotka vuosi sitten puhuivat meidän opposition yhteisten toimintalinjojen puolesta. Nyt samat edustajat ovat ainoita hallituksen verolinjan puolustajia olleet tämänpäiväisessä istunnossa. Poikkeuksen tekee vain ministeri Liikasen äsken käyttämä puheenvuoro. Se oli toinen hallituksen verolin-

jan puolesta tänään käytetty puheenvuoro. Mitä tulee siihen väitteeseen, että olisi jotenkin loogista toimia vihreitten tässä tilanteessa hallituksen tämän TVL:n ja asteikkolain puolesta, haluan ed. Haavistolle erityisesti mutta myös ed. Soininvaaralle muistuttaa, että pääpiirteissään esimerkiksi keskustan vastalause on se sama vastalause, minkä puolesta te äänestitte vuosi sitten tässä salissa. Jos on niin, että te tänä päivänä tunnustatte, että oli virhe todella vuosi sitten menetellä näin ja nyt järkevää toimia toisin, niin jälleen kerran täytyy tunnustaa, että okei sitten selvisi teidän toimintafilosofianne. Samalla tavalla pari puheenvuoroa aikaisemmin lähinnä ed. Pulliaisen puheenvuoro paljasti yhtä ja toista.

Mitä tulee ed. Soininvaaran tapaan laskea keskustan vastalauseista miljardeja, minkä verran ne vähentäisivät verotuloja, tähän annamme tarkemmat vastaukset pöntöstä. Ehkä nyt riittää vain sen seikan toteaminen, että esitykset ovat totta kai rinnakkaisia. Jos olisi esimerkiksi liikevaihtoveron korotus jätetty tekemättä, ei linjamme välttämättä olisi tällainen esimerkiksi asteikkolaissa tai päinvastoin.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin puheenvuoron ministeri Liikasen puheenvuoron johdosta. En suinkaan vihjaillut mitään. Esitin vain tosiasiat siitä, miten vihreä eduskuntaryhmä käyttäytyi viime syksynä, koska he eivät enää sitä muista, vaan ovat todistaneet täällä täysin päinvastaista. Meidän kannaltamme on tietysti tärkeää todeta, että jostakin syystä vihreät viime syksynä meitä kannattivat, mutta eivät enää kannata. Olisi mielenkiintoista kuulla, mikä on se syy tai mitkä ovat ne syyt.

Tähän ei sisällynyt mitään vihjailua hallituksen suuntaan. Nyt sen sijaan esitän kyllä vihjailun ministeri Liikasen puheenvuoron perusteella. On aika erikoista, että ministeri käy kieltämään sellaista, jota vielä ei ole kukaan väittänytkään.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Perjantaista saakka useat oppositioedustajat ovat puhuneet löysiä ympäri saleja ja kuppiloita tästä asiasta. Sen takia halusin asian yksinkertaisuudessaan ilmoittaa. Tilanne oli täsmälleen saman tyyppinen

kuin viime keväänä, kun demokraattinen vaihtoehto tuki elinkeinoverolakeja pysyviksi. Kerrottiin kaikenlaista, mitä muka muuta olisi sovittu tuossa yhteydessä. Kaikki oli paikkansapitämätöntä niin kuin tänään hyvin tiedetään. Totean vain, että kohtuutonta on se, että keskustapuolue syyttää muita oppositioryhmiä epäjohtomukaisuudesta, kun se itse ajoi haittaveroja keväällä, kannatti niitä työryhmässä ja vastusti kaikkea täällä salissa.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan edustajat unohtavat, että eilen viimeksi käytiin tässä salissa hyvin laajaa keskustelua, jossa useat sosialidemokraattiset kansanedustajat osallistuivat keskusteluun hallituksen linjan puolesta. Tässä keskustelussa keskustan edustajat ilmoittivat, että eivät ole halukkaita keskustelemaan, kun ministeri ei ole paikalla. Niinpä eilinen keskustelu hyvin pitkälti olikin keskustelua vasemmisto-opposition ja sosialidemokraattien välillä. Tänään taas keskustelun kärki on suunnattu erityisesti vihreisiin ja tähän keskusteluun emme katso vihreiden puolesta voivamme osallistua.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ministeri Liikasen puheenvuoron johdosta. En tämän jälkeen enää toista sitä, mikä on tapahtunut tässä salissa tämän syksyn aikana. Sanottakoon nyt kerran vielä kuitenkin, että keskustan eduskuntaryhmä äänesti tässä salissa rikkiveron puolesta. Edelleen me olimme mukana esityksessä, jossa ehdotettiin, että jo ensi vuodelle säädettävän rikkiveron lisäksi seuraaville vuosille pitää valmistella typen päästöjen perusteella määrättävä ympäristövero. Edelleen me olimme äänestämässä maatilatalouden lannoitteille fosforiveroa. Me äänestimme fosforiveron puolesta, ministeri Liikanen, mutta emme täsmälleen siinä muodossa kuin oli teidän esityksenne. Ehkä tämä nyt riittää, kun jatkuvasti jopa ministerin suulla yritetään kääntää toiseksi se, mitä tämän asian tiimoilta on tähän mennessä tapahtunut.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minullekin sopii se, että keskustelu hiljalleen vihreät — keskusta-asetelmista lopetetaan. Syy, ministeri Liikanen, miksi

halusimme nämä asiat tuoda esille, oli se, että vihreät selittivät täällä, että meidän ehdotuksemme ovat sellaiset, että he eivät voi millään niitä hyväksyä. He ovat täysin toista mieltä niistä asioista. Kerroin vain, kuinka viime syksynä kaikissa samoissa kysymyksissä vihreät kannattivat meitä. Ihmettelemme, miksi tällainen mielenmuutos. Kun siihen vielä liittyy meidän ehdotustemme arvostelu, niin sitä kummallisempaa. Mutta nyt tämä asia on kyllä varmasti riittävän selväksi tullut ja kaikki tietävät, kuinka asiat ovat.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan totta, että me olemme arvioineet tilanteen uudestaan. Oli taktinen sopimus oppositiolta viimeksi äänestää verolait yksivuotisiksi, jotta pääsisimme käymään veropoliittista keskustelua senkin jälkeen. Sen jälkeen veropoliittista keskustelua on käyty ja se on ollut aliarvoista ja täysin linjatonta. Siinä ei ole ollut minkäänlaista yhteiskunnallista otetta. Sen takia totesimme, että samanlaiseen taktiseen tempuun ei ole syytä enää sen takia, että sellaiselle roskalle, jota täällä veropoliittisen keskustelun nimissä on esitetty, ei kannata jättää tilaa.

Edelleen, jos keskustan esitykset ovat rinnakkaisia, niin miksi he kertoessaan, kuinka paljon he ovat hyödyttäneet kansalaisia, laskevat ne kuitenkin yhteen? (Ed. Pekkarinen: Missä niin on laskettu?) Te esitätte täällä asteikkoesityksiä, jotka suurin piirtein ovat sen kaltaisia, että ne tuottaisivat järkevän verotulon, mutta kuitenkin kerrotaan, että ne liittyvät teidän esityksiinne, joissa veropohja on rapautettu niin pieneksi, että juuri mikään ei ole verotettavaa tuloa.

Edelleen haluan huomauttaa, että me emme ole tukemassa hallituksen verolinjaa sen olennaiselta osalta, ja se olennainen osa on se, miten se suhtautuu rikkaitten ja köyhien verotukseen. Olennaisimmassa kysymyksessä me olemme täysin eri mieltä. Mutta me haluamme poistaa sen epäolennaisen ja monimutkaisen kysymyksen, jossa hallitus pääosin on oikeassa, suurituloisia suosivan vähennysviidakon poistamiseksi, jotta voisimme keskittää huomion olennaiseen, ja se on epäsosiaalinen veroasteikko.

Ed. Laine: Herra puhemies! Veroja koskeissa ehdotuksissaan demokraattisen vaih-

toehdon eduskuntaryhmä lähtee siitä, että pienet palkat, pienet eläkkeet, sairauspäivärahat, työttömyyskorvaukset ja opintorahat vapautetaan kokonaan verosta. Tähän lähtökohtaan perustuu meidän lakialoitteemme, joka on käsittelyssä tämän asian yhteydessä ja jossa ehdotamme verovähennykset huomioon ottaen verotettavan tulon alarajaksi noin 4 200 markkaa kuukaudessa koskien ansiotuloa, eläketuloa ja tulonsiirtoja. Tätä suuremmista tuloista, siis 4 200 markasta noin 8 400 markkaan kuukaudessa näiden kuukausitulojen ja erityisesti lapsiperheiden osalta meidän ehdotuksemme on oleellisesti kevyempi kuin tänä vuonna toteutuva verotus.

Yli 8 400 markan kuukausitulojen verotus kevenisi lievemmin tai säilyisi suunnilleen ennallaan käytettävissä olevista vähennyksistä riippuen. Verotus kiristyisi 3 000 markkaa kuukaudessa olevien tulojen yläpuolella. Kunnallisverotuksessa ehdotamme ensi vuoden vapauttavaksi verosta alle 3 000 markan kuukausitulot.

Vähennykset esitämme pääosin säilytettäväksi verouudistusta edeltäneessä laajuudessa omaisuustulovähennystä lukuun ottamatta. Niin kuin aiemmin todettiin, vähennykset ehdotamme tehtäväksi valtionverotuksessa verosta eikä tulosta, kuten nykyisin. Siten ehdotuksemme veronalainen tulo ja verotettava tulo ovat käsitteinä samat. Verosta tehtävien vähennysten markkamäärät ehdotamme mitoittettaviksi keskipalkkaa saavan henkilön vuoden 1987 verotuksessa saaman hyödyn tasolle, jolloin vähennyksiin on tehtävä vuoden 1987 jälkeen tapahtunutta tulokehitystä vastaava korotus.

Tulo- ja varallisuusverolain muuttamista koskevat ehdotuksemme merkitsevät valtion ja kuntien verotulojen pienenemistä. Siksi me ehdotamme verotuksen suunnan muuttamista siten, että kiristetään suurten yritysten ja rikkaiden verotusta. Siksi meidän ehdotuksessamme lähdetään siitä, että yhtiöiden veroprosenttia ei suinkaan alenneta, kuten hallitus ehdottaa, vaan korotetaan 43:een eli samaksi mitä hallitus ehdottaa henkilöverotuksen ylimmäksi marginaaliveroprosentiksi.

Varallisuudesta on todettava, että Suomessa varallisuus on hallituksen erityisessä suojeluksessa. Yhtiöiltä on varallisuusvero poistettu. Rikkaiden verotusta on huomattavasti

vähennetty mm. nostamalla verotettavan varallisuuden alarajaa toteutunutta inflaatiota huomattavasti nopeammassa tahdissa ja usean vuoden aikana. Esimerkiksi vuonna 1965 varallisuusvero oli 4,1 prosenttia kaikista veroista. Vuonna 1983 se oli laskenut 2,5 prosenttiin. Tällä hetkellä voidaan sanoa, että Suomessa varallisuuden verotus on huomattavasti kevyempää kuin muissa Oecdmaissa. Tämän voi selvästi osoittaa tilastoin. Me ehdotamme yhtiöiden varallisuusveroprosentiksi 3,5 prosenttia tässä lakialoitteessa, josta olen puhunut.

Jos nyt meidän ehdotuksiamme vertaa hallituksen esitykseen, niin hallitushan on rakentanut ehdotuksensa verotaulukoksi siten, että suurituloiset saavat suurimman hyödyn. Eli ne, jotka ovat saaneet suurimmat palkankorotukset ja joiden tulot ennestään ovat suurimmat, saavat nyt verokevennysten kautta markkamääräisesti huomattavasti suuremman hyödyn kuin ne pienituloiset, jotka nyt jotakin ovat saamassa.

Toisaalta hallitus siis ehdottaa nyt yritysten verotusta alennettavaksi 33:sta 25 prosenttiin, ja muistaakseni perusteluissa kerrotaan suunnan jatkuvan niin, että tullaan ehdottamaan tuon prosentin alentamista 23:een. Niin kuin edellä tulin todenneeksi, hallituksen esitys käytännössä merkitsee myös hyvin lievää varallisuusverotusta.

Tämän lisäksi toteaisin, että hallituksen ehdotukset tupopakettiin kytketyistä, sanoin sisko, pakote-esityksistä ovat täysin perusteettomat. Niillä oli siellä jossakin vastalauseessa ihan oma nimityksensä, oliko se Liikasen keppi. Tämä on perusteeton.

Herra puhemies! Vaikka edellä olen esitellyt taulukkolakialoitteemme, katsomme kuitenkin SKDL:n vastalauseen olevan näissä asioissa niin lähellä lakialoitettamme, ettemme tule tekemään käsittelyn pohjaa koskevaa ehdotusta lakialoitteemme osalta.

Hallitus ehdottaa myös vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun korottamista, johon äsken viittasin tällä Liikasen kepillä. Samassa hallitus ehdottaa työnantajia rangaistavaksi sairausvakuutusmaksun korottamisella, mikäli työntekijät onnistuvat saamaan palkkaansa paremman korotuksen kuin Kallion tupopaketti tarjoaa. Mitään syytä ei ole hyväksyä hallituksen esitystä, vaan me olemme myös ehdottamassa tämän hallituksen esityksen hylkäämistä.

Kysymme myös, missä viipyy työvaltaisia pienirytyksiä paremmin kohteleva esitys sosiaaliturvamaksujen osalta. En enää muista, kuinka monta kertaa eduskunta on yhtynyt sosiaalivaliokunnan tätä tarkoittaviin esityksiin. Kertaakaan hallituksen esitystä tähän suuntaan ei ole vielä saatu, joten tuo vaatimus on edelleen pidettävä yllä ja torjuttava kaikki sellaiset hallituksen esitykset, jotka ovat tämän eduskunnan usein lausuman tahdon kanssa ristiriidassa.

Aivan lyhyesti vielä palaan keskusteluun vihreiden ratkaisumallista. Jos oikein kuulin, niin ed. Pulliainen sanoi ensimmäisessä puheenvuorossaan tai jossakin vastauspuheenvuorossaan, että liikevaihtoveron avulla tul-taisiin antamaan hyvitystä ja että hän suosittelee tällaista ratkaisua pienituloisille. Saa-toin kuulla väärin. Mutta jos ed. Pulliainen tähän suuntaan puhui, niin siltä varalta haluan nyt muistuttaa, että kun liikevaihto-veron korotuslaki oli tässä salissa ratkaista-vana, niin kolme vihreiden kansanedustajaa äänesti liikevaihtoveron korottamisen puo-lesta.

Tulo- ja varallisuusverolain osalta viitta-an ed. Stenius-Kaukosen eilen käyttämään pu-heenvuoroon sekä lakialoitteeseemme n:o 96, joka on myös tänään käsitellyssä. Totean mm. sen, että tässä ed. Tennilän ym. devan kansanedustajien lakialoitteessa ehdotetaan omavastuuosuuksien poistamista, esimerkiksi matkakulujen 2 000 markan omavastuun poistamista, korkovähennysten omavastuun poistamista, sairauskuluvähennysten oma-vastuun poistamista.

Kiinnitän näihin omavastuuasioihin huo-miota sen vuoksi, että minulla on sellainen muistikuva, että sosialidemokraattinen edus-kuntaryhmä mm. viime vuonna, taisipa olla Kotkassa tai Kymenlaakson suunnalla pide-tyssä ryhmäkokouksessa, ellei jo peräti sitä edellisenä vuonna, esitti vaatimuksen siitä, että omavastuuosuudet tulisi poistaa. (Ed. Kekkonen: Viisi vuotta sitten!) — Voi olla jo viisikin vuotta aikaa, mutta tuskinpa se nyt on vanhentunut, ja eikö se olisi ajankohtai-nen asia tänäänkin? Tästä asiasta voidaan tänään sitten katsoa, onko sosialidemokraat-tisen eduskuntaryhmän kanta todella muut-tunut.

Kun eilen täällä esitettiin huomautus siitä, että vasemmalta unohdetaan kokonaan oi-keisto, niin kaikessa siinä pahassa, mikä

tässä maassa veropolitiikassa nyt on tapah-tunut, kyllä taustalla ovat oikeistovoimat pääministeri Holkerista alkaen valtiovarain-ministeri Puolanteeseen, mutta näyttää siltä, että kokoomus, jossa kyllä on hyviä veropo-liittisia asiantuntijoita, on nimenomaan pyr-kinyt sellaisen veropoliittisen linjan toteutta-miseen, joka suosii rikkaita, mutta köyhdyt-tää köyhiä.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Koska ed. Laine esitti kysymyksen ed. Pulliaisen puhumisista eikä ed. Pulliainen ole paikalla, niin yritän vastata hänen puolestaan. Käsittääkseni hän sanoi, että liikevaihtoveron korotus ja ympäristöve-rot voidaan alemmissa tuloluokissa korvata nimenomaan taulukkoalennuksilla. Se asia oli nähdäkseni päinvastoin.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhe-mies! Ed. Soininvaara esitti aika voimakkaan väitteen, kun hän pelkisti tämän keskustelun siihen, että tässä nyt vain väitellään, joutu-vatko yksinhuoltajat maksajiksi, menettävät-kö he hallituksen lupaaman korjauksen tä-män vuoden yksinhuoltajavähennykseen vai eivät. Oppositiota on mielestäni täysin turha asettaa vastuuseen tästä. Hallitus tietysti parhaansa mukaan yrittää, mutta hallitus on tässäkin joutunut yksiselitteisesti toteamaan, että sen viime vuonna läpi ajama tulo- ja varallisuusverolaki oli erityisesti yksinhuolta-jien kannalta raskas, liian raskas edes halli-tuksen kestää sitä painetta, mikä yksinhuol-tajien taholta on tullut. Näin ollen tämän asian korjaaminen on täysin hallituksen vas-tuulla.

Me yritimme selvittää tätä asiaa jo viime syksynä vaatien, että tällaista ei pidä tehdä, mutta hallitukselta meni aika kauan, ennen kuin se uskoi, että yksinhuoltajien verotus todella tulee rankasti kiristymään. Mutta onneksi tosiasiat saivat hallituksen tässä asiassa korjaamaan esitystä. Tämä asia voi-daan korjata lakialoitteiden pohjalta tai hal-lituksen antamalla erillisellä lakiesityksellä niin, että sitä ei tarvitse tähän sotkea. Vastuu on hallituksen.

On selvä, että jokainen eduskuntaryhmä ajaa omaa politiikkaansa. Sitä varten kai me täällä olemme, ja siinä mielessä mitään yhti-stä opposition rintamaa, jonka pitäisi olla joka asiasta samaa mieltä, ei ole, ja me

tiedämme tänäänkin aikaisemmin käsittelyssä olleiden asioiden kohdalla, että näin ei ole eikä kukaan kuvittelekaan, että näin pitäisi olla.

Kun puhutaan nimenomaan strategiasta tai taktiikasta, kumpaa sanaa siinä milloinkin käytetään, niin ed. Haavisto eilen täällä totesi, minkä takia vihreät ovat tämän linjan valinneet. Omasta puolestani totesin, että aika pitkälle näillä samoilla perusteilla me olemme tulleet juuri päinvastaiseen tulokseen näitä samoja tavoitteita ajaessamme. Me olemme nähneet paremmaksi sen, että tässä vaiheessa saataisiin tulo- ja varallisuusverolaki yksivuotiseksi. Se mahdollistaisi paremmin ajaa tavoitteita nimenomaan pienituloisten verotuksen keventämiseksi.

Mutta tietysti meillä kenelläkään ei ole varmuutta siitä, minkälaiseen tulokseen se vie. Jos hallitus vaihtuu, niin me emme tiedä todellakaan, mikä hallitus ensi vuonna on, ja juuri tähän näkökohtaan pohjautuen me kannatimme elinkeinotuloverotusta keväällä, koska se meidän kannaltamme oli parempi kuin voimassa oleva laki. Sen vuoksi juuri, koska emme tiedä, mikä on tuleva hallitus, emme halunneet jättää sitä sen varaan. Mutta tässä tulo- ja varallisuusverolaissa on niin paljon isommista asioista kysymys, tässä on niin paljon enemmän epäkohtia, että me emme voi sanoa, että tämä nyt veisi eteenpäin pienituloisten ja niiden ihmisten asiaa, joiden asemasta me olemme kiinnostuneita.

Tässä on joitakin pieniä parannuksia, joita tietenkin olemme valmiit kannattamaan, mutta kokonaisuutena tämä esitys on meidän mielestämme niin keho, että on parempi, että vuodenkin kuluttua lähdetään valmistelevaan ns. puhtaalta pöydältä tätä asiaa. On meillä pysyvä verolaki tai yksivuotinen verolaki, niin joka syksy hallitus, on mikä hallitus tahansa, todennäköisesti tulee tekemään esityksiä tulo- ja varallisuusverolain muuttamiseksi. Näin on ainakin ollut niin kauan kuin itse muistan.

Mutta ongelma on, mikä on se pohjakenne, mikä siinä on, miten voidaan parhaimmin vaikuttaa siihen, että saataisiin muutoksia aikaan. Me tietysti katselemme siltä kannalta, miten saisimme niitä muutoksia, joista me olemme kiinnostuneita, ja me tiedämme, että keskustapuolue ainakin eräiden asioiden kohdalla haluaa viedä asioita aika lailla päinvastaiseen suuntaan kuin me.

Mutta kuten täällä keskustan edustajat totesivat, aika monessa asiassa oppositio on löytänyt yhteisen linjan, ja nimenomaan tämän tulo- ja varallisuusverolain kohdalla me olemme sillä kannalla, että koko oppositio voisi paremmin vaikuttaa, jos me olisimme yhdessä saattamassa tämän yksivuotiseksi, ja paremmin voisimme me omien tavoitteidemme eteenpäin viemiseksi vaikuttaa, ja se meitä tietysti lähinnä kiinnostaa.

Kun ed. Soininvaara puhuu siitä, että tulo- ja varallisuusveroasteikko on oleellinen eikä tulo- ja varallisuusverolaila ole niinkään merkitystä, niin yksinkertaista tämä elämä ei ole, että tulo- ja varallisuusveroasteikolla me voisimme ottaa huomioon kaikki ne erilaiset elämän tilanteet, missä ihmiset elävät, tai sitten meillä täytyisi olla 5 tai 7 erilaista asteikkoa. Esimerkiksi sitä, onko perheessä lapsia vai ei, ei asteikossa oteta millään tavoin huomioon, ja meidän mielestämme on keskeinen asia juuri se, että lapsiperheiden verotusta kevennetään. Tietysti näkisimme parempana sen, että esimerkiksi lapsilisät nostettaisiin sellaiselle tasolle, että voitaisiin verovähennykset korvata. Jos meillä olisi tänä päivänä pienikin näköala siitä, että ensi vuonna hallitus näin esittäisi, niin voisimme katsoa asiaa toisella tavalla, mutta me joudumme lähtemään siitä tilanteesta, missä nyt olemme, niistä esityksistä, joita hallitus esittää, ja niistä näköaloista, miltä koko verotuksen kehittäminen näyttää tästä eteenpäin.

Tietysti meidänkin tavoitteenamme on verotuksen yksinkertaistaminen. Jos me voisimme olettaa, että nyt koko järjestelmä kerralla todella muutettaisiin, niin varmasti meidänkin esityksemme olisivat aivan toisenlaisia. Me olemme periaatekannanotoissamme esittäneet hyvin yksinkertaista linjaa: köyhiltä verot pois, rikkaille lisää veroja ja ihmisten erilainen elämän tilanne otettava huomioon.

Nyt me käsittelemme myös sosiaaliturvamaksua ja tätä keppilakia. Siinähan hallitus esittää kansaneläkemaksun korottamista pennillä ensi vuonna. Kun se kerätään kunnallisveroperustein, niin se merkitsee nimenomaan pienituloisille suurempaa raskautta. Kaiken kaikkiaan tulo- ja varallisuusveroasteikossa puhutaan vain valtionverosta, ei mitään siitä, miten kunnanvero kerätään. Me kaikki tiedämme erinomaisen hyvin sen, että

juuri kunnallisvero jakoverona rasittaa enemmän pienituloisia. Ja kunnat itse määrittävät veroäyrin. Se on heidän oikeutensa, mutta muuten tulo- ja varallisuusverolaila määritellään hyvin pitkälti, miten kunta jouuu kunnallisveron keräämään. Kaikki siihen liittyvät säännökset on sisällytetty tulo- ja varallisuusverolakiin, ja tämän vuoksi ei riitä, että tarkastellaan yksin tulo- ja varallisuusveroasteikkoja.

Nimenomaan tuloveroasteikossa ei oteta huomioon, onko perheessä lapsia vai ei, ei myöskään oteta huomioon esimerkiksi asumiskustannuksia. Siinäkin meidän mielestämme suora asumistukijärjestelmä olisi parempi kuin verovähennykset, mutta me olemme juuri pari viikkoa sitten käsitelleet asumistukilain muutosta, ja sitä me emme ensi vuodeksi enää saa muutetuksi, joten me esitämme aivan uutta vähennystä. Kun omistusasunnossa oleville annetaan korkovähennys, niin miksi ihmeessä eivät vuokra-asunnoissa asuvat saa korkovähennystä siitä osuudesta, mikä heidän vuokrassaan on koron osuus?

Myös invalidien, sairaiden ja vammaisten tilanne on sama. Jos vammaispalvelulaki ja vammaistukilaki, eläkkeensaajien hoitotuki, olisivat todella lait, jotka korvaisivat sairaudesta ja vammasta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset, ei tarvittaisi erilaisia verovähennyksiä, mutta näin tänä päivänä ei ole. Siksi on oleellista, minkälaisia vähennyksiä tulo- ja varallisuuslaki pitää sisällään. Samoin matkakustannukset. Jos joku asuu kaukana työpaikastaan eikä ole julkisia kulkuneuvoja käytettävissä, niin meidän mielestämme on kohtuullista, että heillä on oikeus vähentää matkakulut verotuksessa. (Ed. Anttila: Se on tasa-arvoa!) — Nimenomaan, jos me lähdemme tasa-arvoisesta ihmisten kohtelusta verotuksessa, niin näin on syytä menetellä.

Vielä lopuksi, herra puhemies, en voi olla palaamatta asiaan, josta olen puhunut vähintään viisi vuotta, eli takautuvien eläkkeiden verotukseen. Tämä pykälä § 115, joka nyt sisältyy tähän hallituksen esitykseen, on tietysti parantanut tilannetta. Mutta tämä ei vieläkaan korjaa sitä verotuksen kiristymistä, joka tapahtuu, kun eläke maksetaan jälkikäteen useamalta vuodelta.

Minulla on tänä vuonna tiedossani tapaus, jossa henkilö sai, kun asia oli pyörinyt kaksi

kertaa ympäri koko valitusprosessin, toisella kerralla vakuutus oikeudesta päätöksen, joka perusteella hänelle maksettiin eläkettä 1.12.1983 alkaen, siis kuuden kalenterivuoden ajalta. Ja kaksi vuotta kaksi kuukautta oli aikaa, jolta hän ei lainkaan aikaisemmin ollut saanut eläkettä, vaan anomus oli kokonaan hylätty. Siis tältä ajalta hän nyt sai täyden eläkkeen. Sen lisäksi hän oli saanut helmikuussa 1986 alkaen jo eläkettä, mutta kun siellä oli se kahden vuoden ja kahden kuukauden väliaika, hän oli menettänyt ns. tulevan ajan. Nyt, kun tämä eläke alkoi siitä, kun sairausvakuutuspäiväraha oli loppunut, niin nyt hän sai tulevan ajan. Se merkitsi, että hänen eläkkeensä kaksinkertaistui, jolloin hän sai tänä vuonna kertatulon, yli 220 000 mk. Tämä olisi nyt pitänyt nyt jakaa kaikille niille vuosille, joilta eläke on kertynyt, mutta tämä 115 § ei mahdollista muuta kuin sen, että kun tämä on useamalta kuin kolmelta vuodelta, niin se jaetaan kolmelle vuodelle tasan yhtä suuriksi eriksi. Todennäköisesti se ei nyt ainakaan paljon kevennä. Voi olla, että tämä hieman auttaa, mutta jos se olisi jaettu niille vuosille, mistä se todella on kertynyt, niin siitä verosta, mitä nyt on pidätetty häneltä tästä kertasummasta, hän olisi saanut vielä huomattavan osan takaisin tämän jaksotuksen ansiosta. Ja vaikka eduskunta on itse ainakin kolme kertaa eri ponsissa lausunut, että tämä pitää nimenomaan jaksottaa kaikille niille vuosille, joilta eläke on kertynyt, niin hallitus ei vain ole halunnut tehdä tällaista esitystä.

Tämä pykälähän oli jo aikaisemmassa tulo- ja varallisuusverolaissa 24 a §, ja tämä on nyt jo kolmas kerta, kun tätä asiaa käsitellään. Olen itse yrittänyt tehdä kaikki, mitä vain olen osannut, valtionvarainministeriön suuntaan näiden esimerkkitapausten kautta, jotta tähän pykälään olisi tullut korjaus, mutta ei vain ole käynyt, joten minun on pakko jälleen vedota edustajatovereihin, että tämäkin asia, joka ei koske laajoja kansanjoukkoja, mutta niitä, joita se koskee, koskee kipeästi, tämä 115 § muutettaisiin niin, että verotus ei näillä henkilöillä kiristyisi. Kysymys ei ole mistään veronalennuksesta heille, vaan ainostaan siitä, että he eivät joutuisi maksamaan enemmän veroa sen vuoksi, että eläke maksetaan heille takautuvasti, vaan he saisivat saman kohtelun kuin muutkin verovelvolliset.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Taulukkolain osalta ehdotan käsittelyn pohjaksi ed. Laaksosen lakialoitteeseen n:o 87 sisältyvää lakiehdotusta, joka sisältyy I vastalauseeseen, ja tulo- ja varallisuusverolain osalta nimissani kulkevaan lakialoitteeseen n:o 84 sisältyvää lakiehdotusta, joka niin ikään sisältyy sen lain osalta valiokunnan mietintöön annettuun I vastalauseeseen.

Mitä tulee itse asiaan, olen hieman sivusta seurannut vihreiden hätää tässä kysymyksessä, kun on jouduttu pelastamaan kasvoja sen eilisen kasvonmenetyksen jälkeen, mitä täällä vihreille tapahtui. Kasvojen säilyttäminen tai pelastaminen ei ole ollut helppoa, koska tänne on tullut uusia kansanedustajia mukaan. Ed. Soininvaara tuli tänään paikalle ja ilmoitti, että roskalle ei pidä jättää tilaa. Roskalla hän tarkoitti sitä, että täällä keskustellaan kansalaisten veroista, sosiaalisista tulonsiirroista, jotka liittyvät tulo- ja varallisuusverolakiin.

Asia on niin, että meillä kommunisteilla oli pitkään visio paremmasta tulevaisuudesta, jonka perusteella me saatoimme välttää käsittelemästä tämän päivän tapahtumia, ja tulos on nyt nähtävissä Itä-Euroopassa. (Ed. Kettunen: Kyllä se visio vieläkin on!) Minusta ongelmallisempaa on, että kun olemme palanneet arkeen ja ihmisten tämänpäiväiseen elämään, niin yhteiskuntaamme on syntynyt uusi eliittijoukko, jota kutsutaan nimellä vihreät ja joilla on näkemys tulevaisuudesta, jostakin paremmasta, uudemmasta, joka on valaistu joukko, joka on saanut armon, joka välttää tulevaisuuden vision ansiosta ottamasta kantaa tähän päivään ja joka ilmoittaa, että on roskaa puhua esimerkiksi yhteiskunnan tulonjaosta siinä muodossa kuin tulonjakoon vaikutetaan tulo- ja varallisuusverolain avulla. Siis roskalle ei pidä jättää tilaa. Se oli minusta aika erikoisella tavalla sanottu, kun käsitellään verolakeja. Siis roskalle, niille puheille, joilla yritetään saada verolakeja sosiaalisemmaksi palvelemaan paremmin pienituloisten ja keskituloisten ihmisten asiaa.

Vihreiden hätään koetettiin saada apua taulukkokypäkalällä, joka tänne tuli, mutta eihän se tuo apua siihen hätään, koska se on vain yksi suppea osa sitä tulonjakopakettia, joka täällä nyt on käsiteltävänä. Siinä ei esitetty lainkaan kantaa kunnallisveroon. Kunnallisvero on nimenomaan sen tyyppinen

vero, joka puree kaikkein ankarimmin pienituloisia. Vihreiden ehdotus, muita ehdotuksia ei ole kuin ne, mitä täällä on esitelty, pelkkä taulukon nostaminen sillä tavalla kuin vihreät nostavat sitä valtionveron osalta, ei paljoakaan vaikuta siihen, miten pienituloiset joutuvat maksamaan veroa, koska kunnallisvero on paljon ongelmallisempi asia pienituloisille kuin valtionvero alhaisissa tuloiluokissa.

Tässä yhteydessä on jännittävä nähdä, että vihreät ovat myös hyväksymässä hallituksen esityksen varallisuusveroprosentiksi. Vihreät eivät ole mukana sellaisessa muutosesityksessä, joilla pyritään varallisuus arvioimaan verotuksessa oikeaan arvoon. Sen sijaan tänä päivänä varallisuus varallisuusverotuksessa arvioidaan vain 5—10 prosentiksi omaisuuden varallisuusveroarvosta. Tässä mielessä vihreillä on sokea täplä tai vihreä täplä yhteiskuntapolitiikassa. Vihreiden vihreä täplä yhteiskuntapolitiikassa on nimenomaan varallisuus ja rikkaiden ihmisten asema yhteiskunnassa.

Ymmärrän, että ed. Paloheimo pystyy omalla henkilökohtaisella panoksellaan huomattavasti vaikuttamaan vihreän eduskuntaryhmän käyttäytymään tässä asiassa, kun käsillä on tulojen ja varallisuuden jakautuminen. Ed. Paloheimo on perinteisesti täällä ollut niitä supervihreitä, jotka abstrahoituivat nykyisestä todellisuudesta sen tulevan armon ja heille annetun valaistuksen pohjalta sekä paremman tulevaisuuden puolesta. Mutta kuitenkin katson, että tämä vihreä täplä ei oikeuta vihreää eduskuntaryhmää väittämään itseään sosiaaliseksi, jos se on tulo- ja varallisuusverolain hyväksymisen kannalla hallituksen esittämässä muodossa, koska hallituksen koko toimintahan on tähdätty tuloerojen lisäämiseen yhteiskunnassa.

Eräällä tavalla vihreät ovat saaneet huomion kohdistumaan keskustelussa itseensä. Se on sillä tavalla ongelmallista, että me olemme jättäneet hallituksen aika vähälle kritiikille tässä yhteydessä. Kuitenkin hallitus on yksi pääsyyllisiä siihen kehitykseen, joka maassamme tällä hetkellä vallitsee, kasinotalouskehitykseen, siihen kehitykseen, että tuloerot kansalaisten välillä lisääntyvät. Tietenkin markkinavoimat vaikuttavat kehitykseen, mutta hallitus sallii markkinavoimien toiminnan.

Maassamme on meneillään merkittävä tulonjako- ja varallisuudenjakomuutos suurituloisten ja hyväosaisten hyväksi. Meillä muutetaan funktionaalista tulonjakoa, tulonjakoa työn ja pääoman välillä, pääoman hyväksi, korot ovat ennätyskorkeat, vuokrat nousevat, ja osingot ja yritysten voitot ovat myöskin olleet erityisen suuria. Vihreäthän ovat hyväksymässä — tuli mieleeni yritysten voitoista — sen hallituksen linjan, että yritysten tuloveroprosenttia alennetaan.

Tulonjakoa muutetaan myös niillä toimenpiteillä, joita valtiolta tekee, ei vain ohjaamalla rahaa korkojen, vuokrien ja osinkojen muodossa pääomalle. Valtio myötävaikuttaa sellaisten tulopoliittisten ratkaisujen syntymiseen, että yhteiskunnassa tuottavuuden nousua ei jaeta työlle eivätkä palkankorotukset ole edes tuottavuuden nousun suuruisia. Siis yhteiskunnassa tulonjako työn ja pääoman välillä muodostuu pääomalle edullisemmaksi silloin, kun palkankorotukset eivät ole tuottavuuden nousun suuruisia. Nyt on tämänkin tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä käymässä niin, että tuottavuus nousee huomattavasti enemmän kuin ovat palkankorotukset ja reaali-palkankorotukset. Siinä on yksi osoitus hallituksen linjasta vaikuttaa tulonjakoon suurituloisia suosivalla tavalla. Eihän kenelläkään liene epäilystä, ettei tämä tuottavuuden nousu, joka jää yrityksiin, menisi nimenomaan suurituloisten hyväksi.

Mitä tulee käsillä oleviin lakiesityksiin, niin tulo- ja varallisuusverolaissa meillä on pohjaehdotus, jossa otetaan kantaa useimpiin sellaisiin ongelmallisiksi koettuihin asioihin, joista erilaiset palkansaaajaväestön edustajat ovat käyneet eduskunnassa esittämässä mielipiteitään ja toivomassa uudistuksia.

Haluan kiinnittää huomion, että siinä yhteydessä kuitenkin hallituksen vastaantulo palkansaaajaväestöä kohtaan on sen suuntaista, että hallitus on ensinnä uhanut panna jotain verolle ja sitten mahdollisesti pannut jotain verolle. Suuri saavutus on sitten se, että ei pannakaan verolle sitä, mikä aikaisemmin ei ollut verolla, mutta minkä hallitus oli uhanut panna verolle tai oli pannut verolle. Tässä mielessä siis palkansaaajat itse asiassa eivät vaadi mitään uutta, kun he käyvät täällä esittämässä toivomuksiaan tulo- ja varallisuusverolaista, vaan he pyrkivät saavuttamaan sen tilanteen, joka oli aikaisemmin ja jonka hallitus muutti heidän

etujensa vastaisella tavalla. Uskon, että tulo- ja varallisuusverolaista, vaikka ihan joka pykälästä emme äänestäkään, jotka sisältävät vastalauseeseemme, löytyvät kaikki sellaiset lainmuutokset, joilla vaikutetaan tarvittaessa tulonjakoon palkansaaajaväestön etujen mukaisella tavalla. On tietysti todettava tässä yhteydessä, että pääomatulon saajat eivät tulisi hyötymään nykyisellä tavalla, jos meidän veropoliittinen linjamme menisi läpi.

Eräällä tavalla ongelma hallituksen esityksessä vihreiden näkökulmasta on se, että vihreät tulevat tässä yhteydessä suosineeksi pääomatulon saajia. Tietysti vihreiden joukossa on paljon tällaista ole hyvä luonnolle — henkeä, jota ed. Paloheimo erityisesti täällä edustaa, ed. Paloheimo, joka on estottomasti vaatimassa suurituloisille veronalennuksia ja varallisuusveroa alhaisemmaksi ja pääomatuilloille verohelpotuksia, joka uskoo, että sillä tavalla markkinavoimien toiminnan tuloksesta yhteiskunnassa voidaan saavuttaa paras tulos, joka Adam Smithin hengessä uskoo, että yhteinen etu toteutuu parhaiten sillä tavalla, että jokainen ajaa vain yksityistä etuaan. Ed. Paloheimo, se henki johtaa siihen, että luonto meidän ympäriltämme tuhoutuu tämän saman yksityisen edun tavoittelun hengessä.

Tässä yhteydessä törmätään siihen, että vihreiden aikaisemmat sanat ja teot eivät ole sopusoinnussa toinen toistensa kanssa. Meillä on hallitus, ja hallitus on ehdottomasti suurituloisten ja rikkaiden puolella, sitä ei kukaan aseta kyseenalaiseksi. Hallitus, jossa sosialidemokraatit ovat mukana, on ottanut merkittäviä askelia tulonjaon muuttamiseksi suurituloisia ja rikkaita suosivaan suuntaan. Sosialidemokraattisessa puolueessa on voimia, jotka näkevät sen ongelmalliseksi ja jotka koettavat panna vastaan, mutta jotka eivät pysty. Se on kokoomuksen linja, että suurituloisia ja rikkaita suositaan ja pääomatulon saajia suositaan. Meillä on hallitus, joka on kelvoton tässä mielessä ajamaan pienen ihmisen asiaa. Hallitus on huono hallitus. Hallitus pitäisi vaikka erottaa tämän tulonjakopolitiikan takia, jos meillä olisi siihen voimaa, mutta ei ole voimaa, kun sosialidemokraatit ovat liittoutuneet kokoomuslaisten kanssa tässä hallituksessa.

Ongelma on nyt se, että vihreät menevät mukaan hallituksen linjaan, joka on kelvo-

ton linja pienituloisten ja keskisuurituloisten näkökulmasta, joka suosii suurituloisia ja rikkaita ja pääomatulon saajia. Vihreät tekevät sen vielä tarkoituksella. Se tarkoituksellisuus tässä asiassa on kaikkein ongelmallista. Vihreät siis ovat tarkoituksellisesti yhteiskunnassa eliitin puolella. Minusta sellainen yhteiskunnallinen liike, joka on eliitin puolella, on ongelmassa yhteiskunnan suuren enemmistön etujen kanssa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän ed. Seppänen aina kauniisti puhuu. Nyt hän vain jälleen kerran sulki täysin silmänsä ja korvansa siltä sanomalta, jonka ensimmäisessä puheenvuorossa tuolta pöntöstä eduskunnalle välitin. Silloin osoitin, kuinka meidän tulonjakopolitiikkamme on oikeudenmukainen. Se on jopa vähätuloisille oikeudenmukaisempi kuin se, mitä SKDL on ehdottanut. Mutta tämän päällehan saa todeta ihan mitä tahansa, kun haluaa vain sanoa jotakin, ja näinhän ed. Seppänen jälleen kerran teki niin kuin eilenkin.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen vanhaan tapansa noudattaa täällä sitä tymeän ja epärehellisen politiikan metodiikkaa, jota olen joitakin aikoja sitten esitellyt tässä salissa kymmenellä kohdalla. Ensinnäkin hän sotkee mielipiteet ja tosiseikat keskenään. Toiseksi hän keksii itse argumentteja, jotka hän asettaa jonkun toisen suuhun, ja sen jälkeen väittelee näitä itse keksimiään argumentteja vastaan.

Se, mitä minä eilisessä puheenvuorossani sanoin, johon hän täällä viittaa, sisältää ensisijaisesti tosiseikkoja. Se sisältää sen, että Eurooppa yhdentyy, että muissa maissa toteutetaan myös veropoliittisia uudistuksia ja että ihmisten liikkuminen maasta toiseen muuttuu yksinkertaisemmaksi ja että näissä olosuhteissa arvioin, että "on vaikea kuvitella tilannetta", tämä on sanatarkka siteeraus, "jossa Suomi noudattaisi hyvin toisenlaista veropolitiikkaa, mitä tulee eri tuloluokkiin kuin naapurimaat, ellei sitten haluta, että osa kansasta siirtyy työskentelemään maan rajojen ulkopuolelle". Se osa, mistä tässä on nyt kysymys, korkeimmat tuloluokat, sisältää ensisijaisesti tulonsaajia, yli 95-prosenttisesti sellaisia ihmisiä, jotka saavat työtuloja.

Ed. Seppäsen puheenvuoroissa yleensä ja nyt tässäkin kohdassa on ensisijaisesti näkyvissä ihmisen piirteistä alhaisin, kateus, ja kateuden kiihottaminen niissä ihmisissä, joille hän yrittää sanomansa välittää. Tämä on tietysti halveksittavaa, mutta minä en nyt kuitenkaan halveksuntaani tämän enempää halua tässä ed. Seppäselä kertoa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenkiintoisia vastauksia niiltä, jotka ovat olleet liikevaihtoveron korottamisen kannalla ja sillä tavalla epäsosiaalisen veropolitiikan kannalla. Vihreiden eduskuntaryhmässähän ei ole selvyyttä siitä, ollaanko liikevaihtoveron korotuksen kannalla vai sitä vastaan. Sieltä löytyy edustajia joka lähtöön.

Mitä tulee taulukkoesitykseen, mikä vihreillä on, on aivan perusteetonta luulla, että se yhdistettynä kunnallisveroon ja tulo- ja varallisuusverolakiin olisi jollakin tavalla sosiaalisin täällä käsiteltävänä oleva ehdotus. Uskoisin, että se ehdotus, että poistetaan kunnallisvero alle 3 000 markan suuruisilta tuloilta, kohdistuu kaikkein suotuisimmin pienituloisten ihmisten verotukseen. Schän sisältyy myös tähän meidän vastalauseeseemme, ja toivomme, että tulette myös sen esityksen taakse. Siis vähennykset yhteen laskettuna, joita te ette ole antamassa ihmisille, saavat aikaan tämän asian.

Mutta sitten tulee mielenkiintoinen kysymys tästä kateudesta, jonka ed. Paloheimo otti esille. Ei minusta yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden asian ajaminen perustu kateuteen. Nimittäin on aika erikoista, jos yhteiskunnassa vain koetettaisiin vaihtaa tilanteita sillä tavalla, että itse haluaisi päästä sellaiseen asemaan, jossa omistaa paljon ja jossa omistuksen perusteella alistaa muita. Ei se voi olla kenenkään tavoite. Kyllä oikeudenmukaisuus- ja tasa-arvolähtökohdat ovat aivan kelvollisia politiikanteon lähtökohtia, eikä mielestäni kateutta voida sotkea. Silloinhan koko työväenliike olisi ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Puhuja: Arvoisa puhemies! Täällä ei valo vilkkunut. Minä toivoisin, että siitä varoitettaisiin puoli minuuttia aikaisemmin, jos vastausaika on päättymässä.

Ensimmäinen varapuhemies: Joka tapauksessa kaksi minuuttia on kulunut. Täytyy koettaa katsoa, että nämä laitteet toimivat.

Puhuja: Arvoisa puhemies! Edustajalle on mahdotonta katsoa, toimiiko, kun pitää puhua samaan aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Kaksi minuuttia on kulunut.

Valtiovarainministeri Liikanen: Arvoisa puhemies! Eräässä maassa oli jopa presidentti, joka ei kyennyt tekemään kahta asiaa yhtä aikaa, kävelemään ja syömään purukumia, mutta silti täytyy yrittää.

Mutta itse asiaan sanon vain sen, että ed. Seppäsen oikeudenmukaisuuspuheet joutuvat eräässä suhteessa aika kohtuuttomaan valoon, kun hän on esittänyt rajua valuuttakurssin muutosta, joka merkitsisi suurta reaali-palkkojen leikkausta, työläisten reaali-sioiden laskemista ja pääomatulojen kasvattamista. En tiedä, miten se sopii oikein yhteen tämän veropoliittisen puheenvuoron kanssa. Olen Aarne Saarisen kanssa tässä asiassa enemmän samaa mieltä kuin ed. Seppäsen.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Seppäsen äskeiseen puheenvuoroon totean, että yhden ainoan kerran olemme olleet liikevaihtoveron korotuksen kannalla tässä salissa, ja silloin se oli kompensoitu, ja se oli pienin korotus, mikä on toteutettu. Muuten olemme olleet liikevaihtoveron korotuksia vastaan.

Mutta sen sijaan olemme olleet liikevaihtoveron omaisesti käyttäytyvien ympäristö-maksujen kannalla ja niiden kompensoimiseksi mm. asteikossa. Meistä itse asteikkoa pitää tarkastella todennäköisen tulo- ja varallisuusverolain sisältöön nähden, ja siinä suhteessa meidän asteikkomme on kaikkein sosiaalisin.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerran aikaisemmin tässä salissa, kun keskustelimme ed. Seppäsen kanssa atomivoimaloiden energiankäytöstä ja paperintuotannosta, ed. Seppänen väitti minun erehtyneen, ja sitten hän huomasi itse erehtyneensäkin ja minun olleen oikeassa.

Silloin ed. Seppäsessä oli miestä sen verran, että hän tunnusti erehtyneensä.

Olisin toivonut, että hänessä nyt olisi jälleen ollut miestä sen verran, että hän olisi tunnustanut, että hän sotkee mielipiteet ja tosiasiat keskenään, kuten väitin täällä aikaisemmin, ja että hän esittää omia argumentteja minun argumentteini, joita vastaan sitten hyökkää. Mutta ei näin käynyt. Hän syyllistyy kolmanteen tyypilliseen tunkkaisen politiikan keinoon. Kun hän omat argumenttinsa eivät riitä vastaamaan, hän yksinkertaisesti vaihtaa puheenaihetta. En minä nyt tätä enää halua perätä. Kyllä tämä epärehellisyys tuli riittävän selvästi näkyviin tässäkin.

Mitä tulee kateusaspektiin, enhän minä tietysti kateudesta puhuisikaan silloin, jos ed. Seppänen aina täällä puhuisi empaattisesti vähätuloisten ja vähäosaisten puolesta. Mutta kun asia ei ole niin, vaan aina päähuomio kohdistetaan suurituloisiin, hyväosaisiin, eliittijoukkoihin ja joihinkin muihin tämän tyyppisiin ryhmiin, joihin kateus kohdistetaan. Kun aina ollaan puhumassa siitä, että ikävä kun niillä menee hyvin, niin silloin vaikuttaa siltä, että kateus on päällimmäinen aspekti eikä suinkaan vähäosaisten auttaminen. Jos ed. Seppänen muuttaa vähän puhe-tyyliään, niin minä kyllä sitten totean tässä olleeni väärässä, mutta tähän asti ei ole mitään aihetta.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Paloheimo vain irtisanoutuu hallituksen linjasta, ja minä myönnän olleeni väärässä, mutta niin kauan kuin ed. Paloheimo on hallituksen kanssa tulo- ja varallisuusverolain yhteydessä samalla linjalla, niin minäpä väitän hänen olevan suurituloisten ja rikkaiden puolella ja sellaisen verolainsäädännön puolella, joka suosii heitä. Katson, että perustuu yhteiskunnalliseen arviointiin ja oikeudenmukaisuuteen, että ihmisillä, joilla on hyvä veronmaksukyky, täytyy myös olla enempi veroja hyvän veronmaksukyvyn perusteella. Tätä periaatettahan tämä hallitus on paraikaa murentamassa, ja me haluaisimme palauttaa sen periaatteen käytäntöön. Niin että ed. Paloheimo irtisanoutuu vain hallituksen linjasta.

Mitä sitten tulee ministeri Liikasen puheenvuoroon, hän ilmeisesti haluaa alustaa eduskuntakeskustelun ihan uudesta asiasta,

ja sehän tietysti sopii. Ministeri Liikanen, joka on korkeiden korkojen kannalla ... tämä on hypoteettinen väite, ed. Paloheimo, ministeri Liikasesta. Ministeri Liikanen on korkeiden korkojen kannalla, ja ne korkea korot suuntautuvat tuonti- ja velkaraahan, ja sillä tavalla maasta viedään vaihtotaseen vajetta lisäten rahaa huomattavassa määrin ulkomaille.

Meillä on sitä paitsi myös väärä valuuttakurssi, ja väärästä valuuttakurssista voidaan sanoa, että jos suoritetaan devalvaatio, mikä tietysti on paikallaan silloin, kun valuuttakurssi on väärä, niin kuitenkin se raha tulee suomalaisten kapitalistien hyväksi, joita voidaan verottaa esimerkiksi vientimaksulain avulla. Meillähän on vientimaksulaki, jonka sosialidemokraatit saivat aikaan silloin, kun tehtiin Eec-vapaakauppasopimus, mutta mitään vastaavanlaista uutta lainsäädäntöä ei olla nyt ottamassa käyttöön, niin kuin otettiin käyttöön silloin, vaan Suomi ollaan antamassa paljon avoimemmalla tavalla EY:n reperiin. Uskoisin, että tässä painotus-ero, kenelle ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Valtiovarainministeri Liikanen: Arvoisa puhemies! Kaksi kommenttia.

Yksi on se, että tulo- ja varallisuusverolaissa päätetään ensisijaisesti verotuksen pohjasta, asteikkolaissa päätetään sitten tulonjaosta. Minusta olisi luonnollista, että näitä asioita voitaisiin käsitellä erikseen. Jos joku kannattaa kapeaa pohjaa verotuksessa, ei voi kannattaa johdonmukaisesti oikeudenmukaista tulonjakoa. Mitä kapeampi on verotuksen pohja, sitä edullisempaa se on aina suurituloisille.

Toinen asia, mikä liittyy valuuttakurssiin, on se, että kaikki ne, jotka tällä spekuloiivat, joihin ed. Seppänen kuuluu, vaikuttavat korkotasoon kielteisesti eli sitä nostavasti. Siksi toivonkin, että vastuuntuntoiset piirit uskoisivat sen, että markka on vakaa, eivätkä pyri antamaan aihetta ulkomaisille tai kotimaisille spekulanteille.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Liikasen viimeisen puheenvuoroon täytyy sen takia kommentoida, koska samaa sanomaa eräissä

puheenvuoroissa myös vihreiden puolelta on nyt — siis nyt, kun käsitellään 90-verolakia, eikä viime syksynä — esitetty, siis väitetään, että asteikkola voidaan sosiaaliset tarpeet hoitaa ja TVL:ssä päätetään pelkästään veropohjasta. Näinhän yksistään asia ei suinkaan ole, koska nimenomaan TVL:n kautta voidaan huomioida esimerkiksi perhepoliittiset tarpeet tai monet muut sellaiset sosiaaliset tarpeet, joita yksin asteikkolailla kerta kaikkiaan ei voida hoitaa. Noin kategorisesti ei mielestäni missään tapauksessa voi väittää.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että kun täällä puhutaan valuuttakurkseista, niin yksi tai kaksi oppositiokansanedustajaa pystyy saamaan enempi vahinkoa aikaan kuin kokonainen hallitus pystyy korjaamaan. Minä ihmettelen, että meillä on niin kelvoton hallitus täällä maassa, että se ei ole pystynyt tuottamaan sellaista uskottavuutta maan valuutan arvoon, että ulkomaiset sijoittajat ja ns. markkinavoimat voisivat siihen luottaa.

On aika erikoista, että kun Suomen markkan arvo on väärä ja siihen ei luoteta ja Suomessa joudutaan pitämään hallituksen politiikan takia korkeita korkoja, niin yhtäkkiä se onkin opposition vika, että korot ovat korkeita. Sitten kun ne korot vähän laskevat, ne jäävät edelleenkin niin korkeiksi, että jos ne olisivat tulleet niin korkeiksi alhaalta päin eikä ylhäältä alaspäin, niin ne olisivat edelleen mielettömän korkeita. Tässä mielessä Suomi on tietysti korkokriisissä.

Mielestäni tämä korkokriisi on osoitus hallituksen kyvyttömyydestä hoitaa rahapolitiikkaa, hallituksen kyvyttömyydestä tehdä tulopoliittisia ratkaisuja, joissa otettaisiin myös rahapolitiikka huomioon, ja hallituksen kyvyttömyydestä harjoittaa tulonjakopolitiikkaa, jonka ihmiset kokisivat solidaariseksi ja jota ihmiset voisivat sillä tavalla puolustaa, että olisi olemassa jokin semmoinen yleinen, yhtäläinen etu, joka on muuta ylempi ja jonka ihmiset kokisivat koskevan kaikkia. Mutta tänä päivänä, kun tämä hallituksen tulonjakopolitiikka, jota vihreät kannattavat, on näin epäoikeudenmukaista ja pitää sisällään sekä taulukkolain että tulo- ja varallisuusverolain epäoikeudenmukaiset säännökset, on vaikea lietsoa sellaista solidaarisuutta tätä hallitusta kohtaan, että ei olisi maassa mitään vialla ja että kaikki

järjestyisi sillä tavalla, että pelkästään palkansaajaväestö joutuu tekemään uhrauksia.

Tässä mielessä on arvotonta heitellä aineksia ilmaan ja poistua salista, niin kuin ministeri Liikanen tekee eikä sitten jatkakaan keskustelua, jonka alusti aivan väärästä aiheesta.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Seppänen oli syyttänyt minua siitä, että olen sanonut verokeskustelua roskan puhumiseksi, niin se tarkoittaa verokeskustelua sinänsä, vaan se tarkoittaa sitä verokeskustelua, mitä täällä viime aikoina on käyty. Lähinnä tämä kritiikki kyllä kohdistui keskustapuolueeseen, sillä vaikka olenkin kansandemokraattien monesta esityksestä eri mieltä, niin niissä on kuitenkin jokin linja.

Roskan puhumisella tarkoitin lähinnä sitä, että jos populistisia keinoja käyttäen yrittää olla kaikkien puolella yhtä aikaa kaikkia vastaan, sekä eläkeläisten että aktiiviväestön tai sekä lapsiperheiden että yksinäisten puolella, jokaisen erikseen, ja tehdä ehdotuksia, jotka eivät ole toteuttamiskelpoisia, niin toteuttamiskelvottomissa ehdotuksissa ei ole mitään radikaalia, eli ne ovat silkkaa roskaa.

Ed. Rusanen: Arvoisa puhemies! Kokonaisverouudistuksen toinen vaihe etenee periaatteessa kahdella alueella. Toisen keskeisen osa-alueen muodostaa tuloverotuksen marginaaliveroprosenttien edelleen alentaminen esityksen n:o 109 mukaisesti, ja toinen keskeinen osa-alue on esityksessä n:o 110 tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta liittyen vähennysjärjestelmän muutoksiin.

Marginaaliverojen alentaminen kaikissa tuloluokissa alkoi jo tämän vuoden verotuksessa, kun asteikon alarajaa nostettiin yli kaksinkertaiseksi edellisvuodesta poistamalla samalla täälläkin todettu ns. työtulovähennys. Edelleen harvennettiin asteikon portaita 11:sta 6:een ja alennettiin ylin marginaaliveroprosentti 51:stä 44:ään.

Vuoden 1990 tuloveroasteikkoihin esitetään 6 prosentin inflaatiotarkistusta samalla, kun marginaaliveroprosentit alenevat edelleen kaikissa veroluokissa 1—3 prosenttiyksikköä. Tuloveroasteikon alaraja nousee nyt 38 000:een, eli valtion tuloverosta vapautuvat kaikkein pienituloisimmat kokonaan.

Kun uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa asteikkoalennuksista hyötyivät vähiten ns. keskituloiset, on hallitus tässä toisessa vaiheessa korjannut asian, sillä ratkaisussa tulee sille väestöryhmälle, joka maksaa eniten veroja, eli noin 100 000—150 000 vuodessa ansaitseville, suurimmat veron alennukset.

Luonnollisestikaan tämä asteikkolaki ei ole tyydyttänyt oppositiota, ei vasemmalla eikä oikealla. Vähän oudolta tuntuu keskustapuolueen vastalauseessa esitetty ratkaisumalli, jossa nimenomaan asteikon yläpäästä on kohdeltu hyvin kaltoin, oudolta siinä valossa, kun muistetaan keskustapuolueen viime kunnallisvaalien vaalimenestys ns. Kulataranta-väestönosan osalta. Ilmeisesti keskustapuolue ei ole noteerannut näiden äänestäjensä vaikutusta tässä kysymyksessä lainkaan. (Ed. Pekkarinen: Eikö Soininvaara syyttänyt ihan toisesta äsken?)

Tuloverotuksen keventäminen on johdonmukaista hallitusohjelman toteuttamista. Se lisää kansalaisten taloudellista päätäntävaltaa ja mahdollistaa sen, että tuloverotukselta säästytävät varat jokainen voi käyttää haluamallaan tavalla. Mikäli halutaan laajempaa valinnan mahdollisuutta, se edellyttää, että verotuksen painopistettä siirretään välittömästä verotuksesta välilliseen päin, mikä meidän oloissamme tapahtuisi liikevaihtoverojärjestelmän muuttamisella, johon erilaisia epäilyjä täällä tänään on esitetty.

Hallituksen esittämään tulopoliittisen tilanteen ratkaisuehdotukseen liittyen julkisuuteen saatettiin tieto ylimmän marginaaliveroprosentin alentamisesta vuodelle 1991 39 prosenttiin. Se merkitsee, että kuluvan vaalikauden aikana ylin marginaaliveroprosentti putoaa 51:stä 39:ään eli 12 prosenttiyksikköä ja prosentteina lähes 25.

Veropohjan laajentumisen vuoksi ehdotetaan yhteisöjen verokantaa alennettavaksi 33:sta 25 prosenttiin aiemmin kaavaillun 28:n asemesta. Muutos on yhteisöille erittäin myönteinen.

Kaikien kaikkiaan on syytä korostaa sitä, että yritysten verotusta koskevat muutokset tehtiin kokonaisuutena, josta on vaikeata saada oikeata kuvaa keräämällä vain epäedullisia yksityiskohtia, kuten usein tapahtuu. Kokonaiskuva kertoo, että yritysverotuksen painopiste siirtyy suurten yhtiöiden suuntaan, jotka ovat aikaisemmin voineet tuloksentasauskeinojen avulla siirtää veronmaksua

lähes rajattomasti, tuskin kuitenkaan kokonaisuudessaan veroilta välttyä, mutta siirtomahdollisuus on ollut olemassa.

Yhteisöveroprosenttia alentamalla ja elinkeinotoiminnan varausjärjestelmiä supistamalla on luotu yrityksille uusi tilanne, mikä edellyttää myös uutta toimintalinjaa. Uudessa tilanteessa veronmaksu ei enää olekaan mikään väisteltävä paha, jota pitää keinolla millä hyvänsä lykätä tuleviin vuosiin. Niin kutsutun piilevän verovelan kasvattamisesta voidaan luopua ja samalla vapautua niistä ongelmista, joita se on aiheuttanut sellaisille yrityksille, jotka eivät ole voineet laajentaa toimintaansa vuodesta toiseen.

Nykyisellä tasollaan tuloksentasauskeinot suovat yrityksille nimensä mukaisesti mahdollisuuksia tasata tulosta hyvien ja huonojen vuosien kesken, ja vastapainoksi on muutettu tärkeintä tekijää eli tuloksesta maksettavaa veroprosenttia olennaisesti. Henkilöyhtiöiden valtionverotuksessa ylin veroprosentti laskee 39:ään vuoteen 1991 mennessä ja osakeyhtiöiden verokanta 23 prosenttiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus ehdottaa, että tämän vuoden alusta väliaikaisesti voimassa olleita tulo- ja varallisuusverolain säännöksiä sovellettaisiin pysyvinä vuoden 1990 alusta lukien. Tarkoitus on jatkaa kokonaisverouudistusta sen ensimmäisessä vaiheessa päätettyjen suuntaviivojen mukaisesti siten, että tuloverotusta koskeva uudistus toteutuisi mahdollisimman laaja-alaisena jo tämän vaalikauden loppuun mennessä.

Uudistuksen päätavoitteet — kaikkien tulojen yhtäläinen verottaminen, vähennysjärjestelmän selkiyttäminen, omaisuustulojen verotuksen yhtenäistäminen ja marginaaliverojen alentaminen kaikissa tuloluokissa — olivat kunnianhimoiset ja korkeat, todennäköisesti liian kunnianhimoiset, eikä niitä ensimmäisessä vaiheessa pystyttykään kaikkia saavuttamaan eikä ilmeisesti vielä tässä toisessakaan vaiheessa. Syynä on ollut paitsi rapautunut verotusjärjestelmämme, myös rohkeuden puute eli pelko valtion verotulojen vähenemisestä.

Tulon veronalaisuutta koskevat muutokset uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa olivat uudistuksen tavoitteiden mukaisesti veropohjaa vahvistavia. Työtulojen verotusta uudistettiin saattamalla luontoisetujen verotuskohdeltu lähemmäksi käyvän arvon mukaista

verotusta. Omaisuustulojen verotusta on uudistettu kaikilta keskeisiltä osiltaan. Osinkojen verotus uudistuu ensi vuoden alusta, jolloin yhtiöveron hyvitysjärjestelmä tulee voimaan. Niin ikään luovutusvoittojen veropohja on laajentunut.

Henkilöverotuksen vähennyksiä karsittiin jo ensimmäisessä vaiheessa hallitusohjelman mukaisesti. Yli kymmenestä vähennyksestä luovuttiin kokonaan, ja suureen osaan muita vähennyksiä tehtiin sekä markkamääräisiä että myöntämisperusteita koskevia muutoksia. Muiden kuin ansiotoimintaan liittyvien korkojen vähennysoikeutta rajoitettiin, mutta samanaikaisesti liitettiin korkovähennykseen lapsivähennys. Sen sijaan eläketulovähennys ja kunnallisverotuksen perusvähennys samoin kuin alaikäisen lapsen elättämisen ja yksinhuoltajuuden perusteella myönnettävät vähennykset säilyivät edelleen.

Hallituksen esitys n:o 110 sisältää myös tulo- ja varallisuusverolakiin esitetyt, mutta vasta tämän vuoden jälkeen sovellettavaksi tarkoitetut muutokset, kuten puolisolien tulojen täydellisen erillisverotuksen toteuttaminen, yhtymän saaman osinkotulon verottaminen osakkaan tulona ja oman asunnon myyntivoiton verovapauden edellyttämän omistus- ja asumisajan pidentäminen kahteen vuoteen.

Edelleen hallitus ehdottaa lievennettäväksi alle kaksi vuotta omistetun omaisuuden luovutuksesta saadun voiton määrää osituksessa saadun omaisuuden osalta siten, että kyseisessä tapauksessa sovelletaan aina 50 prosentin vähentämissääntöä liian ankarien vero-seuraamusten välttämiseksi.

Kotitalouksien säästämishalukkuuden lisäämiseksi esitetään omaisuustulovähennyksen enimmäismäärää korotettavaksi 10 000 markasta 20 000 markkaan siten, että vähennys myönnetään edelleen 2 000 markkaan saakka koko saadun omaisuustulon suuruisena ja sen ylittävältä osalta vähennys olisi puolet saadun korko- tai vuokratulon määrästä. Huojennus ulottuu siten aina 38 000 markan suuruisiin omaisuustuloihin saakka. Tässä yhteydessä hallitus lupaa selvittää mahdollisuudet siirtyä talletuskorkojen verotuksessa lopullisen suhteellisen lähdeveron perimiseen vuoden 1991 alusta lukien.

Korkojen vähennyskelpoisuusosuus etenee vuonna 1990 kokonaisverouudistuksessa omaksuttujen suuntaviivojen mukaisesti. Uu-

distuksen tavoitteeksi otettu korkovähennyksen kehittäminen vähitellen sellaiseksi, että puolisoiden korkovähennys olisi kaksinkertainen perheettömän verovelvollisen vähennyksiin verrattuna, etenee nyt siten, että perheettömän verovelvollisen korkovähennyksen enimmäismäärää alennetaan 22 000:sta 20 000 markkaan ja vastaavasti velan käyttötarkoituksesta riippumatonta osuutta vähennetään 10 000:sta 6 000 markkaan eikä 7 000:een, kuten hallituksen esityksessä.

Valiokuntakäsittelyssä tehdyllä muutoksella rahoitetaan toisesta tai sitä useammasta alaikäisestä lapsesta myönnettävä lisäkorkotus, joka nostettiin hallituksen esittämästä 3 000:sta 3 500 markkaan. Tämä toimenpide tukee myös sitä tavoitetta, että perhe koko tulee ottaa ja otetaan huomioon korkovähennyksissä.

Viimeaikainen vilkas asuntopoliittinen keskustelu on nostanut esille kysymyksen siitä, onko korkovähennyksenä asumiseen annettava tuki tarkoituksenmukainen. Kun tästä verojärjestelmän kautta asumiseen annettava tuesta ei katsota voitavan lyhyellä aikavälillä luopua, on uutena kehittämisvaihtoehtona tuotu esiin tuen irrottaminen maksettujen korkojen määrästä, sen säätäminen määräaikaiseksi ja suuntaaminen korkovähennystä paremmin sellaisille verovelvollisille, jotka todennäköisesti ovat eniten tuen tarpeessa.

Näiden tavoitteiden pohjalta on päädytty esittämään erityistä uutta vähennystä, asuntovähennystä. Asuntovähennys annetaan hallituksen esityksen mukaan alle 40-vuotiaille ensiasunnon vastiketta vastaan hankijoille, ja se rajoitetaan kymmenen vuoden pituiselle ajanjaksolle. Kysymyksessä on korkovähennyksen tavoin omistusasumisen tukimuoto, jossa vähennys tehdään valtionverosta. Koska asuntovähennyksen myöntämiskriteerit on pyritty määrittelemään mahdollisimman kaavamaisesti ja selkeästi, ottaa vähennys asumisen tuen tarpeen huomioon vain erittäin karkeasti.

Arvoisa puhemies! Korko- ja asuntovähennyksen samanaikaisuus tulee tuottamaan monenlaisia hankaluuksia. Ennen kaikkea korkovähennykset muuttuvat monimutkaisemmiksi. Kun lisäksi verovelvollisella ei ole täyttä varmuutta siitä, miten asuntovähennys tulee kehittymään tulevana vuosina, miten korkovähennys tulee kehittymään tulevana

vuosina, eikä hänellä ole luonnollisesti siitäkään tietoa, miten hänen tulonsa tulevat kehittymään, vaatisi tämäkin tilanne tulo- ja varallisuusverolain säätämistä pysyväksi, kuten hallitus on esittänyt.

Hallitusohjelman tavoite verouudistuksen yksinkertaistamisesta on tähän mennessä onnistunut, vaikka asteikkolaki on pelkistynyt ja vähennyksiä karsittukin. Uudistuksen hidas liikkeellelähtö on johtanut siihen, ettei edes vuoden 1991 veroperusteissa riittävään yksinkertaistukseen päästä, joten töitä jää tässä suhteessa vielä seuraavallekin hallitukselle. Itsestään selvää on, että yksinkertaistamismahdollisuuksia koskevaa suunnittelu- ja selvitystyötä on kaiken aikaa jatkettava.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kun kansainvälistymiskehitys on menossa siihen, että ylin marginaalivero läntisissä teollisuusmaissa asettuu 50 prosentin vaiheille, ja kun erityisesti Ruotsin suunnitellut verojärjestelmän kehittämiseksi ovat aivan eri luokkaa kuin Suomen menossa oleva uudistus, on tärkeää, ettei Suomi jää yhdentyvässä Euroopassa yksinäiseksi verotuksen saarekkeeksi. Nähtävissä oleva työvoimapula ei jätä Suomelle varaa karkottaa parasta työvoimaansa muihin maihin. Suomen on oltava tässäkin suhteessa kilpailukykyinen, ja siksi asteikkoalennusten linjaa on voitava edelleen jatkaa.

Ed. Moilanen: Arvoisa puhemies! Edellinen puhuja kertoikin varsin selkeästi sen, miten hallitus on verouudistuksessaan epäonnistunut. Siinä tulivat suurin piirtein epäonnistumisseikat sanotuiksi, mutta niistä tehtiin vain virheelliset johtopäätökset. Sen sijaan, että olisi sanottu, että tämä hallitus korjaa muutokset, todettiin, että se jää sitten seuraavien hallitusten tehtäväksi.

Tuli esille myös se hyvin kipeä kysymys, miten asia liittyy Euroopan yhdentymiseen, että meidän on oltava kilpailukykyisiä sekä työvoima-, verotus- että rahaliikenteen kysymyksissä. Näissä kaikissa olemme vaarassa jäädä kilpailukyvyssä jälkeen suurelta osin nimenomaan verouudistuksen johdosta — itsenäiseksi saarekkeeksi, vai mitä sanontaa edellinen puhuja käytti.

On toki välttämätöntä mahdollisimman pikaisesti pyrkiä pysyviin verolakeihin, jotta tiedetään pidemmällä aikavälillä, millainen verotuskäytäntö on, mutta verolakien pysy-

vyödestä ei saa tehdä itsetarkoitusta niin, että hinnalla millä tahansa pysyvät verolait saadaan aikaan, vaan uudistuksen on todella oltava sellainen, että se tukee yritteliäisyyttä, säästämistä ja työntekoa. Mitään näistä tavoitteista verouudistus ei toteuta. Kuten hallituspuolueen edustaja edellä sanoi, vähennysjärjestelmä on monimutkaistunut, verouudistuksen yksinkertaistamistavoite ei ole toteutunut. Sen takia onkin valitettavaa, että myös vihreät ovat tehneet verolakien pysyvyyden itsetarkoitukseksi. Vihreät hallituksen tavoin näkevät, että pysyvyys hankitaan hinnalla millä tahansa. Tämän me kalliisti maksamme nimenomaan siinä, että emme ole kilpailukykyisiä.

Hallitus on verouudistuksessaan joka välissä korostanut marginaaliverojen alentamista ja sen etua. Se on tietysti yksi tärkeä osa verouudistusta, mutta se ei ole ainoa asia. On myös korostettu, kuinka valtionverotuksessa tuloveroasteikon alaraja nyt nostetaan yli kaksinkertaiseksi aiemmasta jnp., mutta samalla jätetään huomioon ottamatta, että liikevaihtoveron korotus koskee kaikkein kipeimmin juuri pienituloisten ryhmää, ja jätettiin huomiotta, että veropohjan laajentaminen moninkertaisesti mitätöi marginaaliverojen alentamisen myönteiset seuraukset kaikissa tuloluokissa. Voikin todeta, että kysymyksessä ei ole ollut minkään ryhmän osalta veron kevennys, vaikka näin mainostettiin uudistusta, vaan verotus on nimenomaan kiristynyt. Tätähän osoittaa sekin, että bruttoveroaste tällä vuonna verrattuna vuoden 1987 tasoon nousee vähintään yhdellä prosenttiyksiköllä, ilmeisesti enemmänkin, eli verouudistuksen johdosta verotus on kiristynyt.

Ei ole saavutettu edes sitä verouudistuksen tavoitetta, että kuntien ja valtion verotulot pysyvät samalla tasolla. Uudistuksessa on nimenomaan valtion verotuloja kasvatettu, ja vähäisiä helpotuksia, joita on tehty, on voittopuolisesti tehty vähennyksinä kuntien verotuloihin. Tämä on myös erittäin vaarallinen kehityssuunta.

Kaiken kaikkiaan verouudistuksen tavoitteet eivät ole toteutuneet. Verouudistus ei ole oikeudenmukainen suhteessa ihmisten ja yleensä verovelvollisten veronmaksukykyyn. Pienituloisten asema on vaarantunut. Lapsiperheet, yksinhuoltajat, sairaat, vammaiset, eläkeläiset ja pienyritykset maksavat hinnan

uudistuksesta. Toki verotus on aina vaikea asia, koska vain harva rakastaa veroja, mutta ei se silti tarkoita sitä, että kaikki verotukseen kohdistuva kritiikki olisi perustetonta.

Hallitsemattomasta rakennemuutoksesta myös verouudistuksessa on mielestäni pahimpana tai viimeisenä oireena ja pahana ilmiönä se, että jopa verohallinnon palveluksessa oleva henkilökunta alkaa hakea muita töitä. Tämä on jo pitkälle menevä uudistuksen seuraus, ja siihen pitäisi vakavasti kiinnittää huomiota ja todella miettiä, missä mennään.

Tämän vuoksi kristillisen liiton eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä hallituksen asteikkoesitystä eikä hallituksen esitystä tulo- ja varallisuusverolain muuttamiseksi. Joihinkin ilmeneviin epäkohtiin hallituksen esityksessä on kiinnitetty huomiota ryhmämme tekemässä lakialoitteessa n:o 81. Siinä on monia yksityiskohtia käsitelty. Kaikista niistä emme toisessa käsittelyssä tee pykäläkohtaisia muutoksia.

Niitä kohtia, joihin teemme yksityiskohtaisessa käsittelyssä muutoksia, on velkojen korkojen verovähennysoikeuden saattaminen oikealle tolalle. Nyt hallitus lisää omavastuuta, ja tapaa, jolla se tehdään, emme näe oikeaksi. Hallitus on monessa uudistuksen kohdassa osoittanut mitä vilkkainta mielikuvitusta, mutta on kummallista, että hallituksen mielikuvitus, kekseliäisyys ei riitä korjaamaan sitä epäkohtaa, joka mikä velkojen korkojen vähennyksessä on avoparien ja aviopuolisoiden kesken edelleenkin. Tähän olemme muutosesityksessämme kiinnittäneet huomiota ja esitämme korjausta niin, että aviopuolisot tulevat yhdenvertaiseen asemaan avoparien kanssa ja että lasten osuus tulee otetuksi huomioon kaiken kaikkiaan oikeudenmukaisesti. Tämä esitys on vain askel siihen painottamaamme suuntaan, että verotus kaiken kaikkiaan tulee järjestää perheenjäsenten luvun mukaisessa suhteessa.

Sairaat ihmiset kantavat kalliin osan verouudistuksesta. Olemme edellyttäneet, että verovelvollisella on oikeus vähentää omat, aviopuolisensa ja lastensa sekä kasvattilastensa sairauskulut. Sairauteen liittyy paljon erilaisia välttämättömiä menoja ja myös tulojen vähennyksiä, joista seuraa se, että näennäisesti pienetkin sairauskulut asettavat ihmisille kohtuuttoman suuria maksutaakko-

ja ja johtavat jopa siihen, että ihmiset joutuvat suurin maksuvaikeuksiin. Eräs vastaantulomuoto on sairauskuluvähennyksen laajentaminen.

Pari vuotta sitten hallitus sai aikaan hyvän verouudistuksen. Se oli tulo- ja varallisuusverolain pykälä, joka mahdollisti sen, että verovelvollinen sai vähentää valtionverotuksessa tulostaan rahalahjoituksen tiettyyn tarkoitukseen. (Ed. Pekkarinen: Kolme vuotta sitten!) Se koski 1987—88 tehtyjä lahjoituksia, ja sen jälkeen tämä vähennysoikeus poistettiin. Tämä erityisesti kehitysyhteistyötä tekeville järjestöille oli merkittävä myönteinen uudistus. Se helpotti rahojen saantia hyvin tärkeisiin nimenomaan ruohonjuuritason kehityskohteisiin niissä maissa, joissa avun tarve on suurin. Työ, mihin raha-apu kohdistettiin, on nimenomaan sitä tarkoitukseenmukaista, oikein suunnattua kehitysyhteistyötä, joka hyödyttää koko maata ja sen kansalaisia. Tämän on myös valtiovalta todennut toisaalla sanoen, että tätä työtä tulisi tukea. Mutta samanaikaisesti, kun valtiovalta näin toteaa, se vaikeuttaa toimintaa verouudistuksillansa. Olisi ollut vähintäänkin kohtuullista, että vähennysoikeutta ei olisi rajattu vain tiettyihin kohteisiin, vaan että se olisi pysynyt siinä laajuudessa kuin se oli vuosina 1987—88. Tämä on eräs osoitus siitä epä johdonmukaisuudesta, jota hallitus toimillaan osoittaa.

Olisi toivottavaa, että hallitus myöntyisi hallituksen ja opposition väliseen keskusteluun ja asioiden valmisteluun siinä mielessä, että ottaisi huomioon myös niitä esityksiä, joita oppositiolta tulee. Näin varmasti päästäisiin parempiin tuloksiin, sillä on aivan selvää, että kaikki viisaus, kokemus ja tieto ei voi olla yksinomaan hallituksella.

Toivottava olisi, että nämä lait hyväksyttäisiin yksivuotisinä ja voitaisiin korjata ne virheet helpommin, joita nyt on tehty ja ollaan tekemässä.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään keskusteltu näistä hallituksen neljästä esityksestä kohta kolme tuntia. Haluan omasta puolestani tässä yhteydessä lausua parhaan tunnustuksen hallituspuolueen edustajalle, ed. Rusaselle, joka käytti mielestäni erinomaisen asiallisen ja ansiokkaan puheenvuoron näistä esityksistä. Ansiokasta minusta siinä oli muun ohessa se, että

hän avoimen kriittisesti kohdisti kriittisiä sanoja niihin epäkohtiin, kuten verotuksen monimutkaistumiseen ja vaikeaselkoistumiseen, mitä nämä vuodelle 1990 esitettävät lait pitävät sisällään, osin jopa uusien verotuksen monimutkaistumisia verrattuna vuoden 1989 lakeihin.

Tätä taustaa vasten tuntuukin todella yllättävältä ja ihmeelliseltä, että opposition puolelta löytyy ed. Soininvaara erityisesti, joka kritiikittömästi puolustaa hallituksen esityksiä ja käy toteamassa ala-arvoiseksi sen, että täällä käydään kriittistä keskustelua näistä hallituksen esityksistä. Sama edustaja, joka oli yhdessä muun opposition kanssa hyväksymässä saman sisältöisiä muutosesityksiä vuosi sitten, käyttää tämän sisältöisen puheenvuoron. Siinä on meille ollut tämän iltapäivän aikana hengen haukkomista ihan riittämiin.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen tavaramerkiksi haluttiin alusta lähtien maalata kuva verouudistushallituksesta, joka keventää verotusta, yksinkertaistaa ja oikeudenmukaistaa. (Ed. Hokkanen: Oikein! — Ed. Tiuri: Oikein!) — Hallituksen uskottavuus on kuitenkin ”oikein”-kommenteista huolimatta näissä asioissa valitettavasti mennyt jo ennen tätä vaihetta, jossa päätetään kolmannelta hallituksen verovuodesta, vuodesta 1990, sen verolinjasta.

Oma episodinsa hallituksen verouudistusprosessissahan oli kaikelle kansalle levitetty viesti ”Verotus kevenee”. Vielä viime syksynä näihin aikoihin hallitus yritti toistaa samaa väitettä, ei vain kansalle kotiin jaetussa paperissa vaan myös täällä salissa. Väite toki kumottiin sekä täällä että julkisissa tiedotusvälineissä.

Haluan tässä yhteydessä osoittaa hyvin suuret kiitokset julkisen sanan terävälle silmälle ja kyvylle eritellä, analysoida, sitä, mitä verouudistus eri vaiheissaan on sisällään pitänyt. Nimeltä mainiten tarkoitan erityisesti Helsingin Sanomien ja myös kokoomuksen äänenkannattajan Uuden Suomen viime talven, kevättalven, aikaan korkeilla asiantuntijoilla teettämiä laskelmia siitä, mitä verouudistus käytännössä merkitsee. Nuo laskelmat — uskon niihin — pitivät paikkansa, ja niiden vaikutus oli se, että hallitusryhmien sisällä syntyi viime talven aikaan tuon tiedon julki tultua melkoinen polemiikki, joka sitten johti siihen, että

valtioneuvosto joutui tekemään kuulun periaatepäätöksen 16.3., jossa se myönsi uudistukseen liittyvän pahoja epäkohtia, joita täytyy tuon päätöksen mukaan korjata.

Kaikki me kuitenkin tiedämme, että näitä korjauksia ei ole tehty taannehtivasti tälle vuodelle 1989 eikä myöskään ensi vuodelle miltään merkittävältä osalta tehdä. Taannehtivasti tälle vuodelle ollaan yksi ainut esitys hallituksen toimesta esittämässä, yksinhuoltajavähennyksen kohentaminen. Senkin hallitus on tunnetulla kiristämisoitteellaan sitonut näitten TVL-lakien pysyvään hyväksymiseen. Moraalisesti menettelyn perään sopii mielestäni kysyä. Ed. Soininvaara tuntui muutta mutkitta hyväksyvän moisen menettelyn, jonka moraalisuuden perään minä ainakin laitan kyllä erinomaisen suuren kysymysmerkin.

Mitä tulee niiden viestien paikkansapitävyyteen, jotka hallitus uudistuksensa tavaramerkiksi on asettanut, siihen, että verotus kevenee, että se yksinkertaistuu tai että se oikeudenmukaistuu, ylipäänsä tähän asti olisi tätä tehnyt tai tekisi tätä vuonna 1990, toteen: Ensinnäkin kannattaa muistaa, että innostuneena viime keväänä silloin, kun varsinkin kokoomuksen ryhmässä vaadittiin todella korjauksia verouudistukseen, kokoomuksen eduskuntaryhmä huhtikuussa 1989 teki päätöksen, jolla edellytti, että vuonna 1990 bruttoveroaste lasketaan, ei vain vuoden 1987 tasolle, vaan sen alle. Miten on käynyt? Bruttoveroaste vuonna 1987 oli todellakin 36,6. Vuonna 1989 — siis tänä vuonna — hallitus budjettikirjassaan arvioi veroasteen noin prosenttia suuremmaksi: 37,5. Etlä ja Ptt ovat arvioineet sen noin 38 prosentiksi. Ensi vuonna hallitus arvioi, että bruttoveroaste on 37,25. Etlä ja Ptt ovat puhuneet 38,2 ja 38,3 prosenttiyksikön suuruisesta bruttoveroasteesta.

Arvoisa puhemies! Tämä kaikki on verotuksen kireyttä sillä tavalla laskien, että tässä ei ole mukana TEL-maksujen kahden prosenttiyksikön korotus. Tällä tavalla vuodesta 1987 vuoteen 1990 bruttoveroaste tulisi kiristyneeksi noin 1,5 prosenttiyksikköä. Mitä käytännössä on bruttoveroasteen kiristyminen noin 1,5 prosenttiyksiköllä? Ei mitä tahansa. Se on verotuksen tason kiristymistä, tason nousua kireämmäksi noin 7 miljardin markan verran. Sen mittaisesta reaalisesta verotuksen tason kiristymisestä on puhe, kun

verrataan sitä, mikä aika on eletty vuodesta 1987 ja tullaan eläneeksi vuoteen 1990. Verotus on todellakin kiristynyt, sitä ei kenenkään käy kiistäminen. Kansalaiset, äänestäjät, tästä asiasta ovat varmasti samaa mieltä. Sen takia todella joutuu ihmetyksellä kysymään, miksei näistä asioista, ed. Soininvaara, voi puhua täällä salissa, käydä myös parlamentissa avointa keskustelua, argumentoida kumoon silloin väitteet, jos ne näyttävät olevan paikkansapitämättömiä. Olen vakuutunut siitä, että suomalaiset äänestäjät ovat kiinnostuneita tietämään, mitä mieltä edustajat ovat verotuksen tasosta yleensä ja siitä kehityksestä tai niistä muutoksista, mitä vuodesta toiseen tähän tärkeään asiaan ollaan tekemässä.

Kaiken lisäksi verouudistuksen tähänastiset vaiheet ovat olleet yksi tärkeä elementti niissä talouspoliittisissa virheissä, jotka ovat johtaneet Suomen kansantalouden siihen konkurssikierteeseen, jonka tunnuslukuja tänä päivänä ovat kansantalouden velkaantumisen vajaan 90 miljardin markan verran jo tähän päivään mennessä ja velkaantumisen jatkuminen vuosittain 20—25 miljardin markan vauhdilla. Tässä vauhdissa ollaan tällä hetkellä. Kun vaihtotaseen vaje yltää 20 miljardiin, sehän suomeksi sanottuna tarkoittaa sitä, että Suomi nettovelkaantuu sinä vuonna lisää ulkomaille 20 miljardilla markalla. Tämä vauhti on tietysti kestävätkin, ja tämä vauhti pysäytetään joko markkinamekanismin voimin, silloin se kohdistuu pienituloisiin kaikista kaltoimmin, tai tietoisella hallituksen politiikalla, josta jälkeä ei valitettavasti ainakaan tähän mennessä ole ollut näkyvissä.

Mitä verotuksen oikeudenmukaisuuteen tulee, en tässä yhteydessä, asiakohdassa, jossa puhutaan neljä eri asiaa yhtä aikaa ja on hieman vaikea kaikista ennättää sanoa — ryhmänsä nimissä muuten — kaikkea olenasta, en enempää sano. Yhden esimerkin nyt voi ottaa esille siitä, mitä se oikeudenmukaisuus tässä tapauksessa näyttää olevan. Siitä kertoo omaa kieltään tämä hallituksen asteikkolaki.

Arvoisa puhemies! Minä myönnän, että asteikkoihin hallitus on tehnyt kevennykset, tarkistukset, jotka merkitsevät myös reaalisesti veron kevennyksiä eri tulotasoilla jonkin verran. (Ed. Hokkanen: Oikein!) — Aivan oikein. — Nämä kevennykset on

keskustan vastalauseessa laskettu ulos. Luulen, että ne pitävät paikkansa. Ne on laskettu ja pari kaveria vielä tarkistanut — toivon mukaan ne pitävät paikkansa, uskallan luottaa siihen, että näin on asianlaita. Haluan todeta vain sen, että laskelmat osoittavat, että se keveneminen, mitä hallituksen esitykset eri tulotasoilla antavat, on sitä, että 38 000 markan vuositulon kohdalla kevenys on 0 markkaa reaalisesti, 54 000 markan kohdalla 320 markkaa, 67 000 markan kohdalla 580 markkaa ja 95 000 markan kohdalla 1 120 markkaa jne., kuitenkin niin, että 265 000 markan vuositulon kohdalla kevenys on 5 080 markkaa. Tässä on inflaatio puhdistettu pois. Jos olisi siis edellisen vuoden taulukoihin tehty pelkät inflaatiotarkistukset ja katsotaan, mitä tämän jälkeen jää todelliseksi kevennykseksi, siitä kertovat äsken mainitut lukemat.

Vastavuoroisesti sille, että tapahtuu kevenyksiä, monien verovelvollisten veropohja laajenee, koska tulo- ja varallisuusverolakiin hallitus esittää eräin osin huononnuksia siihen verrattuna, mikä tilanne on tänä vuonna, vuonna 1989. Kerronpa vain pari esimerkkiä siitä, missä kohden veropohja verovelvollisilla laajenee. Yksi kohta on lapsiperheet. 2—3-vuotiaista lapsista tänä vuonna tehtävä 12 000 markan lapsivähennys poistuu ensi vuonna kokonaan. Sitä ei voida enää ensi vuonna tehdä. Toinen esimerkki: asuntolainakorkojen verovähennysoikeuden leikkaaminen. Sitä vähennysoikeutta todella leikataan. Ylivoimaisen ylivoimaiselta valtaosalta suomalaisia sitä leikataan. Jos nyt ylärajaa vähän nostetaan, niin se koskee vain uusia velallisia ja niitä, jotka ottavat tämän jälkeen lainaa, ei niitä, joiden asuntovelka tällä hetkellä pyörii välillä 0 - 22 000, 23 000 markkaa. Niille nämä ylärajan korotukset eivät anna penninkään vertaa takaisin.

Sen lisäksi, että veropohjan laajennus vie monilta näiltä pois tuon pienen asteikon kevennyksen, jo monesti aiemmissa yhteyksissä on todettu, että liikevaihtoveron nousu 1 prosenttiyksiköllä merkitsee keskimäärin suomalaista kohti 600 markan nettomääräistä veron kiristystä. Kun liikevaihtoveron tuotto kasvaa reaalisella tasolla 3 miljardilla markalla, siitähän seuraa 5 miljoonan kansan kyseessä ollen keskimäärin noin 500—600 markan verotuksen kiristyminen vuositulotasoilla.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä, aivan kuten ed. Rusanen täällä jo totesikin, on tehnyt oman asteikkolakesityksensä, joka poikkeaa hallituksen esityksestä siinä, että ensinnäkin alaraja meidän esityksessämme on 40 000 markan kohdalla, ja sen lisäksi 54 000 markkaa ylittävän tulon osalta meidän mallissamme marginaalivero on 1 prosenttiyksikön alhaisempi aina 148 000 markan vuosituloon asti. Tällä välillä meidän mallimme antaa jonkin verran eli noin 310 markkaa enemmän käteen kuin hallituksen malli. Noin 180 000 markan vuositulon kohdalla meidän asteikkomallimme on kireämpi kuin hallituksen malli kuitenkin niin, että kun otetaan huomioon meidän tulo- ja varallisuusverolakesityksemme, voidaan sanoa, että jonkin verran yli 200 000 markan kohdalla meidän ja hallituksen mallit leikkaavat toisiaan. Tämä mielestäni osoittaa sen, että ed. Soininvaaran väitteet siitä, että meidän esityksemme olisi jollain tavalla hihasta nykäisty ja kaikkia huulia suuteleva, eivät kyllä kerta kaikkiaan pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies! Toinen tärkeä lakiesitys, mikä samassa yhteydessä on puhuttavana, koskee tulo- ja varallisuusverolain muuttamista. Niin kuin täällä jo äsken käyty debatti osoittaa, se on hyvin tärkeä osa hallituksen veropoliittista kokonaislinjaa.

Arvoisa puhemies! Tottelen puhemiehen ohjetta, jätän kesken ja käytän uuden puheenvuoron myöhemmässä vaiheessa.

Ed. Jokinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarisen selvitys osoitti jälleen kerran, miten verotuksen kevenys on veron kiristys nimenomaan pienituloisten kohdalla, ja pienituloisten asemasta on syytä kantaa huolta. Toteaisin kuitenkin sen, että tämä ei ole uutta. Tämän suuntainen kehitys on jo vuosikymmeniä jatkunut. Siitä eivät ole ihan yksin vastuussa nykyiset ministerit, mutta tämä on vain tehostunut tämän hallituksen aikana, ja tietenkin on asiallista ja aiheellista, että sitä ankarasti arvostellaan.

Toisaalta eräs asia, joka tuli tässä mieleeni. Varsinkin keskustapuolueelle tämä on ollut myös myönteistä siksi, että keskustapuolueen kannatus on tilastojen mukaan ratkaisevasti noussut näiden viimeaikaisten kehitysten tuloksena, ja sen ed. Pekkarinen äsken unohti.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen moitti hallitusta siitä, että vaihtotase on huonontunut parikymmentä miljardia. Jos katsoo, mitä edellinen hallitus teki, niin ainakin valtion velka nousi 20 miljardilla markalla. Sen toimintakauden aikana vuodesta 1983 vuoteen 1987 velka nousi 38:sta 59 miljardiin eli 21 miljardia. Tämän hallituksen aikana valtion velka on jo pudonnut tai putoaa ensi vuoden aikana 9 miljardia tuosta maksimiarvosta 59.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kerrankin ed. Pekkarisen kanssa samaa mieltä erästä asiasta, ja se on se, että hallitus on talouspolitiikassaan varsin vakavasti epäonnistunut, mikä on johtanut juuri niihin tuloksiin, jotka ed. Pekkarinen kuvasi. Mutta samaan hengenvetoon on toki todettava, että jos talouspolitiikan harjoittamisen elementteinä olisivat olleet ne ehdotukset, jotka keskusta on täällä populistisesti jatkuvasti tehnyt, niin tämä tasavalta olisi tehnyt jo konkurssin.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti edustaja, tohtori Tiurille, että on aivan varma, että hän ymmärtää kansantaloutta niin paljon, että hän tietää, että vaikka valtion velka olisi 0 markkaa, jos samaan aikaan kansantalouden velka nousee vuosittain 20 miljardin vuosivauhtia ja alkaa lähennellä puoltatoista sataa miljardia, niin kansakunnan talous on konkurssikierteessä. Alle 500 miljardin bruttokansantuotteella me emme kestä, ed. Tiuri, 150—200 miljardin markan ulkomaan velkaa. Tämä on olennaista. Suomen kansantalous on ajettu konkurssikierteeseen. Myönnän, että näissä oloissa on ymmärrettävää, tässä menossa, että valtion velkaa on voitu vähentää kovalla vauhdilla, ja näin hallitus on menetellytkin.

Mitä ed. Pulliainen puheenvuoroon tulee siitä, että ne lääkkeet, mitä keskusta on tarjonnut tämän maan talouden korjaamiseksi, olisivat johtaneet johonkin aivan toiseen lopputulokseen, en jatka enempää aiemmin iltapäivällä käytyä keskustelua. Ed. Pulliainen, te olitte samalla kannalla. Te olitte äänestämässä saman linjan puolesta tärkeimmissä ratkaisuisissa viime syksynä, silloin kun päätettiin asteikkolaista ja silloin kun päätettiin tulo- ja varallisuusverolaista. Eikä sillä

talouspoliittisella kokonaislinjalla varmasti olisi tähän lopputulokseen tultu, mihin nyt on tultu, jos olisi keskustan talouspoliittista linjaa noudatettu.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin jos me yhdessä kysymyksessä kannatamme hallitusta, emme tietenkään ota vastuuta koko sen linjasta. Se lienee itsestään selvä. (Ed. Sepänen: Se on sitä samaa linjaa!) — Mutta me emme ota vastuuta esimerkiksi siitä, miten hallitus on viime vuonna verotusta mainostanut. On aivan naurettava väite semmoista esittää. — Minusta keskustelu verotuksesta on mitä olennaisinta yhteiskunnallista keskustelua, mutta silloin keskustelijoitten velvollisuutena on esittää vaihtoehtoinen malli, ja sitä keskustapuolue ei ole esittänyt, koska keskustapuolueen taulukko yhdistettynä keskustapuolueen veropohjaesitykseen ei ole sopu-suunnassa. Sen takia sitä ei pysty tarkistamaan eikä siitä synny silloin järkevää keskustelua.

Sitten ed. Pekkarinen on laskenut väärin ja liikaa hallituksen eduksi hallituksen esitysten vaikutuksia. Nimittäin hallituksen veroesitykset eivät kevennä inflaatiotarkistukset huomioon ottaen verotusta keskituloisten osalta, keskituloisilla tarkoitan 60 000—90 000 markkaa ansaitsevia, koska jos otetaan huomioon välillisten verojen kasvu, niin heidän kokonaisverorasituksensa kasvaa. Sen sijaan suurituloisten kokonaisverorasitus pienenee, ja se on olennaista hallituksen linjassa.

Mitä tulee kaiken maailman korkovähennyksiin ja muihin, kun ed. Pekkarinen oli huolissaan siitä, että suomalaiset velkaantuvat liikaa, niin tietysti se, että korot Suomessa saa verotuksessa vähentää toisin kuin muualla, saattaa jopa jonkin verran edesauttaa velkaantumista, ja siinä suhteessa se, että keskustapuolue esimerkiksi keskittää ehdotuksensa verovähennysoikeuksien laajentamiseen, ei välttämättä ole meidän maksutaseemme kannalta kovasti hyvä asia.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun äsken arvioin keskustan talouspoliittista linjaa, otin siinä huomioon myös kaikki ne miljardien markkojen lisäysehdotukset budjettiin, mitä kepu on esittänyt menneitten syksyjen budjettikäsitte-

lyjen aikana, ja toisaalta samanaikaisesti esittänyt verotulojen pienentämistä. Jos nämä laitetaan kansantalouteen mukaan, niin ei se voi johtaa mihinkään muuhun kuin epätasapainon kasvamiseen ja hänen mainitsemaansa konkurssikierteeseen.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Soininvaara on siinä ihan oikeassa, että siinä laskelmassa, mikä liittyy meidän vastalauseeseemme hallituksen asteikkotarkistuksista, ei todellakaan liikevaihtoveroa ole otettu huomioon. Se on pelkkä asteikkotarkistus, ja jos otetaan huomioon myös liikevaihtoveron nousu, niin käy todella juuri niin kuin ed. Soininvaara sanoi eli pieni- ja keskituloiset todella menettävät. Sen yritin myöhemmässä puheessani äsken osoittaa ja todistaa. Siinä nyt ollaan ed. Soininvaaran kanssa samoilla aaltopituuksilla.

Mitä tulee vielä siihen malliin, jonka puolesta me äänestimme edustajien Soininvaaran ja Pulliaisen ja Haaviston ja kumppaneiden kanssa viime syksynä, haluan vain siitä nyt todeta sen, että jos se linja olisi jostain syystä mennyt läpi viime syksynä, niin verokertymä olisi muuten sattumoisin ollut suurin piirtein sen mittainen, mitä valtion budjettiin merkittiin, eikö niin, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, ed. Mäki-Hakola?

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Viitaten käytyyn keskusteluun toteaisin ed. Pulliaiselle sen, että hänen ei ehkä kannata olla niinkään huolissaan siitä, mitä muutosehdotuksia opposition taholta on tehty varsinaiseen valtion tulo- ja menoarvioon. Toteaisin, että hallituspuolueiden edustajat tekivät huomattavasti enemmän raha-asia-aloitteita kuin edustajat sinänsä.

Rouva puhemies! Mitä tähän verokeskusteluun sinänsä tulee, niin meidän käsittelemme nyt neljää verolakia. On keppilaki, asteikkolaki ja tulo- ja varallisuusverolaki, ja kiistattomaksi tosiasiaksi jää, että näitten lakien osalta, jotka nyt ovat käsittelyssä, puhumattakaan siitä, jos otetaan huomioon aikaisemmin käsittelety verolait, liikevaihtoveron korottaminen jnp., hallituksen veropoliittinen linja on johtanut tässä maassa melko mittavaan tulo- ja varallisuuserojen kasvuun, niin että pienituloiset tästä kärsivät ja suurituloiset tulevat hyötymään. Esimerkiksi ensi

vuoden veroasteikossa ehdotetut muutokset 350 000 ansaitsevalle tietävät noin 10 000 markan verohelpotusta.

Ehkä yhdellä esimerkillä voi myös kuvata hallituksen suurituloisia suosivaa linjaa. Nimenomaan korkeimpia marginaalivero- ja tuloveroprosentteja on nyt kahden kolmen vuoden aikana alennettu 10 prosentilla, ja sama linja jatkuu, mikäli on uskominen siihen hallituksen ilmoitukseen, joka liittyy tähän laajaan tulosopimusehdotukseen, jossa edelleen korkeimpia tuloveroasteikkoja tullaan alentamaan.

Rouva puhemies! Minun ehdotukseni tässä yhteydessä olisi se, että nyt olisi korkea aika muunkin, eikä yksinomaan sanomaledistön, vaan myös tasavallan hallituksen tehdä laaja selvitys siitä, millä tavalla tulonjako on muuttunut verotuksen kautta, miten se kohtaa sosiaalisesti eri tulonsaajaryhmät, ja tämän perusteella tehdä todella analyysi siitä, miten verouudistusta tulisi jatkaa, miten sosiaalisia tulonsiirtoja ja millä tavalla verouudistusta ylipäätään tässä maassa voitaisiin kehittää.

Ed. Vähäkangas: Arvoisa puhemies! Tästä verokeskustelusta on todettava, että täällä ei ole kukaan puuttunut erääseen oleelliseen kohtaan: hyvätuloisten saalistukseen, joka on mahdollista verotaulukkojen uudistuksenkin myötä. Toteaisin, kun viitattiin, että keskustapuolue on tehnyt runsaasti lisäyksiä ensi vuoden budjettiin, että kyllähän se tosiasia on ja osoittaa sen, että edellisen hallituksen aikana monia hyviä töitä jäi keskustaltakin hoitamatta, kun ei voinut niitä esityksiä tehdä. Ennen kaikkea tämä koskee SMP:tä, joka on täällä aivan tuppisuuna näissä asioissa, mutta esittää todella huikeita lisäyksiä.

Niin kuin täällä todettu, verotus on voimallinen kansantulon jakaja. Näin ollen jokaista tällaiset uudistukset kiinnostavat, koska ne jokaista kansalaista myös koskettavat.

Hallituksen esitykset ovat kaikesta selittelystä huolimatta johtamassa tuloerojen kasvuun. Siitä ei päästä mihinkään, hyvin monilta osin näin tapahtuu, kun otetaan lisäksi huomioon liikevaihtoveron kautta tapahtuva lisäverotus. Pienituloiset saavat esityksessä mitättömiä murusia, jotka nekin otetaan liikevaihtoveron korotuksen kautta pois. Kaikista kaltoimmin tulevat kohdelluiksi ne

pienituloiset, joilla tulojen pienuuden vuoksi ei ole valtion eikä kunnankaan veroja. Heille liikevaihtoveron korotus on todella kohtuuton. Meillä on menossa sellainen suunta, jossa hyväksytään silmää räpäyttämättä ajaa pienituloiset ahdinkotilaan, yhä useampi jouuu turvautumaan huoltoapuun toimeen tulakseen, ja kaikki tämä tapahtuu vain sen vuoksi, että hyvätuloisten kulutusjuhlat voivat jatkossakin jatkua. On kysyttävä, onko tämä sitä oikeudenmukaista veropolitiikkaa, jota hallitus mainostaa.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelu keskeytetään tässä vaiheessa ja sitä jatketaan täysistuntoa jatkettaessa.

Uusi hallituksen esitys

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjeen ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 240, joka nyt on edustajille jaettu.

Ensimmäinen varapuhemies: Edustajille aiemmin tänään jaettu hallituksen esitys n:o 237 ja nyt jaettu hallituksen esitys n:o 240 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Hallituksen esitys n:o 237 valtion tulomenoarvion väliaikaisesta järjestämisestä

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Hallituksen esitys n:o 240 laeiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1990 ja 1991 koskeissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa sekä työtuomioistuimesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetet-

täisiin valtiovarainvaliokuntaan, jonka on pyydettävä asiasta lausunto lakivaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Laine: Rouva puhemies! Pikaisesti katsoen hallituksen esitys näyttää liittyvän tupopakettiin ja sisältävän sen, että indeksiehtoa ei täysimääräisesti voida soveltaa työehtosopimuksiin. Mielestäni ei ole mitään aihetta asettaa sellaisia rajoituksia indeksiehdon soveltamiseen kuin hallituksen esitys tarkoittaa. On tietysti välttämätöntä säätää sellainen laki, jolla indeksiehto mahdollistetaan täysimääräisesti huomioon otettavaksi.

Ed. Löyttyjärvi: Arvoisa puhemies! Indeksiehdon kieltävän lain käyttöhän on ollut perinteisesti se keino, jolla tulopoliittisia sopimuksia on pyritty ajamaan lävitse mahdollistaen indeksiehdon käytön ainoastaan sellaisissa sopimuksissa, jotka vastaavat kulloinkin neuvoteltua tulopoliittista kokonaisratkaisua. Nyt tällä lakiehdotuksella ajetaan samaa tarkoitusta. Kuten keskustelun piirissä oleva ns. keppilaki osoittaa, nyt hallitus on ottanut käyttöön indeksiehtokiristyksen lisäksi myös muita keinoja ajaakseen läpi tulopoliittisen kokonaisratkaisun, joka tulovaikutuksiltaan on huono ja joka muuttaa tulonjakoa kansantaloudessa pääomatulojen hyväksi. Tästä näkökulmasta luonnollisesti pitäisi tarkastella indeksiehdon kieltävään lakiin tehtävää muutosta siten, että voitaisiin turvata vapaa sopimusoikeus myös tältä osin.

Ed. Jokinen: Arvoisa puhemies! Indeksiehdon kieltävä lakiehdotus on nyt sellainen, josta todellakin on tärkeää vaihtaa mielipiteitä jo tässä vaiheessa siksi, että ehdotus ei tule perusteellisesti tutkituksi vielä näissä puhemiehen ehdottamissa valiokunnissa. Mielestäni tämä vaatisi perustuslain pohjalta asiaa tarkasteltavaksi, joten lakiehdotuksen pitäisi olla myös perustuslakivaliokunnan tutkittavana, sillä se koskee todella sellaista aluetta, jota ei voida sivuuttaa noin vähin tutkimuksin.

Ed. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! En ota kantaa lain sisältöön, koska tämä

liittyy tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun ja varmasti se sitä taustaa vasten on kohtalaiseen oikeaanosunut. Mutta nimenomaan menettelytapana olisi ollut tavattoman toivottavaa, että ne lakiesitykset, jotka liittyvät tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun, olivat ne sitten keppilakeja taikka muita vastaavia, olisi voitu tuoda eduskuntaan mielellään yhtenä pakettina ja sillä tavalla, että ne olisivat myös asianomaisen ministerin toimesta olleet täällä esiteltävänä.

Yksittäisen edustajan kannalta koen aika kohtuuttomaksi sen tilanteen, että esitys jaeetaan kymmenen minuuttia ennen sitä, kun se tulee esittelyyn, tähän edustajien pöydälle. Ymmärrän toki eduskunnan kiireet, mutta en usko ollenkaan, ettei olisi mahdollisuus tilannetta järjestää toisella tavalla ja todella lähteä siitä, että kun kerran tulopoliittista kokonaisratkaisua on koko marraskuu rakennettu, niin toki hallituksen piirissäkin olisi pitänyt olla valmiuksia antaa tämä esitys yhdessä muiden keppilakien kanssa ja antaa se sillä tavalla, että edustajilla olisi ollut edes tunti aikaa lukea tämä läpi. On täysin kohtuutonta kymmenessä minuutissa käyttää tästä esittelypuheenvuoro varsin-kaan, kun ministeri itsekään ei ole sitä täällä esittelemässä.

Ed. Laine: Arvoisa puhemies! Todella voi yhtyä siihen käsitykseen, jonka ed. Anttila äskén lausui tämän asian kiireestä. Olisi nyt ollut kohtuullista hallituksen esittelä tämä asia, antaa mahdollisuus siihen kansanedustajille edes tutustua. Nythän tämä tapahtuu vain niiden edustajien osalta, jotka tällä hetkellä sattuvat olemaan salissa, ja jos aikoo keskustelua seurata, niin eihän sitä voi hallituksen esityksiä yksityiskohtaisesti lukea. Tämä tapa on siis kohtuuton. Olen myös sitä mieltä, että kun asiaa nyt puhemiesneuvosto esittää valtiovarainvaliokuntaan lähetettäväksi, että valtiovarainvaliokunta, toivottavasti puheenjohtaja tämän ottaa huomioon, päättäisi pyytää asiasta ainakin perustuslakivaliokunnan lausunnon, vaikka sitä puhemiesneuvosto ei esitä.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Täällä on opposition kansanedustajien taholta arvosteltu menettelytapaa, johon arvosteluun on syytä lämpimästi yhtyä. Tosin on

tämänkin jälkeen mahdollisuus asiasta mielensä lausua, kun on ehtinyt siihen tutustua.

Minä toivoisin, että kun tällä asialla on tällainen kiire, niin sen rinnalla toteaisiin, että on olemassa koko joukko muitakin asioita, joilla on vähintään yhtä suuri kiire. Tällä hetkellä Suomen luontoa tuhotaan erinomaisen rapialla vauhdilla, ja toivoisin, että sitä koskevia ehdotuksia tulisi samanlaisella vauhdilla tänne esittelyyn niin, että päästäisiin Suomen luonnon tilaa tervehdyttämään niin nopeasti kuin se, sanotaanko, inhimillisesti katsoen on mahdollista. Toivoisin siis, että jos tämä on politiikkaa hallitukselta, niin se suuntautuisi myös tuon kaltaisille alueille.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto lakivaliokunnalta.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Mäki-Hakola: Rouva puhemies! Ilmoitan, että valtiovarainvaliokunta kokoontuu heti tämän täysistunnon keskeydyttyä.

Ensimmäinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 17.45.

Täysistunto keskeytetään kello 17.25.

Täysistuntoa jatketaan

kello 17.55.

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Hetemäki-Olander.

2) Ehdotus laiksi vuodelta 1990 suoritettavasta korotuksesta vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksuun ja työnantajan sairausvakuutusmaksuun

Ensimmäinen varapuhemies: Jatketaan päiväjärjestyksen 2) asian yleiskeskus-

telua. Tässä yhteydessä sallitaan siis keskustelu myös päiväjärjestyksen 3) — 5) asiasta.

Yleiskeskustelu jatkuu:

Ed. Tiuri: Rouva puhemies! Täällä on monessa puheenvuorossa arvosteltu suurituloisten saamaa asteikkoveron alennusta. Haluaisin tässä puolustaa suurituloisia ja samalla puolustan pienituloisiakin.

Minua hämmästyttää erikoisesti, että keskusta ja vihreät esittävät marginaaliveron korotusta verrattuna siihen, mitä hallitus esittää. Sehän on selvää taantumuksellisuutta ja muihin Euroopan maihin verrattuna vastakkaiseen suuntaan menoa. Meillähän verotus suorittaa melkoista tulonjakoa, mutta se perustuu juuri siihen, että meillä on erilaisia palkkoja. Silloin myös on tuloa jaettava. Niissä maissa, joissa palkka on hyvin tasainen, niin kuin sosialistisissa maissa on ollut, että kaikki saavat suurin piirtein samaa palkkaa, on käytännössä päästy siihen, että jaettavaa ei sitten kovin paljon synny ja siitä syystä pienituloisetkin ovat todella pienituloisia. Heillä ei ole paljon mitään käytettävissään. Sosialistisissa maissa suurituloisillakin on vähemmän loppujen lopuksi varoja käytettävissään kuin Suomessa pienituloisilla.

Kohtuullinen verotus suurista tuloista suosii työntekoa ja ahkeruutta ja yrittämistä. Juuri se vie tätä yhteiskuntaa eteenpäin ja luo uusia mahdollisuuksia kaikille kansalaisille. Jos lähdetään siitä periaatteesta, että aikaansaavien ihmisten tuloista jää vain kolmasosa omaan käyttöön, niin silloin kyllä yhteiskunnan lamautuminen uhkaa vähitellen. Sehän on huomattu nyt sosialidemokraattisessa Ruotsissakin, jossa verouudistusehdotus on todella paljon radikaalimpi vielä kuin Suomessa. Siellähän suurituloistenkin marginaalivero pyritään pudottamaan 50 prosenttiin ja muissa maissa Euroopassa on samanlaisia uudistuksia käynnissä. Suomesahan ensi vuonna suurin marginaaliveroprosentti on jossakin 63 prosentin tienoilla, se on siis vielä huomattavasti suurempi kuin esimerkiksi Ruotsissa suunnitelmien mukaan.

Nyt Euroopan yhdyttyessä työmarkkinat tulevat selvästi avoimemmiksi ja on aivan selvää, että Suomesta esimerkiksi semmoisil-

la aloilla työskentelevillä, joilla on mahdollisuuksia toimia yhtä hyvin missä maassa hyvänsä, on hyvin suuri houkutus lähteä työhön sellaiseen maahan, jossa oman työn tuloksesta sentään jää huomattavasti enemmän käteen kuin Suomessa. Silloin meillä todella Suomessa käy huonosti. Silloin tietenkin eniten kärsivät juuri pienituloiset, jotka voivat helposti jäädä kokonaan ilman työtä, kun nämä aikaansaavat ihmiset ovat Suomesta vähenemässä.

Minusta meidän täytyy päästä marginaaliveron vähennyksessä eteenpäin vielä nykyisestäkin, ja siitähän on keskusteltu jo, että ainakin tuollaiseen 59 prosenttiin voitaisiin mennä, mutta sekään ei ole vielä kovin alhainen verrattuna muihin maihin. Minusta ei kateuden perusteella pitäisi veroasteikkoja säätää, vaan kyllä siinä tarvittaisiin nimenomaan järkeä ja siinä pitäisi kannustaa ihmisiä.

Näitä arvosteluja esitettäessä ei myöskään ole otettu huomioon sitä, että pääomatulojen verotusta on lisätty. On otettu verotuksen piiriin sellaisia asioita, jotka aikaisemmin eivät olleet, ja monet niistä koskevat nimenomaan suurituloisia. Niin että vaikka tuloveroskaala putoaa, niin todellinen vero ei välttämättä putoa niin paljon.

Olen varma, että jos Suomessakin suurituloisten marginaalivero pudotetaan kohtuulliseksi, niin siitä on loppujen lopuksi hyötyä kaikille. Kaikille riittää enemmän tuloja tulevaisuudessa. Sen sijaan kateus vie kalatkin vedestä.

Ed. Kohijoki: Rouva puhemies! Sodasta kärsimään joutuneiden avustamiseksi luotiin valtiovallan toimesta kanavat kansalaisten vapaaehtoiselle avustustoiminnalle jo sodan aikana. Kuluneiden vuosikymmenien ajan järjestelmä on toiminut hyvin ja tuloksellisesti. Sodasta kärsimään joutuneiden hyväksi tekemistään lahjoituksista lahjoittajalla on ollut oikeus verovähennykseen valtionverotuksessa.

Vähennyskelpoisia ovat olleet vähintään tuhannen markan ja enintään 150 000 markan suuruiset rahalahjoitukset. Näiden lahjoitusten tuotosta ovat päässeet osallisiksi Sotainvalidien Veljesliiton lisäksi Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamamiesveteraanien liitto sekä Kaatuneitten Omaisten Liitto, nämä järjestöt ja niiden jäsenet.

Lahjoitusvaroilla on voitu rahoittaa sotavammaisten hoitolaitosten rakentamista ja niiden välinehankintoja, on voitu tukea veteraanien asunto-olojen kehittämistä ja korjaustoimintaa sekä sotainvalidien ja muiden veteraanien kuntoutustoimintaa. Lahjoitusvarojen turvin on myös voitu kehittää ja ylläpitää sodasta kärsimään joutuneiden neuvontatoimintaa em. mainittujen järjestöjen toiminnan puitteissa. Hyvä on tietää ja muistaa myös se, että esimerkiksi Kaunialan sotavammassairaala laajennusosineen ja kalusteineen on saatu aikaan lahjoitusvaroin Suomen kansan lahjana sotainvalideille. Määräsuuruisten rahalahjoitusten vähennysoikeus on toiminut tärkeänä kannustimena vapaaehtoisessa huoltotyössä.

Verovähennysoikeuden yllättävä poistaminen kuluvan vuoden 1989 alusta on osoittautunut tuhoisaksi autettavia ajatellen. Sen seurauksena sodasta kärsimään joutuneiden auttamiseksi toimivien järjestöjen saamat lahjoitukset ovat tänä vuonna erittäin merkittävästi vähentyneet. Esimerkiksi Sotainvalidien Veljesliiton saamat lahjoitukset vähenivät puolen vuoden aikana puoleen siitä, mitä ne olivat vastaavana aikana vuonna 1988. Lahjoitusvarojen vähentyminen on jo heikentänyt ja heikentää sodasta kärsimään joutuneiden auttamiseksi toimivien järjestöjen mahdollisuuksia tehdä ja jatkaa vapaaehtoista huoltotyötä. Sen tarve kuitenkin tiedetään. Sitä osoittavat myös ne valtakunnalliset keräyskampanjat, joita vuosittain järjestetään.

Sodasta eniten kärsimään joutuneiden auttamiseksi toimivat järjestöt ja niiden jäsenet odottivat, että nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen antamaan tulo- ja varallisuusverolakiesitykseen olisi palautettu tältä osin lahjoitusten verovähennysoikeus. Itsekin olen tehnyt sitä tarkoittavat aloitteet, jotka valtiovarainvaliokunta nyt ehdottaa hylättäväksi.

Olemme Suomessa juuri eläneet isänmaamme historiallisten suurten ja kunniaikkaitten muistojen aikaa. Puheissa on arvostettu veteraanien työn ja taistelujen merkitystä. Nyt olisi ollut teoissa mahdollisuus edistää ikääntyneiden sotainvalidien ja muiden veteraanien sekä sotalaeskien vanhuuden turvaa. Sitä olisi ollut mahdollisuus tukea vuosikymmenien aikana kertyneiden kokemusten mukaisesti vähennyskelpoisilla raha-

lahjoituksilla. Valtioltahan tässä yhteydessä ei olla pyytämässä määrärahaa. Kysymys on edellytysten luomisesta sille, että kansan käsi vieläkin voisi olla karttuissa, kun lähivuosina ja -vuosikymmeninä on autettava sodasta kärsimään joutuneita myös näiden omien järjestöjen toimenpitein sillä periaatteella, että veljeä ei jätetä.

Ajankohtaisia auttamisen muotoja ovat parhaillaan vireillä olevat sotainvalidien sairaskotien rakennus- ja laajennushankkeet, veteraanitalojen aikaansaaminen ja niiden ylläpitäminen, asuntojen peruskorjaukset sekä muun aineellisen avun antaminen kaikkein heikoimmassa asemassa oleville veteraaneille sekä sotalaeksille.

Avustusmahdollisuuksiin on erittäin myönteisellä tavalla vaikuttanut tulo- ja varallisuusverolaissa vuoden 1988 loppuun asti voimassa ollut säännös lahjoitusten verovähennysoikeudesta. Ihmettelen, miksi sitä hallituksen esityksessä ei ehdotettu palautettavaksi lakiin, kun kerran tiedetään valtiovalan toimenpiteiden näissä asioissa olevan vieläkin riittämättömiä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kohijoki on kyllä yleensä kunniaakkaasti ollut aloitteidensa takana. Kun tätä aloitetta ei ole vielä hylätty, ehdotetaan vasta hylättäväksi, niin minä toivon, että ed. Kohijoki linjansa säilyttäen mietinnön yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä ehdottaisi, että hänen tekemäänsä aloitetta n:o 55 ei hylättäisi vaan että se hyväksyttäisiin. Minä tulen kyllä ed. Kohijokea siinä tapauksessa kannattamaan, kun hänellä tuskin omasta ryhmästään mitään kannatusta tässä asiassa syntyy. Jotta ed. Kohijoki olisi johdonmukainen teoissaan, niin toivon, että hän tämän ehdotuksen tekee, jotta voin sitä kannattaa.

Ed. Kietäväinen: Arvoisa puhemies! Ed. Kohijoen puheenvuoron johdosta haluaisin todeta sen, että hänellä on mahdollisuus tukea omaa aloitettaan tukemalla keskustan vastalauseessa sivulla 61 olevaa muotoilua, joka mahdollistaa juuri ed. Kohijoen tavoitteleman vähennyksen säilymisen. Samassa yhteydessä myöskin keskusta pyrkii turvaamaan sen, että mm. kehitysyhteistyöhön kohdennetut avustukset olisivat vähennyskelpoisia. Ed. Kohijoella on mahdolli-

suus, ed. Seppänen, tätäkin kautta olla johdonmukainen tässä asiassa. Äänestyksessä kohta sitten näemme, miten tässä käy.

Varsinaisesti, arvoisa puhemies, haluaisin puuttua vain yhteen asiaan, nimittäin tässä verokeskustelussa on jäänyt hyvin vähälle osalle keskustelu kunnallisverotuksen vaikutuksista, vaikka tässä yhteydessä on tapahtunut erittäin suuria muutoksia, jotka ovat selvästikin kokonaisverotuksessa siirtämässä painopistettä valtionverotuksesta kunnallisverotukseen. Tämä on hyvin merkittävä siirto, koska jokainenhan meistä tietää, että valtionveron tulovero suoritetaan progressiivisen asteikon mukaisesti, kun taas kunnallisvero on jakovero. Näiden verojärjestelmien erilaisuudesta johtuen tämä siirtyminen on merkinnyt suhteellisesti pieni- ja keskituloluokkiin kuuluvien kansalaisten verorasituksen kiristymistä.

Kun tässä keskustelussa on muutama edustaja vaatinut, että kunnallisverotuksessa tulisi, joissakin puheissa on vaadittu, että jopa merkittävästi, korottaa sitä alarajaa, josta ei menisi kunnallisveroa, niin näitä esityksiä pyytäisin harkitsemaan uudelleen. Se on jossakin suhteessa järkevä, mutta koska kunnallisvero on jakovero ja pienituloisista kansalaisista suhteellisesti suurin osa on köyhissä kunnissa, tämä nostaisi hyvin nopeasti näiden kuntien veroäyrin hintaa, mikäli vastaavaa kompensatiota ei tulisi kuntien talouteen. Lopputuloksena olisi se, että pienessä ja keskiuurissa tuloluokissa olevien kansalaisten verotus kiristyi. Eli kun vaaditaan alarajan nostoa, on samalla myös vaadittava valtiolta täyttä korvausta.

Tämä on hyvin ajankohtainen kysymys, koska nyt vuoden 1991 verotukseen ollaan tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä ollaan esittämässä tämän tyypistä järjestelmää, erillistä vähennystä pienituloisille kansalaisille. Tämän vähennyksen ideahan on sinänsä hyväksyttävä. Sillähän pyritään korjaamaan tuporatkaisun epäkohtaa. Koska tuporatkaisu on pieniin ja keskituloluokkiin kuuluvien kansalaisten osalta heikko, tällä vähennyksellä epäkohtaa pyritään korjaamaan. Mutta ongelma on se, että tämä tulee pienentämään, jos vähennys kohdistuu pelkästään palkkatuloihin, tämänpäiväisen laskelman mukaan peräti 570 miljoonaa markkaa kuntien verotuloja, ja pienennys kohdistuu kaikkein köyhimpiin kuntiin, nostaa

niitten veroäyrin hintaa. Eli sinänsä, kun on pienituloisten kannalta heikko tuporatkaisu, tämä vähennyserä on siinä tässä mielessä hyväksyttävissä, mutta se on saatava korvattua täysimääräisesti kunnille. Muussa tapauksessa köyhien kuntien verorasitus nousee ja lasku huonosta tuporatkaisusta lankeaa köyhien kuntien maksettavaksi. Tässä korvauksena ei riitä, kuten julkisuudessa on väläytelty, että korvataan verotulojen täydennysjärjestelmän kautta, koska se ei ole oikea osoite eikä riittävä keino kompensatiota.

Kunnallisverosta kannattaa lopuksi, arvoisa puhemies, todeta se, että kun vuodelle 1988 81 kuntaa korotti veroäyrin hintaa, vuodelle 1989 korotti jo 101 kuntaa veroäyrinsä hintaa ja vuodelle 1990 86 kuntaa on korottanut veroäyrinsä hintaa. (Ed. Kettunen: Ne ovat kepulaisia kuntia!) — Aivan oikein, keskustan kannatus on näissä kunnissa huomattava, ja vastauksena, minkä takia nämä ovat juuri ... (Ed. Kettunen: Kepu nostaa veroja!) — Ei, vaan hallitus nostaa veroja sen takia, että on tapahtunut ... Jos edustajat SMP:ssä kuuntelisivat sitä, mitä edustajat puhuvat, eivätkä huutelisi väliin silloin, kun eivät ole kuunnelleet, niin tietäisivät jättää nuo välihuutelut väliin.

Kysymys on yksinkertaisesti siitä, kuten alussa totesin, että painopistettä on siirretty kunnallisverotukseen monella tavalla. Tänäkin syksynä hallitus järjestelyasiakirjan selvällä rikkomisella siirtää rajusti paineita kunnallisveroäyrin hinnan korotukseen. Sen vuoksi ovat köyhemmät kunnat kaikkein ensimmäisinä olleet pakotettuja nostamaan veroäyrinsä hintaa. (Ed. Holvitie: Näin on tapahtunut 20 vuotta!)

Lopputuloksena tästä onkin sitten se, että hintahaitari veroäyrien hinnoissa on kasvanut huomattavasti. Tällä hetkellä ero alhaimman veroäyrin hinnan ja korkeimman veroäyrin hinnan välillä on 5,5 penniä. Jotta tämä ero konkretisoituisi käytännössä selvästi, niin jo 50 000 markan kunnallisverotettavalla tulolla tämä merkitsee 2 750 markkaa vuodessa enemmän kunnallisveroa korkean veroäyrin kunnassa asuvalle kansalaiselle. Tämä ei voi olla oikein. Kysymys ei ole kovinkaan pienestä kuntajoukosta. Nimittäin 18 penniä tai sen yli meneviä veroäyrin hintoja on tällä hetkellä peräti 129 kunnassa.

Tämä on todella tällä hetkellä eräs suurimpia epäkohtia meidän verojärjestelmässämme, johon kuntien ja kunnallisten keskusjärjestöjen ja valtion yhteistyöllä on kyettävä löytämään ratkaisuja. Sen takia on tärkeää pyrkiä siihen, että tänä syksynä monelta kohdin tapahtunut järjestelyasiakirjan selvä rikkominen ei toistuisi, vaan että valtion ja kuntien välinen kustannusten jako tulisi oikeudenmukaiseksi siten, että köyhimpien kuntien veroäyriin korotuspaineet eivät entisestään kasvaisi vaan pystyttäisiin pääsemään siihen perustavoitteeseen, johon myös nyt valtionosuusuudistuksella tulisi pyrkiä, eli peruspalvelut kaikissa kunnissa lähes saman suuruisella veroäyriin hinnalla. Tähän tulisi pyrkiä, ja tämä on tavoite, josta ollaan tällä hetkellä hyvin kaukana.

Ed. Holvitie (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Jotta totuus sentään jäisi kuitenkin tämänkin keskustelun pohjaksi voimaan, haluan todeta ed. Kietäväiselle, että pahin paine kunnallista veroäyriä kohtaan aikana, jolloin valtio tasoitti budjettinsa kustannusten jakoa siten, että kunnat hoitivat sen, mitä ei valtion budjetteihin saatu, oli nimenomaan 70-luvun puolivälissä, jolloin keskustalaiset hoitelivat valtiovarainministerin salkkua. Tämä kannattaa muistaa. Ei tämä ole viime vuosien keksintö. On aika jesuiittamaista todeta, että tämä olisi näiden kahden tehdyn budjetin erinomaisuus. Tätä on jatkunut vuosikymmeniä. Meidän tulee olla rehellisiä, kun vertaamme kustannusten jakoa valtion ja kuntien kesken.

Ed. Kietäväinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Holvitie sortui äsken väittämään minun suuhuni sellaista, mitä en puheenvuorossani sanonut. Vertailin viime vuosien kehitystä ja totesin, että tässä on tapahtunut selvä siirtymä. Valitettavasti tätä on tapahtunut aikaisemminkin, itse asiassa useamman vuoden aikana. Mutta tässä on poikkeuksellista se, että nyt on ollut neuvottelujärjestelmä, jota on monelta kohdin rikottu, mitä ed. Holvitiekään ei varmasti halua omalta osaltaan kiistää.

Perusongelmahan tässä on, minkä halusin korostetusti tuoda esille, se, että nyt tuporatkaisua ollaan paikkailemassa köyhien kuntien kustannuksella, ja sitä ei varmasti kukaan meistä halua tehdä.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Kun tiedän, että monilla edustajilla on tärkeitä kiireellisiä menoja tänä iltana, tyydyn ihan lyhyesti paikaltani sanomaan tulo- ja varallisuuslaista jonkun sanan.

Nimenomaan alleviivaan ja painotan, viitaten iltapäivällä käytyyn keskusteluun, että niiden muutosten, mitä keskustan eduskuntaryhmä on esittänyt tulo- ja varallisuusverolakiin, ydinjoukko voidaan oikeastaan ryhmitellä kolmeen kategoriaan.

Ensimmäinen kategoria on sellaisia perhepoliittisten vähennysten muutoksia, joita olemme esittäneet hallituksen esityksiin ja jotka mielestämme ovat aivan välttämättömiä ja perusteltuja. Viittaan esimerkiksi lapsenhoitovähennykseen, sen huonontamiseen. Me emme ole voineet olla sellaisten esitysten takana.

Toinen kategoria on niitä toimenpiteitä, joilla tulo- ja varallisuusverolakiehdotuksemme kohtelee mielestämme oikeudenmukaisemmin asuntovelallisia ja näiden verotusta. Me emme ole voineet olla mukana leikkaamassa asuntolainojen korkojen verovähennys-oikeutta tavalla, mikä tapahtuu jopa kuluva vuodesta huononnuksena vuodelle 1990.

Kolmas kategoria on sen sorttisia vähennyksiä, joita täällä eräät edustajat ovat ihan äskeisissä puheenvuoroissaankin esille tuoneet, kuten esimerkiksi invalidivähennys ja eräät muut vastaavanlaiset vähennykset.

Lähinnä tämän tapaisia, mielestämme vankesti perusteltuja muutoksia hallituksen esitykseen sisältää vastalauseemme. Yksityiskohtaisissa äänestyksissä niistä ehkä vähän tarkemmin.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset laiksi vuodelta 1990 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 109

Lakialoitteet n:ot 87 ja 98

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 84

Suuren valiokunnan mietintö n:o 226

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 226. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valiokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaiset lakiehdotukset.

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Laaksosen ehdotusta.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan näin kuuluva lakiehdotus:

”L a k i

vuodelta 1990 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2 §

Progressiivinen tuloveroasteikko on seuraava:

Verotettava tulo mk	Vero alarajan kohdalla mk	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta %
58 000—148 000	50	29
148 000—265 000	26 150	35
265 000—320 000	67 100	44
320 000—	91 300	50

3 ja 4 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 109)

6 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)”

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pulliaisen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Kietäväinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Laaksonen ed. Seppäsen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvät ehdotukset laiksi vuodelta 1990 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista sekä laiksi perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta.

Ed. Pulliainen on ed. Haaviston kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin hänen edellä esittämänsä lakiehdotus.

Ed. Pekkarinen on ed. Kietäväisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Laaksosen ehdotuksesta ed. Pulliaisen ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta ed. Pekkarisen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Pulliaisen ja ed. Laaksosen ehdotusten välillä.

Ed. Pulliaisen ehdotus "jaa", ed. Laaksonen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 28 ei-ääntä, 15 tyhjää; poissa 36. (Koneään. 8)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pulliaisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Pulliaisen ehdotusten välillä.

Ed. Pekkarisen ehdotus "jaa", ed. Pulliaisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 69 jaa- ja 84 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 37. (Koneään. 9)

Eduskunta on tässäkin äänestyksessä hyväksynyt ed. Pulliaisen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Pulliaisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Pulliaisen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 54 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 35. (Koneään. 10)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Ehdotan, että 2 § saisi sen muodon, joka on valiokunnan mietintöön liitettyssä I vastalauseessa.

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Laaksonen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ehdotan 2 §:ää mietintöön liitetyn II vastalauseen mukaisena.

Ed. Kietäväinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi seuraavan muodon: "Progressiivinen tuloveroasteikko on seuraava:

Verotettava tulo mk	Vero alarajan kohdalla mk	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta %
58 000—148 000	50	29
148 000—265 000	26 150	35
265 000—320 000	67 100	44
320 000—	91 300	50"

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pulliaisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Laaksonen ed. Seppäsen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Pekkarinen ed. Kietäväisen kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. Pulliainen ed. Haaviston kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Pulliaisen ja ed. Laaksonen ehdotusten välillä, sen jälkeen voittaneesta ed. Pekkarisen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Pulliaisen ja ed. Laaksonen ehdotusten välillä.

Ed. Pulliaisen ehdotus "jaa", ed. Laakson ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 28 ei-ääntä, 14 tyhjää; poissa 30. (Koneään. 11)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pulliaisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Pulliaisen ehdotusten välillä.

Ed. Pekkarisen ehdotus "jaa", ed. Pulliaisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 84 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 31. (Koneään. 12)

Eduskunta on tässäkin äänestyksessä hyväksynyt ed. Pulliaisen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Pulliaisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Pulliaisen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 55 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 33. (Koneään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

3 §.

Keskustelu:

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Ehdotan, että 3 § saisi sen muodon, joka on valiokunnan mietintöön liitettyssä I vastalauseessa.

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Laaksonen ehdotusta, koska varallisuusveroasteikon pitää olla progressiivinen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Laaksonen ed. Seppäsen

kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Laaksonen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 17 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 32. (Koneään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Ehdotan, että 4 § saisi sen muodon, joka on valiokunnan mietintöön liitettyssä I vastalauseessa, joka tarkoittaa sitä, että yhteisön tuloveroprosentti on 40 ja yhteisön varallisuusveroprosentti on 2. Hallitus esittää näitä 25:ksi ja 1:ksi.

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! Kannatan ed. Laaksonen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Laaksonen ed. Seppäsen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Laaksonen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 152 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 ja 6 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Laaksonen: Rouva puhemies! Meillä oli tässä yhteydessä myös toinen lakiehdotus, joka koskee perintö- ja lahjavero lain muuttamista. Ehdotan, että tässä yhteydessä käsiteltäisiin myös nämä muutokset, jotka ovat valiokunnan mietintöön liitettyä I vastalauseessa.

Ensimmäinen varapuhemies: Huomautan, että ed. Laaksosen tarkoittama lakiehdotus hylättiin käsittelyn pohjaa koskeissa äänestyksissä, joten tehtyä ehdotusta ei eri asiaa koskevana voida ottaa käsiteltäväksi.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 110

Lakialoitteet n:ot 29, 54, 64, 67, 69, 75, 81, 84, 85, 96 ja 104

Toivomusaloitteet n:ot 29, 48, 50, 55, 58, 63 ja 77

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 85

Suuren valiokunnan mietintö n:o 227

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 227. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen sisäl-

tyvä lakiehdotus siten muutettuna, että 89 § olisi seuraavan sisältöinen:

”(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä korkovähennyksen enimmäismäärä on muiden kuin ansiotoimintaan liittyvien korkojen osalta 25 000 markkaa. Puolisolla vähennyksen yhteinen enimmäismäärä on 30 000 markkaa. Edellä mainittuja enimmäismääriä on korotettava 4 000 markalla kutakin verovuonna elätettävänä ollutta alaikäistä lasta kohti.

Jos verovelvollisen tai puolisoitten tuloverosta on verovuonna tehty 146 a §:n mukainen asuntovähennys, heillä on oikeus vähentää muita kuin ansiotoimintaan liittyviä korkoja enintään seuraavat määrät:

1) verovelvollinen, johon ei sovelleta tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä 8 000 markkaa;

2) puoliset, joista molemmille on myönnetty asuntovähennys 10 000 markkaa;

3) puoliset, joista vain toiselle on myönnetty asuntovähennys 16 000 markkaa.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun korkovähennykseen saa luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä sisältyä sekä puolisoilla yhdessä enintään 10 000 markkaa muita kuin asuntolainakorkoja, joita ovat verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimisesta tai perusparantamisesta johtuvat velan korot.”

Edelleen lakiehdotus olisi siten muutettuna, että siihen lisättäisiin näin kuuluva 51 b §:

”Veronalaista tuloa ei ole korvaus, joka kunnalliselle perhepäivähoitajalle maksetaan hoidosta aiheutuneiden välittömien kustannusten peittämiseksi (perhepäivähoidon kustannuskorvaus). Verohallitus antaa vuosittain tarkemmat määräykset verovapaiden korvausten perusteista ja määristä.”

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valiokunnan mietintöön liitettyyn I vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otet-

taisiin lakialoitteeseen n:o 96 sisältyvät lakiehdotukset.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta käsittelyn pohjaksi.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta käsittelyn pohjaksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Kietäväisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus hänen edellä ehdottaminsa muutoksin, jotka koskevat uutta 51 b §:ää ja 89 §:ää.

Ed. Stenius-Kaukonen ed. Löyttyjärven kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteeseen n:o 96 sisältyvät lakiehdotukset.

Ed. Seppänen on ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjaa koskevissa äänestyksissä ehdotan menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Seppäsen ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä, sen jälkeen voittaneesta ed. Pekkarisen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus "jaa", ed. Stenius-Kaukosen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 9 ei-ääntä, 35 tyhjää; poissa 29. (Koneään. 16)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä.

Ed. Pekkarisen ehdotus "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 59 ei-ääntä, 19 tyhjää; poissa 28. (Koneään. 17)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 58 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 27. (Koneään. 18)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

16, 21, 23, 29, 34 ja 35 § hyväksytään keskustelutta.

43 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 43 § hyväksytään sellaisena kuin se on lakialoitteessa n:o 96, mikä merkitsisi sitä, että alle 52 500 markan ansiotulo ei ole valtionverotuksessa veronalaista ja alle 37 500 markan ansiotulo ei ole veronalaista myöskään kunnallisverotuksessa, eli pienet tulot vapautettaisiin kokonaan sekä valtion- että kunnallisverosta.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Löyttyjärven kannattamana ehdottanut, että 43 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 96 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa"; ed. Stenius-Kaukonen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 31. (Koneään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

48 § hyväksytään keskustelutta.

50 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että 50 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena, joka pitää sisällään päivärahojen verottomuuden, mitä myös palkansaajat pitävät oikeana.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tärkeää ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on II vastalauseessa.

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Stenius-Kaukonen kannattamana ehdottanut, että 50 § saisi sen sanamuodon, joka on I vastalauseessa.

Ed. Pekkarinen on ed. Kietäväisen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka on II vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ensin on äänestettävä ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä ja tämän jälkeen voitta-neesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä.

Ed. Pekkarisen ehdotus "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 54 ei-ääntä, 18 tyhjää; poissa 32. (Koneään. 20)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa"; ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

52 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 52 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on lakialoitteessa n:o 96, mikä tarkoittaisi sitä, että kansanedustajien kulukorvauksia verotettaisiin samojen periaatteiden mukaan kuin palkansaajien päivärahoja.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Löyttyjärven kannattamana ehdottanut, että 52 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 96 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa"; ed. Stenius-Kaukonen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 22 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 29. (Koneään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

55 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että 55 § saisi sen muodon, joka on I vastalauseessa, mikä tarkoittaa sitä, että sairaus- ja avustuskassojen maksamia lisä- ja täydennyspäivärahoja sekä eroavustuksia ei veroteta.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää hyvää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksonen kannattamana ehdottanut, että 55 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa"; ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

57, 59 ja 60 § hyväksytään keskustelutta.

69 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Jotta kaikki tulot saataisiin samalle viivalle, ehdotan myyntivoittojen verotuksen kiristämistä eli että pykälä saisi sen muodon, joka on I vastalauseessa.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisessa muodossa.

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksonen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka on I vastalauseessa. Ed. Pekkarinen on ed. Kietäväisen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka on II vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ensin äänestetään ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Seppäsen ehdotusten välillä.

Ed. Pekkarisen ehdotus "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 53 ei-ääntä, 13 tyhjää; poissa 28. (Koneään. 24)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pekkarisen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 39 ei-ääntä, 16 tyhjää; poissa 29. (Koneään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

70, 71 ja 73 § hyväksytään keskustelutta.

80 §.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälään lisättäisiin uusi 8 kohta eli lisäys verovapaiden tulojen luetteloon näin kuuluvana: "paperin, lasin, muovijätteen, lumppujen, jätteen ja metalliromun kerääjän näiden tuotteiden luovutuksesta saama tulo, mikäli sitä ei ole pidettävä palkkana".

Ed. Haavisto: Herra puhemies! Kannatan ed. Pulliaisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pulliainen ed. Haaviston kannattamana ehdottanut, että pykälään lisättäisiin uusi 8 kohta hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Pulliaisen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 59 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 30. (Koneään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

83 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että 83 § saisi sen muodon, joka on I vastalauseessa, mikä pitää sisällään edullisemman matkakustannusten vähennysoikeuden.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on II vastalauseessa, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että matkakustannukset olisivat 19 000 markkaan asti verovähennyskelpoisia.

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että 83 § saisi sen sanamuodon, joka on I vastalauseessa. Ed. Pekkarinen on ed. Kietäväisen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka on II vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ensin äänestetään ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 50 ei-ääntä, 16 tyhjää; poissa 30. (Koneään. 27)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”; ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 58 ei-ääntä; poissa 31. (Koneään. 28)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

86 ja 88 § hyväksytään keskustelutta.

89 §.

Keskustelu:

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin näin kuuluvana: ”Luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä korkovähennyksen enimmäismäärä on muiden kuin ansiotoimintaan liittyvien korkojen osalta 22 000 markkaa. Aviopuolisoilla tai sellaisella henkilöllä, joka verovuonna on elättänyt alaikäistä lasta, vähennyksen enimmäismäärää korotetaan 3 500 markalla jokaista lasta kohti. Verovelvollisella on oikeus vähentää tulostaan korkomenoja myös aviopuolisonsa osalta siltä osin, kuin aviopuoliso ei niitä vähennä, kuitenkin yhteensä enintään 44 000 markkaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun korkovähennykseen ei saa luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä sisältyä muita kuin asuntolainakorkoja, joita ovat verovel-

vollisen tai hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimisesta tai perusparannuksista johtuvan velan korot.”

Ed. Hautala: Herra puhemies! Kannatan ed. Moilasen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Moilanen ed. Hautalan kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi hänen edellä esittämänsä sanamuodon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Moilasen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 31. (Koneään. 29)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

97 § hyväksytään keskustelutta.

99 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Ehdotan, että 99 § saisi seuraavan sanamuodon: ”Verovelvollisella on oikeus vähentää omat, aviopuolionsa ja lastensa sekä kasvattilastensa sairauskulut (sairauskuluvähennys).”

Ed. Hautala: Herra puhemies! Kannatan ed. Moilasen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Moilanen ed. Hautalan kannattamana ehdottanut, että 99 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 81 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

101 §.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Moilasen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 29. (Koneään. 30)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Uusi 100 a §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että lakiin lisättäisiin 100 a § lakialoitteen n:o 96 mukaisena, mikä tarkoittaa, että myös vuokralaisilla olisi oikeus vähentää korkomenoja vuokratuluvähennyksenä.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Löyttyjärven kannattamana ehdottanut, että lakiin lisättäisiin 100 a § lakialoitteen n:o 96 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, "jaa", ed. Stenius-Kaukosen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 31)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että 101 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on II vastalauseessa. Tämä sisältää muun muassa lapsenhoitovähennyksen ja puoliso vähennyksen kohentamisen siitä, mitä hallitus esittää.

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Kietäväisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Pekkarisen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 58 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 28. (Koneään. 32)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

103 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 103 §:n 3 momentin 2 kohta kuuluisi: "vähintään 5 000 markan ja enintään 150 000 markan suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka sellaiselle verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on ihmisoikeuksien puolustaminen, ympäristönsuojelu, kehitysyhteistyö taikka tieteen tai taiteen tekeminen".

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pulliaisen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että 103 § hyväksyttäisiin mietintöön sisältyvän II vastalauseen mukaisessa muo-

dossa, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että tiettyyn määrään asti rahalahjoitukset, jotka käytetään kehitysyhteistyön tukemiseen tai esimerkiksi sodasta kärsimään joutuneiden avustamiseen, olisivat verovähennyskelpoisia.

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Kannatan tätä erinomaista ehdotusta.

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Ehdotan, että 103 §:n 1 ja 2 momentti saisivat seuraavan muodon:

”Verovelvollinen saa vähentää valtionverotuksessa tulostaan rahalahjoituksen, joka on tehty Suomen valtiolle käytettäväksi Suomen maanpuolustusta edistävään tarkoitukseen, kehitysyhteistyöhön tai humanitaariseen avustustoimintaan kotimaassa tai ulkomailla.

Verovelvollinen saa siten kuin asetuksella säädetään osittain tai kokonaan vähentää valtionverotuksessa tulostaan valtiovarainministeriön nimeämälle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle tai uskonnonvapauslain 2 §:ssä tarkoitetulle uskonnolliselle yhdyskunnalle tai sen toimitelmalle tehdyn

1) vähintään 300 markan ja enintään 15 000 markan määräisen rahalahjoituksen, joka on tarkoitettu käytettäväksi kehitysyhteistyöhön tai 1 momentissa mainittuun avustustoimintaan, sekä

2) vähintään 1 000 markan ja enintään 150 000 markan määräisen rahalahjoituksen, joka on tarkoitettu käytettäväksi sodasta kärsimään joutuneiden avustamiseen.”

3 momentti kuuluisi kuten voimassa olevan lain 103 §.

Ed. Hautala: Herra puhemies! Kannatan ed. Moilasan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pulliainen ed. Haaviston kannattamana ehdottanut, että 103 §:n 3 momentti saisi hänen edellä esittämänsä sanamuodon.

Ed. Pekkarinen ed. Kietäväisen kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. Moilanen ed. Hautalan kannattamana on ehdottanut, että pykälä saisi hänen edellä esittämänsä sanamuodon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ed. Moilasan ehdotus on saman sisältöinen kuin ed. Pekkarisen ehdotus, joten äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään pykälän 1 ja 2 momenttia koskevista ed. Pekkarisen ja ed. Moilasan ehdotuksista yhdessä mietintöä vastaan ja sitten ed. Pulliaisen pykälän 3 momenttia koskevasta ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

103 §:n uusi 1 ja 2 momentti.

Äänestys ed. Pekkarisen ja ed. Moilasan ehdotuksista.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Pekkarisen ja ed. Moilasan ehdotukset ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 33)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt mietinnön.

103 §:n 3 momentti.

Äänestys ed. Pulliaisen ehdotuksesta.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Pulliaisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 34)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

105 § hyväksytään keskustelutta.

106 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Syssäämme vastuun mahdollisesta yksinhuoltajien verovähennyksen hylkäämisestä hallituspuolueiden edustajille ehdottamalla tässä yhteydessä hyväksyttäväksi 106 §:n siinä muodossa kuin se on lakialoitteessa n:o 64.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 64 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 31. (Koneään. 35)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

108 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 108 § hyväksytään sellaisena kuin se on lakialoitteessa n:o 96, mikä merkitsee eläketulovähennyksen korottamista.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Löyttyjärven kannattamana ehdottanut, että 108 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 96 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Stenius-Kaukonen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 23 ei-ääntä; poissa 32. (Koneään. 36)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

109 ja 111—114 § hyväksytään keskustelutta.

115 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 115 § hyväksyttäisiin sellaisena kuin se on lakialoitteessa n:o 96, mikä merkitsee takautuvasti maksetun eläkkeen jaksottamista kaikille kertymävuosille.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Löyttyjärven kannattamana ehdottanut, että 115 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 96 mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Stenius-Kaukonen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 37)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

116 ja 120 § hyväksytään keskustelutta.

146 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että 146 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on I vastalauseessa. Tämä pitää sisällään valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennyksen.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että 146 § hyväksyttäisiin mietintöön sisältyvän II vastalauseen mukaisessa muodossa, mikä pitää sisällään mm. elatusvelvollisuusvähennyksen ja sen lisäksi valtionverotuksen invalidivähennyksen laajentamisen.

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppäsen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että 146 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena. Ed. Pekkarinen ed. Kietäväisen kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotan, että pykälästä äänestetään momenteittain.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

146 §:n 1 momentti.

Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 38)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

146 §:n 3 momentti.

Toinen varapuhemies: 3 momentin osalta äänestetään ensin ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä ja sitten voitaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Seppäsen ja ed. Pekkarisen ehdotusten välillä.

Ed. Seppäsen ehdotus ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 53 ei-ääntä, 13 tyhjää; poissa 30. (Koneään. 39)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppäsen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 40)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

146 §:n 4 momentti.

Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta.

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 56 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 33. (Koneään. 41)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

146 a, 151, 159, 160, 162, 163 a, 164—166 a, 167 a, 168 ja 170 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laeiksi ennakkoperintälain 10 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 228

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 86

Suuren valiokunnan mietintö n:o 228

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 228. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 10 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laeiksi yhdistyslain 10 ja 35 §:n, yleisistä kokouksista annetun lain 1 ja 2 §:n sekä painovapauslain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 195

Lakivaliokunnan mietintö n:o 14

Suuren valiokunnan mietintö n:o 210

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Yritän olla varsin viileä, sivistynyt ja pidättyväinen tällä kertaa, että kenenkään hiukset eivät nousisi tässä asiassa pystyyn. Samalla myös lyhytsanainen, ja siltä osin viittaa täällä viime tiistaina käyttämäni puheenvuoroon, jossa perusteellisemmin tätä asiaa käsitelin.

On aika harvinaista, että käsitellään sellaista lakiehdotusta, joka sisältää muutoksen sellaiseen lakiin, joka ei ole edes astunut vielä voimaan. Näin on tässä tapauksessa: Nimitäin yhdistyslaki, joka täällä eduskunnassa on aikaisemmin hyväksytty, astuu voimaan vasta ensi vuoden alusta, ja nyt olemme tekemässä tähän jo merkittäviä ja tarpeettomia muutoksia.

Ehkä tästä johtuukin, että lainvalmistelija on erehtynyt tekemään muodollisen virheen tämän lain osalta sikäli, että kun katsotaan hallituksen esityksen sivua 17, jossa vertailaan ehdotusta aikaisempaan lakiin, täällä vasemmalla sivustalla näkyy lukevan ”voimassaoleva laki” ja oikealla ”ehdotus”. Virhe on siinä, että tämä vertailtava laki ei ole vielä astunut voimaan. Se on vasta vahvistettu.

Pahempi on virhe sen sijaan, kun katsotaan itse lakiehdotusten sisältöä yhdistyslain 10 ja 35 §:issä. Tämän lain mukaan, joka muuttaa aikaisemmin hyväksyttyä yhdistyslakia, ulkomaalaiselle varsin hataran ja huteran kotipaikkakäsitteen pohjalta annetaan oikeus osallistua poliittiseen elämään nimenomaan poliittisten puolueiden jäsenenä, jopa poliittisen puolueen johtajana. Tämä on mielestäni kovin huono muutos tähän yhdistyslakiin sikäli, että jos me muistamme integraatiokeskustelua tässä samassa salissa joitakin viikkoja sitten, täällä kannettiin kovin suurta huolta siitä, miten meidän suomalaisten mahdollisesti käy tulevan kansainvälistymisen yhteydessä, ts. Eurooppa-integraation yhteydessä. Monilta osin joidenkin tahoilta kannettiin huolta, miten käy meidän kiinteän omaisuutemme omistuksen, toiset kantoivat huolta siitä, miten käy meidän kulttuurimme, miten käy meidän päätöksentekovaltamme

jne. Hallitusta veloitettiin ainakin täällä käytetyissä puheenvuoroissa hyvin tarkoin Eurooppa-integraatiokeskusteluissa ja sopimuksista päätettäessä huolehtimaan siitä, että meidän etumme pystytään kaikissa asioissa tarkoin huolehtimaan, tarkoin säilyttämään ja hoitamaan.

Tämä olisi myös tämän lain osalta merkinnyt sitä, että kun emme tiedä tulevaisuutta tämän päivän Euroopassa, tuleeko siitä Suur-Euroopan yhteisö vaiko Euroopan yhteisö, johon me olemme Eftan kautta liitty-mässä, kun emme sitä tiedä, meidän olisi pitänyt tämän tyyppinen lainsäädäntö siirtää myös siihen vaiheeseen, kun tiedämme, mitä meiltä vaaditaan ja minkälaisia sopimuksia meidän täytyy tehdä.

Yhdistyslain käsittelyn yhteydessä jo todettiin, että mitkään kansainväliset sopimukset eivät vaadi eivätkä tule myöskään Euroopan yhteisöön lii-tyttäessä vaatimaan tämän tyyppisiä säännöksiä, kuin nyt olemme yhdistyslain 10 ja 35 §:n kohdalla säätämässä. Me emme tiedä sitä, kuinka monet tuhannet, kymmenentuhannet tai sadattuhannet ihmiset tulevat käyttämään näitä oikeuksia, jotka annetaan ennakkoon tietämättä sitä, minkälainen vaikutus näillä säännöksillä on.

Herra puhemies! Toinen paha virhe tässä lainsäädännössä liittyy yleisistä kokouksista annetun lain 2 §:ään. Suomi on tunnettu kansainvälisesti turvallisena maana, johon erilaiset konferenssit ja kokoukset mieluusti järjestetään, koska tiedetään, että täällä ei ensimmäisenä ole vastassa mielenosoittajien lauma lippuineen ja lappuineen. Kun tässä laissa yksittäisille ulkomaalaisille annetaan oikeus tuon hataran kotipaikkaperusteen nojalla järjestää yleisiä kokouksia ja mielenosoituksia, tämä tae turvallisesta, rauhallisesta maasta myös kansainvälisten kokousten pitopaikkana saattaa olla mennyttä elämää. Sitähän me emme tiedä, mutta näin on pelättävissä ja oletettavissa.

Näin ollen kun aikanaan esitin muutosta tähän lainkohtaan, esitin että yleisen kokouksen ja mielenosoituksen järjestäjänä voi olla myös ulkomaalainen Suomessa rekisteröidyn yhdistyksen kautta, minkä aikaisemmin vahvistettu yhdistyslaki myös hyväksyy. Tämän lain säännöksen laajentaminen ulkomaalaisten oikeuksien suuntaan ei ollut lainkaan tarpeellista. Ulkomaalaiset voivat järjestää aikaisemmin hyväksytyn yhdistyslain

mukaan ja tämä laki mukaanluettuna kokouksen ja mielenosoituksen, mikäli kuuluvat Suomessa rekisteröityyn yhdistykseen. Tämän vuoksi tämä laki on tarpeeton, kyseenalainen ja tietyllä tavalla pelottavakin.

Ei tässä auta kolmannessa käsittelyssä ensimmäisen ja toisen lain osalta muuta kuin lähteä viimeiseen taisteluun kodin, uskonnon, isänmaan ja konferenssirauhan puolesta, ja tästä syystä ehdotan, herra puhemies, että ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hylätään.

Ed. Rehn (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä viileäksi mainostamassaan puheenvuorossa ed. Aittoniemi taas kerran käyttää ulkomaalaisista kieltä, joka mielestäni kyllä on erittäin arveluttavaa. Hän lähtee siitä, että ulkomaalainen on potentiaalinen terroristi, rikollinen. Kuitenkin esimerkiksi ruotsalaisen eduskuntaryhmän käydessä ulkomaalaistoimistossa suoraan kysymykseen ulkomaalaisten Suomessa tekemistä rikoksista saimme myös suoran vastauksen: Ulkomaalaiset osallistuvat vähemmän rikoksiin kuin nk. rehelliset suomalaiset.

Tämä ”huteruutta hatara kotipaikka-oikeus”, josta ed. Aittoniemi puhui, on kyllä aivan selkeä käsite, joka on myös selkeästi rajattu. On ihmisoikeus, kansalaisoikeus saada poliittiset oikeudet, ja mielestäni on aivan paikallaan, että ne myös kotipaikka-oikeuden saaville annetaan. Me toivomme tietenkin myös, että vastaavasti meitä kohdellaan ulkomailla ja Suomesta ulkomaille muuttavat saavat nämä oikeudet.

Vieläkin sitä kyllä ihmettelen, että katsotaan niin ihmeelliseksi tämä ulkomaalaiskysymys sikäli, että jos vähän tutkimme historiaa, tällä hetkellä meillä Suomessa on vajaat parikymmentätuhatta ulkomaalaista, jotka ovat tulleet avioliittojen kautta ja runsas tuhat pakolaista. Esimerkiksi vuonna 1922 Suomessa oli 35 000 pakolaista, joten tilanne on paljon muuttunut.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Vastauspuheenvuoroon varattu aika on päättynyt.

Ed. Donner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle ja muille haluaisin sanoa, että tuntuu syvästi vastenmieliseltä olla mukana edes pienenä jäsenenä

sellaisessa hallituskoalitiossa, jossa myös SMP on edustettuna. Tämän ed. Aittoniemen puheenvuoron jälkeen ja hänen muidenkin puheenvuorojensa jälkeen toivoisin, että SMP jättäisi hallituksen.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota siihen, että edustaja, komisario Aittoniemi ilmoitti pelkäävänsä. Toivon, että häneltä tuo tunne menee pian pois, koska sitten tässä rupeavat jo hennommatkin pelkäämään.

Hän erikoisesti kiinnitti huomiota siihen, että tästä tasavallasta olisi menossa konferenssirauha. Minä voin henkilökohtaisten muistojeni galleriasta kaivaa erään erinomaisen hyvän esimerkin konferenssitilanteesta Oulussa. Me järjestimme taidemuseon puolesta huikean mielenosoituksen, ja ulkomaiset vieraat tulivat tarkkaan kysymään, mitä noissa banderolleissa lukee, minkä puolesta te mieltänne osoitatte. He sanoivat, että olipa ihana episodi, että saatiin väriä konferenssitaustaan eikä kukaan osoittanut minikäänlaista pelkäämistä eikä huolestumista, päinvastoin, oli hyvin kiinnostunut siitä, minkä puolesta Suomen tasavallassa joskus mieltä osoitetaan.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Donnerille totean, ettei tämä sen pahempaa ole kuin hänen juoksemisensa pitkin Etelä-Afrikkaa muistojen perässä. Totean kotipaikasta, että se voi olla samalla henkilöllä useassa eri maassa. Se on valiokunnassa selvästi todettu, ja myös valtiokollisuus näin ollen yhteisessä päätöksenteossa jakautuu samalla tavalla. Tämä on aivan selkeä. Koko kotipaikkaoikeus on täysin huterä asia.

Sitten vastaan myös ed. Rehnille. Minä en maininnut sanallakaan terrorismia, en sanallakaan rikollisuutta. Ed. Rehn nämä asiat toi esille, ja pahoittelen kovasti, että tällaisia jyrkkäsävyisiä sanontoja tällaisessa tärkeässä asiassa käytetään. Se nimenomaan vie keskustelun pois tolaltaan.

Lopuksi haluan vielä todeta sen, että SMP:n eduskuntaryhmä ja allekirjoittanut olisi valmis antamaan nämä oikeudet Suomessa oleville pakolaisille, koska he ovat nimenomaan osoittaneet haluavansa jäädä tähän maahan ja tämän maan kansalaisiksi todennäköisesti tulevaisuudessa. Heille toki

annettakoon poliittiset oikeudet tällä tavalla, mutta ei ennakoon tietämättömälle massalle, joka saattaa tulevaisuudessa, jopa lähitulevaisuudessa, tulla Suomeen ja samalla pystyä myös vaikuttamaan hyvin suurella massallaan suomalaisten ihmisten asioihin, samoin kuin kokouslain muutoksen perusteella aiheuttamaan täällä mahdollista häiriötä.

Ed. Jokinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemen mainitsema massa voi olla kulttuuriltaan paljon pidemmällä kuin suomalaiset, ja he voivat olla ihmisinä myös paljon korkeammalla tasolla kuin se, joka nyt heitä pelkää tässäkin salissa.

On todettava, että valiokunta oli yksimielinen Aittoniemeä lukuun ottamatta ja myös asiantuntijoiden lausunnot osoittivat aivan selvästi, miten tärkeää on edetä tätä tietä, jotta me voimme Eurooppaan mennessämme olla sivistyskansaa. Muut ovat jo paljon edellä juuri tämän laatuudessa lainsäädännössä. Me olemme valitettavasti viimeisiä. Tästäkin syystä olisi hyvä kiirehtiä tätä asiallisesti eteenpäin. Valitettavaa, että Aittoniemi haluaa omalla roolillaan tulla julkisuuteen, muustahan ei ole kysymys.

Ed. Björkstrand (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnassa selviteltiin perusteellisesti, mitä kotipaikalla tarkoitetaan. Näiden selvitysten pohjalta voin todeta, että kaikki paitsi ed. Aittoniemi tulivat vakuuttuneiksi siitä, että kotipaikkakäsite on selkeä.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on viedä, että joku Suomessa vielä uskoo puoluedemokratiaan niin paljon, että kuvittelee, että poliittiseen puolueeseen liittymällä voi vaikuttaa valtiollisiin asioihin.

Ed. Rehn (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemi on erittäin taitava debatoija ja myös sanojen väentelijä. Kun hän mainitsi siitä, että ulkomaalaisten poliittisten oikeuksien myötä konferenssirauha menee, niin minä yksinkertaisuudessaani puin selviksi sanoisi, mitä sen taakse voi ehkä kätkeytyä. Tätä minä nimenomaan pahek-

sun, koska kunnioitan suuresti kaikkia ihmisiä maailmassa, ovatpa he tulleet ulkomailta Suomeen tai ovat suomalaisia ulkomailla.

Ed. Kettunen: Herra puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen hylkäysehdotusta.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Keskustelu todennäköisesti päättyy, enkä halua sitä jatkaakaan. Minä vain ihmettelen sitä täältä taustalta kuuluneen puheenvuoron perusteella, miksi tällaisia oikeuksia sitten kenellekään annetaan, jos he eivät niitä halua eivätkä pysty millään tavalla valtakunnassa vaikuttamaan esimerkiksi puolueen puheenjohtajana ja sillä tavalla. Kyllä tässä politiikan ajatus nyt aika tavalla lusahtaa. On sanottu minunkin pyrkivän puolueen puheenjohtajaksi. Kyllä minä nyt luovun, jos tämä asia tällä tavalla on.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Kettusen kannattamana ehdottanut, että ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ensimmäisen ja toisen lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, R. Aho, Ahonen, Ajo, Alaranta, Alho, Andersson, Anttila, Antvuori, Astala, Backman, Björklund, Björkstrand, Bärlund, Donner, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Heikkinen, Helle, Hietala, Hilpelä, Hokkanen, Hurskainen-Leppänen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Ikkala, Ikonen, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Joenpalo, Jokinen, Jokiniemi, Järvisalo-Kanerva, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kalliomäki, Karkinen, Kasurinen, Kauppinen, Kaut-

to, Kekkonen, Kietäväinen, Knuuttila, Kohijoki, Koistinen, Kokko, Korkia-Aho, Kärhä, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, M. Lahtinen, Laine, Laitinen, Lapiolahti, Laurila, Lax, Lehtosaari, Liikanen, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luttinen, Löyttyjärvi, Malm, Metsämäki, Männistö, Mönkäre, Mörttinen, Nieminen, Niinistö, Nordman, Nyman, Ollila, Paakkinen, Paasilinna, Paavilainen, Paloheimo, Pekkarinen, Perho, Pesola, Pietikäinen, Pohjola, Pokka, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Puska, Rajamäki, Rantanen, Rauramo, Rehn, Renko, Renlund, Rinne, J. Roos, T. Roos, Rusanen, Ryynänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Saastamoinen, Sarapää, Savela, Savolainen, Seppänen, Silanpää, Siuruainen, Skinnari, Soininvaara, Stenius-Kaukonen, Säilynoja, Taina, Tenhiälä, Tennilä, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Wahlström, Valli, Varpasuo, Vastamäki, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Virolainen, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki, Väistö, Väänänen ja Zyskiewicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Almgren, Fred, Hautala, Jurva, Kankaanniemi, Kettunen, Moilanen, Mäkelä, Mäkipää, Riihijärvi ja Valo.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aaltonen, E. Aho, Ala-Harja, Apukka, Dromberg, Elo, Hetemäki-Olander, Holvitie, Jouppila, Joutsensaari, Juhantalo, Järvenpää, Kanerva, Kemppainen, Kuuskoski-Vikatmaa, Kääriäinen, P. Lahtinen, Lamminen, P. Leppänen, U. Leppänen, Majjala, Mattila, Melin, Miettinen, Myller, Mäki-Hakola, Nyby, Paasio, Pelttari, Pesälä, Pohjanoksa, Puolanne, Pystynen, Ranta, Saarinen, Salolainen, Sasi, Siitonen, Suominen, Särkijärvi, Taxell, Tähkämaa, Uitto, Uusukainen, Wasz-Höckert, Viljanen, Vistbacka ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 12 ei-ääntä; pois- sa 48. (Koneään. 42)

Eduskunta on hyväksynyt ensimmäisen ja toisen lakiehdotuksen.

Kolmas lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi nykyisten määrällisten vientirajoitusten poistamista ja uusien tai vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden estämistä koskevan Suomen tasavallan ja Euroopan talousyhteisön väliseen sopimukseen tehdyn täydentävän pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 224
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 35
Suuren valiokunnan mietintö n:o 211

Toinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotukset laiksi valtion eläkerahastosta sekä laiksi valtion liikelaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 163

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 82
Suuren valiokunnan mietintö n:o 212

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Tässä on kysymys varsin mittavasta asiasta. Valtion eläkevastuut ovat 180 miljardia markkaa, ja nyt hallitus haluaa täysin suhdannepoliittisista syistä siirtää tämän rahastoon. Se ei voi mielestämme olla perusta, jolla valtion vastuu ja valtion liikelaitosten eläkkeiden maksamista rakennetaan. Tämä esitys on valmisteltu varsin kiireellä, eikä tästä ole pystytty antamaan ainakaan sosiaalivaliokunnalle, joka lausunnon antoi, riittäviä selvityksiä, miten tämä rahasto toimii. Tämä on myös rakennettu täysin valtion viranhaltijain ja työntekijöiden ohitse. Heille ei ole puhuttu mitään. Ei ole mitään yhteistoimintamenettelyä ollut tämän asian osalta.

Tässä on riittäviä perusteita esityksen hylkäämiselle. Vaikka on iso asia, niin tämä on niin selkeä asia, että lyhyesti voi hylkäysperusteet esittää.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Haluan korostaa, että ed. Stenius-Kaukonen kanta on täydessä ristiriidassa valtion eläkeläisten, nykyisten ja tulevien, etujen kanssa. Pidän kovin valitettavana tällaista lyhytnäköistä ehdotusta.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Tiedän, että ministeri Liikanen on muihinkin täällä vedonnut, ettei puheenvuoroja enää käytettäisi, mutta kun hän itse innostui käyttämään, niin jokunen sana. Totean vain lyhyesti, että tämän lain valiokuntakäsittely osoitti selvästi, että tämä esitys on todella huonosti valmisteltu. Toisekseen näiden eläkevastuitten hoitamisen kannalta tämä ei merkitse mitään lopullista ratkaisua. Kolmanneksi, suhdannepoliittisesti näiden varojen siirto suhdannerahastoon olisi paljon

perustellumpi ja järkevämpi esitys. Tästä syystä yhdyin kannattamaan täällä tehtyä hylkäysehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Löyttyjärven kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahde, R. Aho, Ahonen, Aittoniemi, Alho, Andersson, Antvuori, Backman, Björklund, Björkstrand, Bärlund, Dromberg, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Helle, Hietala, Hilpelä, Hokkanen, Hurskainen-Leppänen, Häkämies, Hämäläinen, Ikkala, Jansson, Joenpalo, Jokinen, Jurva, Järvisalo-Kanerva, Jääskeläinen, Kalliomäki, Karkinen, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Kettunen, Knuuttila, Kohijoki, Korkia-Aho, Kärhä, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, M. Lahtinen, Laitinen, Lapiolahti, Laurila, Lax, Liikanen, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Malm, Mäkelä, Mäkipää, Männistö, Mönkäre, Mörttinen, Niinistö, Nordman, Nyman, Ollila, Paakkinen, Paasilinna, Paavilainen, Paloheimo, Perho, Pesola, Pietikäinen, Pohjola, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Rajamäki, Rauramo, Rehn, Renlund, Rinne, J. Roos, T. Roos, Rusanen, Saastamoinen, Savela, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Soininvaara, Säilynoja, Taina, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Wahlström, Valli, Valo, Varpasuo, Vastamäki, Westerlund, Viinanen, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Alaranta, Almgren, Anttila, Fred, Hautala, Heikkinen, Huuhtanen, Ikonen, Jokiniemi, Juhantalo, Jäätteenmäki, Kankaanniemi, Kauppinen, Kietäväinen, Koistinen, Kokko, Laine, Lehtosaari, Löyttyjärvi, Moilanen, Nieminen, Pekkarinen, Pokka, Puska, Renko, Ryynänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Sarapää, Sillanpää, Siuruainen, Stenius-Kaukonen, Tenhiälä, Tennilä, Vihriälä, Virolainen ja Väistö.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aaltonen, E. Aho, Ajo, Ala-Harja, Apukka, Astala, Donner, Elo, Hetemäki-Olander, Holvitie, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jouppila, Joutsensaari, Järvenpää, Kanerva, Kemppainen, Kuuskoski-Vikatmaa, Kääriäinen, P. Lahtinen, Lamminen, P. Leppänen, U. Leppänen, Luttinen, Maijala, Mattila, Melin, Metsämäki, Miettinen, Myller, Mäki-Hakola, Nyby, Paasio, Peltari, Pesälä, Pohjanoksa, Puolanne, Pystynen, Ranta, Rantanen, Riijijärvi, Saarinen, Salolainen, Sasi, Siitonen, Suominen, Särkijärvi, Taxell, Tähkämaa, Uitto, Uosukainen, Wasz-Höckert, Viljanen, Vistbacka, Väyrynen ja Väänänen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 38 ei-ääntä; pois-
sa 56. (Koneään. 43)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotukset luottoverolaiksi sekä laiksi leimaverolain muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 186

Lakialoitteet n:ot 24/1987 vp., 18, 30 ja 83/1988 vp. sekä 45 ja 48

Toivomusaloitteet n:ot 47 ja 80/1988 vp. sekä 53 ja 91

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 83

Suuren valiokunnan mietintö n:o 213

Toinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Koska toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus koskee uutta veroa, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pitemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan hyväksytty, jos sitä kolmannessa käsittelyssä on kannattanut vähintään 2/3 annetuista äänistä. Muussa tapauksessa lakiehdotus on rauennut ja asia on palautettava valtiovarainvaliokuntaan mainitun pykälän 2 momentissa säädetyssä tarkoituksessa.

Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Toisessa käsittelyssä päätetty toinen lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotukset laiksi kiinnitysluottopankin muuttamisesta liikepankiksi ja sulautumisesta liikepankkiin sekä laiksi leimaverolain 10 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 198
Pankkivaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 214

Toinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta, minkä jälkeen päätetään lakiehdotuksista.

Toisessa käsittelyssä päätetty ensimmäinen lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Koska toisessa käsittelyssä päätetty toinen lakiehdotus koskee uutta veroa, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pitemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan hyväksytty, jos sitä kolmannessa käsittelyssä on kannattanut vähintään 2/3 annetuista äänistä. Muussa tapauksessa lakiehdotus on rauennut ja asia on palautettava valtiovarainvaliokuntaan mainitun pykälän 2 momentissa säädetyssä tarkoituksessa.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään.

Toinen lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotukset laiksi vapaakunnan oikeudesta poiketa eräistä säännöksistä ja määräyksistä annetun lain muuttamisesta ja laiksi vapaakuntakokeilusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 159
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 27
Suuren valiokunnan mietintö n:o 215

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus laiksi kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 92
Toivomusaloite n:o 300/1988 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 28
Suuren valiokunnan mietintö n:o 216

Toinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ai-noassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy laki- ja talousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotukset laiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta ja laiksi ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 216
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 39
Suuren valiokunnan mietintö n:o 218

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotus laiksi merimieseläkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 232
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 40
Suuren valiokunnan mietintö n:o 219

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotukset laiksi tieliikenteen ajo- ja lepoajoista

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 87
Lakialoite n:o 18/1987 vp.
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 220

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ehdotus laiksi tieliikennelain 87 a §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 88
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 221

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Ehdotukset ulosottomiehen oikeutta saada eräitä tietoja eläke- ja vakuutuslaitoksilta tarkoittaviksi laeiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 219
Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 223

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain 79 §:n ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 231
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 38
Suuren valiokunnan mietintö n:o 217

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

19) Ehdotukset laiksi lääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 174
Talousvaliokunnan mietintö n:o 14

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

20) Hallituksen esitys n:o 234 laiksi Teijon alueen käyttämisestä ja laiksi maatilalain 21 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää laki- ja talousvaliokunnan lausunto.

Keskustelu jatkuu:

Ed. J. Roos: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Teijon alueen käyttämisestä pyydettiin viime viikon maanantain täysistunnossa pöydälle syystä, että voisimme paremmin ja ehkä hieman suuremmalla joukolla ja ehkä inhimillisemmän vuorokauden aikaan käsitellä tätä varsin merkittävää kysymystä.

Kun olen varsin monta kertaa puhunut tästä asiasta, lienee kai vielä kerran paikallaan kertoa hieman alueen historiallista taustaa.

Näiden nyt kyseessä olevien maa-alueiden historia on varsin värikäs. Tiedot ulottuvat taaksepäin jopa ristiretkien aikoihin. Kyseisen Teijon kartanon maa-alueet sijaitsevat muuhun mantereeseen nähden niin, että pääasiallisesti kulkuyhteydet niihin suuntautuvat sinne meriteitä pitkin. Varsinainen Perniön kirkonkylä, joka sekin on eräs Suomen vanhimpia, jää korkean kallioisen ylängön taakse. Koko Perniön pitääjää luonnehti suurten kartanoitten hallitsema kokonaisuus. Näistä kartanoista Teijo oli eräs ja ehkä kaikkein eristäytynein.

Tämä historia on johtanut siihen, että Teijo on säilynyt yhtenäisenä ja Perniön kartanoista suurimpana. Vielä Wihuri-yhtymän ostaessa kartanon sen pinta-ala oli runsaat 3 000 hehtaaria. Erinäisten vaiheiden jälkeen alueesta on myyty pois noin 800 hehtaaria. Sen sijaan loppuosa alueesta, noin 2 400 hehtaaria, on siirtynyt eri vaiheitten jälkeen maatilahallituksen omistukseen. On siis todettava, että tämä yhtenäinen valtion omistama alue sijaitsee Lounais-Suomessa. On myös todettava, että alue on ainoa tämän suuruusluokan alue koko eteläisessä Suomessa, jonka valtio omistaa.

Miksi sitten alueesta pitäisi rakentaa valtion retkeilyalue? Perusteluita asialle on löydettävissä hyvin paljon. Ehkä yksi tärkeimmistä on se, että meillä olisi mahdollisuus tehdä nyt päätös, jonka vaikutukset ulottuvat hyvin pitkälle tulevaisuuteen. Tämän ymmärtämyksen toivoisin löytyvän tästä salista.

Kyseisen alueen erämaaluonne on säilynyt kartanon omistuksessa yllättävän hyvin. Pohjoisosaa on lähes asumatonta, hyvin korkeata kallioista maastoa. Siellä on joukko järviä, joiden rannat ovat käytännössä rakentamattomat. Sama koskee alueen eteläosaa, joka on kuitenkin huomattavasti soistuneempi ja pintamuodoltaan tasaisempi. Alueen järvet ovat korkealla, ja putouksen korkeus mereen on useita kymmeniä metrejä. Alueella on myös hyvin runsaasti historiallista arvoa. Kaikki järvet ovat eri tavoin säännöstellyt, ja kuohuvista koskista on saatua energiaa aina näihin päiviin asti. Alueella on myös runsaasti hienoja lehtoja ja puro-

laaksoja, joissa on erilaisia pato- ja putkikannelmia.

Teijon alueella on myös runsaasti luonnonsuojelukohteita. Mikäli alueesta tulisi valtion retkeilyalue, siellä voitaisiin kaikkein tärkeimmät kohteet muodostaa esimerkiksi aarnialueiksi. Alueella on lisäksi runsaasti hyväkuntoisia teitä, joitten varret voisivat tarjota retkeilijöille hyviä leirintäpaikkoja, samoin kuin järvien rannat rakentamattomina sopisivat erinomaisesti erämaaretkeilyn käyttöön. Alueen rakentaminen retkeilyalueeksi turvaisi myös Teijon vanhojen ruokialueiden tarkoituksenmukaisen käytön ja niiden mahdollisen hyödyntämisen matkailun merkeissä.

Kun eri yhteyksissä ja erilaisten ihmisten kanssa, mm. tänään eduskunnassa käyneen lähetystön kanssa, on asiasta keskusteltu, on aina törmätty siihen tosiasiaan, että Etelä-Suomeen tulisi myös saada yhtenäisiä, yleisölle tarkoitettuja suojelu-, ulkoilu- ja virkistysalueita. Olen ymmärtänyt, että tästä seikasta vallitsisi myös eri poliittisissa ryhmissä varsin suuri yksimielisyys. Tämän vuoksi tuntuukin varsin yllättävältä nyt annettu hallituksen esitys.

Hallitus ei paljon tunnu kunnioittavan kansanedustajien tahtoa. Hallitus ei myöskään paljon kunnioita asiantuntijoiden tahtoa, jotka ovat pitäneet nyt mahdollisesti perustettavaa retkeilyaluetta tuntuvasti liian pienenä. Hallitus ei myöskään paljon tunnu kunnioittavan Perniön kunnan tahtoa, eikä hallitus näytä kunnioittavan edes hallitusohjelman mukaan tahtoa.

Mielestäni, mikä kaikkein pahinta, hallitus ei tunnu tuntevan vastuuta tulevaisuudesta, vaikka varmasti tietää, että tulevaisuudessa juuri näistä alueista tulee huutavan suuri pula, koska tiedämme, että kaikki meren ja järvien rannat tulevat pikkuhiljaa häviämään erilaiseen mökkirakentamiseen. Lienee varsin paikallaan toivoa, että pystyisimme varamaan myös sellaisille ihmisille, joille koskaan ei tule mahdollisuutta hankkia itselleen omia ranta-alueita, mahdollisuuden liikkua elävässä luonnossa ja samalla turvaamaan myös heille mahdollisuuden nauttia hienojen vesistöjen ja luonto-olosuhteiltaan varsin poikkeuksellisten alueiden käytöstä.

Tuntuu oudolta, että hallitus osoittaa muutaman kymmenen maanviljelijän omistamisen edun tärkeämmäksi kuin miljoonan tai

puolentoista miljoonan ihmisen yhteisen edun.

Teijon alueen perustaminen retkeilyalueeksi olisi myös eräs varsin olennainen osa, joka tukisi yhteistyötä Saaristomeren kansallispuiston kanssa. Alueet sijaitsevat varsin lähellä toisiaan, ja täten alueelle olisi mahdollisuus myös tulla esimerkiksi meriteitä pitkin.

Hallituksen esitys alueen puolittamisesta on todella huono kompromissi. Se on sitä monestakin syystä. Ensinnäkin alueen eteläosa on huomattavasti huonompi, jos ajatellaan alueen retkeilykäyttöä. Kaikkein hienoimmat ja kauneimmat kallio- ja erämaa-alueet sijaitsevat juuri alueen pohjoisosassa, joka tämän esityksen mukaan tulisi yhteismetsän käyttöön. Alueen pohjoisosassa sijaitsevat myös suojelun piirissä olevat suoalueet sekä varsin upeat lintujen pesimäalueet. Tämä ei kuitenkaan tunnu hallitusta ja varsinkaan esittelevää ministeriä paljon huolettavan. Nyt, kun asia kuitenkin lähtee valiokuntakierrokselle, toivoisin, että myös ministeri Pohjalalla olisi mahdollisuus tutustua kyseiseen alueeseen.

Tuntuu varsin oudolta, että esimerkiksi sosialidemokraattiset ministerit toteavat olevansa tässä kysymyksessä voimattomia. On myös paikallaan kysyä, ketkä asian sitten voivat ratkaista. Kansanedustajien tahto ei paina, maan suurimman puolueen tahto ei paina mitään — vai painaisiko, jos sitä tahtoa todella olisi? Toivon, että me yksittäiset kansanedustajat voimme näyttää, että me haluamme tehdä alueesta valtion retkeilyalueen, ja tässä tahdossa yksittäisen ministerin tahto tulisi jäämään meidän tahtomme alle.

Arvoisa puhemies! Kun tämä hallituksen esitys nyt lähtee valiokuntakäsittelyyn, toivoisin, että valiokunta paneutuisi asiaan perusteellisesti ja että eduskunnan enemmistön tahto tulisi toteutumaan. Vaikka nyt onkin kysymyksessä hallituksen esitys, jotka saamiனி tietojen mukaan eivät juurikaan tässä talossa muuksi muutu, olisi paikallaan, että näin merkityksellisessä kysymyksessä niin ministerit, käsittelevät valiokunnat kuin me yksittäiset kansanedustajakin voisimme tarkastella omia kantojamme muutakin taustaa vasten kuin puhtaasti poliittisesti, vaikka olemmekin poliittisella päätöksentekofoorumilla. Mielestäni juuri meidän olisi nyt tunnettava vastuumme luonnostamme ja tule-

vaisuudestamme. Me tulemme tulevaisuudessakin tarvitsemaan luontoa, vaikka luonto ei välttämättä tarvitsekaan meitä.

Arvoisa puhemies! Kun hallituksen esitys mahdollisesti tulee — mikäli tulee — muutettomana valiokuntakierroksen jälkeen eduskuntaan, tulen tekemään hallituksen esityksestä poikkeavan esityksen.

Ed. Jokinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Jukka Roos todella tietää, mistä puhuu. Hänellä on ollut onni ja ilo asua sellaisella paikkakunnalla, jonka myös me, alueen kansanedustajat, tunnemme. Hän puolustaa sitä kyllä aivan asiallisin perustein. On nähtävissä jo tällä hetkellä, kun etelässäkin on näin paljon lunta, mitkä ihanat hiihtomaastot siellä myös on, koska siellä on myös tällaiset rakennelmat jo olemassakin. Jos näkee tulevaisuuden siltä pohjalta, mitä nyt suunnitellaan, näkee metsän muutettuna vallan toiseksi. Me näemme niistäkin jälkiä eri puolilla. On todella arveluttavaa tällainen suunnittelu, joka tässä nyt on menossa. Toivottavasti ed. Roos saa taakseen enemmän väkeä kuin tällä hetkellä.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. J. Roos puheenvuorossaan kritisoi hallituksen asian valmistelua ja nimenomaan ihmetteli sosialidemokraattisten ministerien voimattomuutta. Kuitenkin katsoisin itse tilanteen sellaiseksi, että tässä on rakennettu kirkko pitkälti keskelle kylää. Eli alueesta osa tulee luonnonsuojelualueeksi ja osa yhteismetsäalueeksi. Sitä aluetta nimenomaan, josta tehdään yhteismetsä, ed. J. Roos kritisoi ja perusteli sitä sillä, että siellä on arvokkaita suo- ja lintualueita. Väitän, että kun tämä tulee yhteismetsäksi ja viljelijöiden omistukseen, niin varmasti suo siellä säilyy ja linnut säilyvät aivan yhtä lailla.

Minä en ymmärrä, minkälainen käsitys suomalaisessa päätöksenteossa istuu tänä päivänä vielä siitä, että kun alue kuuluu viljelijöille, niin se on tavallaan tietynlainen uhka luonnolle. Meillä on tuhansia vuosia ollut arvokkaita soita ja suojelualueita viljelijöiden omistuksessa ja on tänä päivänäkin. Ei se ole mikään uhka luonnolle, jos se on yhteismetsän tai viljelijöiden omistuksessa.

Toteaisin vielä, että kun ed. Roos vetosi siihen, että yli puolet kansanedustajista on

hänen aikanaan tekemänsä lakialoitteen allekirjoittanut, itse olen mukana näissä allekirjoittajissa, mutta tänä päivänä olen valmis sen nimen sieltä vetämään pois, koska nyt tässä on rakennettu erittäin hyvä sovinto, laitettu kirkko keskelle kylää, jolloin molemmat saavat toiveensa toteutetuksi, niin luonnonsuojelualueen kannattajat kuin nekin viljelijät, jotka tarvitsevat yhteismetsää ja sitä kautta oman elinkeinonsa parantamiseksi saavat metsää käyttöönsä.

Ed. Jäätteenmäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. J. Roosin puheenvuoro oli erittäin hyvä, ja hänen tekemänsä aloite on perusteltu. Etelä-Suomeen tarvitaan todella luonnonsuojelualueita ja retkeilyalueita. Olen ihmetellyt pitkään sitä, miksi metsä Suomessa käsitetään pääasiassa vain puun raaka-ainelähteenä ja unohdetaan se, että hyvin monille ihmisille metsä on myös henkisen hyvinvoinnin lähde. Minun mielestäni meidän pitäisi antaa myös Etelä-Suomen ihmisille mahdollisuus tähän henkiseen hyvinvointiin. Pohjois-Suomessa meillä on hiukan enemmän näitä alueita mutta sielläkään ei liian paljon.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli suuri ilo kuunnella ed. J. Roosin hyvin antaumuksellista puheenvuoroa. Oikeastaan tähän antaumuksellisuuteen, runollisuuteenkin, voisi sopia näin, kun on pieni joukko edustajia paikalla, että minä olen oppinut uimaan Teijon kansallispuiston alueella sijaitsevalla Mathildedahlin luonnonkauniilla järvellä. Olen lapsena osallistunut usean kerran Teijon kesäjuhliin, jotka silloinen omistaja rouva Wihuri siellä järjesti. Teijon seudullehan on Suomen nouseva teollisuus lähes ensimmäisenä rantautunut 1600-luvulla. Se on todella kaunis, mahtava, upea alue, josta nyt on kysymys.

Minä myös laitoin nimeni ed. J. Roosin lakialoitteeseen enkä missään tapauksessa ole ottamassa sitä pois, niin kuin — yllätys, yllätys — sinnikäs ed. Anttila näyttää tekevän.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Anttilalle seuraava. Ei tietystikään maanviljelys tai metsänhoito tai maatalouden harjoittaminen ole uhka ympäristölle silloin, kun sitä harrastetaan pe-

mein, perinteisin menetelmin. Nykyään siitä ei kuitenkaan voi olla varma, pikemminkin voi pitää todennäköisenä, että metsät jossaakin vaiheessa joutuvat avohakkuiden kohteeksi, ojituksien kohteeksi jne. Juuri nämä kovat metsänhoidon menetelmät, jotka nykyään ovat yleistyneet, aiheuttavat sen, että maatalousalueeksi tai metsänhoitoalueeksi ohjatut alueet eivät ole luonnonsuojelumielessä turvassa.

Ed. J. Roos (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ensiksi todeta, että nyt ei ole kysymys luonnonsuojelualueiden perustamisesta vaan valtion retkeilyalueesta. Nämä ovat käsitteellisesti kaksi aivan eri asiaa. Tähän alueeseen sisältyy myös luonnonsuojelualueita.

Kun minä sanoin, että minusta kompromissi on huono, se todella on. Kun on kysymys kuitenkin suhteellisen pienestä alueesta eli 2 400 hehtaaria ja jos alue pienenee 1 150 hehtaariin, on kai kiistatta todettava, että se on varsin pieni retkeilyalueeksi. Minä ymmärrän varsin hyvin ed. Anttilan esittämän ajatuksen. Minä ihan ymmärrän, että linnut voivat pesiä myös maanviljelijöiden omistamalla maa-alueella, se on täysin selvä asia. Mutta jos maanviljelijät hankkivat näitä alueita, tietysti ne hankitaan niillä ajatuksilla, että siellä ruvetaan tekemään puunkaatoja ja kaikkea sellaista, joka on muuta kuin se, mitä valtion retkeilyalue pitäisi sisällään. Siis pitäähän teidän sijoitetulle pääomalle hakea myös tuottoa, ette kai te muuten sinne sijoita. Minusta se on aivan selvä asia.

On vielä sitten toinen asia, jota kannattaa miettiä, että kaikkien kyseisten palvelujen rakentaminen, joka valtion budjettivaroista otetaan, on huomattavasti vaikeampaa yksityisten omistamille maa-alueille kuin valtion omistamille.

Vielä nyt sen verran jatkan, että on kai se nyt selvää, että Etelä-Suomi tarvitsee tällaisia alueita. Minä luulen niin, että kaupunkilaistuva keskustapuoluuekin varmaan joutuu pohtimaan, miten pitää pohdiskella tulevaa huomista, ja katsomaan asiaa sitä taustaa vasten. Onneksi teillä on hyviä edustajia, ed. Jäätteenmäen kaltaisia, jotka ymmärtävät tämän asian.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi ed. J.

Roosille totean sen, että nythän toteutuvat molemmat tavoitteet. Toteutuu myös se, että alueesta tulee retkeilyalue.

Ed. Paloheimo totesi, että maanviljely ja yksityinen maanomistus ei ole välttämättä uhka ympäristölle ja luonnolle muuta kuin siinä tapauksessa, jos käyttää kovia menetelmiä. Minusta tässä olisi yksi oiva mahdollisuus jatkossa lähteäkin siitä, että pyritään maanomistajien kanssa sellaisilla alueilla yhteistoimintasopimuksiin, joiden luonto ei kestä kovaa käsittelyä. Toki siitä pitäisi viljelijälle sitten pikkuisen korvata, jos hän ei voi maata sen jälkeen täysimääräisesti hyödyntää.

Ed. Jätteenmäki totesi, että toki Etelä-Suomessakin tarvitaan erilaisia ulkoilu- ja virkistysalueita. Tässähän tämäkin tavoite toteutuu.

Sitten sellainenkin asia, josta haluan muistuttaa: Meillä on täysin mahdollisuus yksityisen maalle yksityisen maanomistajan sopimuksesta tehdä ulkoilureittejä ja vastaavia, ja näissä kuntien tulee olla aktiivisia. Minä en ymmärrä ollenkaan sellaista lähtökohtaa, että kaiken maan, jolla retkeillään, pitää olla valtion omistuksessa. Se on täysin mahdollista toteuttaa myös yksityisen maalla, jos siitä vain maanomistajan kanssa sovitaan. Tällaisia retkeilyalueita minä tiedän olevan ainakin Etelä-Hämeessä, ja toivon mukaan niitä rakennetaan muuallekin, eli siinä on kyse siitä, että maanomistajan kanssa sovitaan, mistä reitti saa mennä ja minkälaisen korvauksen hän tulee siitä saamaan, että sitä käytetään.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on valtion retkeilyalueesta keskusteltu nyt, ja minä olen sitä mieltä, että tarpeellisia retkeilyalueet ovat myös eteläsuomalaisille. Jos ajatellaan täällä olevaa väestöpohjaa, kaiken kaikkiaan 1 200 hehtaarin aluetta käytännössä, jos se on suorakaiteen muotoinen, 6 kilometriä kertaa 2 kilometriä, ei vielä kovin suureksi retkeilyalueeksi voida sanoa. Minä olen sitä mieltä, että tämä retkeilyalue on täällä paikallaan ja tarpeellinen, vaikka olenkin keskustasta.

Ed. Puska (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen myös allekirjoittanut puheena olevan aloitteen, ja edessä istuvien edustajien yleisten periaatteiden ohella minulla on

ollut sattuneesta syystä tilaisuus kuulla myös paikkakuntaa tuntevan asiantuntijan mielipidettä. Olen saanut rohkaisua tämän aloitteen puolesta, ja haluan omasta puolestani myös valiokuntaa evästää ja toivoa, että valiokunta kaikella tarmolla pyrkisi myönteiseen ratkaisuun ed. J. Roosin aloitteen pohjalta.

Ed. Vähänäkki: Herra puhemies! Kansanedustaja Jukka Roos teki 14 päivänä huhtikuuta tänä vuonna erinomaisen aloitteen. Hän kirjoitti nimensä laatimaansa aloitteeseen, jolla Perniön kunnan Teijoon muodostettaisiin valtion retkeilyalue pinta-alaltaan 2 700 hehtaaria. Mikä parasta tässä asiassa, ed. Jukka Roos sai tämän aloitteensa alle 121 muun kansanedustajan nimeä. Se on harvinaislaatuinen aloite. Yli puolet eduskuntaa kannattaa Teijon alueelle retkeilyaluetta.

Se on erittäin tarpeellinen Etelä-Suomelle. Me tiedämme, että Suomi-neidon navan alapuolella ei ole olemassa valtion omistamaa suurempaa retkeilyaluetta. Me tiedämme kunnallismiehinä, monet meistä, että kunnat taistelevat jopa muutaman kymmenen ja parinsadan hehtaarin alueista retkeilyalueiksi tai yleisiksi virkistysalueiksi saadakseen ja ovat taistelleet Etelä-Suomessa todella turhaan. Lappiin ei monellakaan varsinkaan varattomampaan kansanosaan kuuluvalla ole mahdollisuus mennä ihailemaan tuhansien hehtaarien retkeilyaluetta. Alueen täytyy myös Ruuhka-Suomessa olla lähellä meitä kaikkia, ja niin olisi tämä ed. Jukka Roosin esittämä alue.

Kaikki olimme siis tyytyväisiä, mutta kuinka kävikään? Sen kuulumme, että ed. Jukka Roosin aloite eteni valiokunnasta toiseen saaden kaikkialta yksimielistä kannatusta, ja on se sillä kiertueella edelleenkin, mutta kuinka kävikään? Armas hallituksemme lähetti tänne lakiesityksen, joka tietää sitä, että samainen Teijon alue, jota ed. Jukka Roosin aloite koskee, supistuu puolelta ja lopusta laaditaan yhteismetsä. Ed. Jukka Roosin aloite näyttää tällä hetkellä jäävän pyörimään kuin avaruusromu valiokunnasta toiseen tullakseen aikanaan siellä hylätyksi.

Mikä sitten on yhteismetsä? Yhteismetsä on sellainen metsänomistuksen muoto, metsän muoto, jossa omistajat ovat mahdollisimman kaukana alueestaan. Heitä kiinnos-

taa ainoastaan, että rahat metsätaloudesta saadaan irti ja rahat tulevat kunkin osakkaan pankkitilille. Se ei muistuta vähääkään sellaista, sanotaan, pientilallisen tai yleensä tilallisen metsäaluetta, jolla isäntä kädet sellän takana käy tutkimassa, miten mikäkin puu on kasvanut. Palkalliset työntekijät mestareiden määräyksestä myrkyttävät, lannoittavat ja hakkaavat metsää mitä rajuimmin, jotta rahaa kertyisi mahdollisimman paljon. Linnut kuolevat, pieneläimistö kuolee, jyrsijät kuolevat. Mutta näinhän tässä maailmassa usein käy: Hyviä ajatuksia ei viedä kokonaisina eteenpäin, ne vesitetään ja puoliteetaan.

Me sosialidemokraattiset kansanedustajat olemme olleet ympäristöministeri Bärlundin kimpussa nyt esillä olevan lakiehdotuksen kohdalla, mutta olemme haukkuneet väärää puuta. Hän ilmoitti, että hän ei ole voinut mitään, kun maa- ja metsätalousministeri Pohjala on asian runnonut eteenpäin.

Huomattavaa on, että ristiriitaa tämän kaltaisissa asioissa on ympäristöministeriöllä ja maa- ja metsätalousministeriöllä ollut ennenkin. Ympäristöministeri pyrkii suojelemaan luontoa ja etsimään kansalaisille retkeily- ja virkistysalueita. Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii puolestaan ottamaan luonnosta kaiken mahdollisen irti.

Hämmästyttävää oli, että kansanedustaja Anttilassa heräsi ahneus, kun hän huomasi, että tässä on nyt tietylle suunnalle saatavissa lisätuloja. Sen sijaan oli erittäin miellyttävä kuulla, että samaisen ryhmän kansanedustaja Jäätteenmäen sydän edelleen sykkii lämpimästi tälle retkeilyalueasialle.

Ristiriidasta ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön välillä on lukuisia muita esimerkkejä tämänkin eduskunnan aikana. Olen jokaisessa budjettikäsittelyssä tuonut esiin Miehikkälän kunnan alueella Urpalanjoen järjestelysuunnitelman. Maa- ja metsätalousministeri on huolimatta ympäristöministerin kiivaista vastustuksista vuosi vuoden jälkeen sijoittanut miljoonia markkoja valtion kustannuksiksi Urpalanjoen järjestelytoimitukseen, joka toimitettuna ottaisi veden vallasta noin 1 000 hehtaaria viljelysmaata. Ajatelkaa tänä aikana, kun valtio rankaisee yksityistä maanviljelijää lisäpellon raivaamisesta, samainen valtio panee aikanaan kuulemma noin 20 miljoonaa siihen, että veden tuhoilta kuivatettaisiin tuhatkunta

hehtaaria viljelyyn. Samalla pilataan Urpalanjoen kaunis kaloja ja pieneliöitä sisältävä vesistö, joka on motitettu suurin piirtein huviloilla latvavesiltä Suomenlahteen saakka.

Meidän tulisi tällaisessa tilanteessa harkita, nimenomaan antaa valtioneuvostolle ohjeita siitä, tulisiko maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön toimivaltaa eräissä kysymyksissä uudelleen jakaa. Maa- ja metsätalousministeri ei ymmärrä mitään muuta kuin maa- ja metsätaloustuottajien etuja. On turhaa hänen ministeriössään pitää jokaisen suomalaisen jokamiehen oikeutta sisältäviä asioita. Tulen niin ikään aikanaan äänestämään käsillä olevaa hallituksen lakiesitystä vastaan ja vaatimaan, että ed. Jukka Roosin aloite kaivetaan kiertämästä romuna ulkoavaruudesta takaisin tähän eduskunnan täysistuntosaliin.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vähänäkki puhui varsin etevästi. Hän olisi vielä voinut terävöittää sanontaansa toteamalla, että yhteismetsän osakkaaksi on ilmoittautunut 60 lähinnä maatalouselinkeinon harjoittajaa, joista yhdenkään ainoan tulonmuodostuksessa tällä operaatiolla ei ole mitään muuta kuin sijoituskellista tuottomerkitystä.

Itse asiassa se alue, mikä yhteismetsäksi muodostettaisiin nyt, onkin rakenteeltaan sellaista, että se on pitkän ajan sijoitus näille sijoittajille. Tällä tavalla tulee koko asia oikeaan valoon. Tässä on vastakkain pari miljoonaa Etelä-Suomen asukasta ja toisella puolella kuutisenkymmentä sijoittajaa. On mielenkiintoista, että ed. Anttila on asettunut näiden 60 sijoittajan puolelle 2 miljoonaa Etelä-Suomen asukasta vastaan.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Pulliainen puheenvuoroon haluaisin vain lyhyesti todeta, että tässähän toteutuvat myöskin retkeilijöiden toiveet, koska osa alueesta, puolet, muodostetaan retkeilyalueeksi, ja edelleen haluan korostaa sitä, että se, että alue on yksityisen maanomistajan omistuksessa, ei estä sinne rakentamista, kun vain siitä maanomistajan kanssa sovitaan, erilaisia retkeily- ja ulkoilu-reittejä. Tällaisiahan on tänä päivänä jo muuallakin.

Näin puhuessaan ed. Pulliainen paljastaa sen ilmeisesti vihreiden aika yleisenkin ta-

voitteen, että vain silloin voidaan suojella, kun alue on yhteiskunnan omistuksessa. Vain silloin siellä voidaan retkeillä, kun se on yhteiskunnan omistuksessa. Meidän on vähitellen tästä ajatuksesta päästävä siitä yksinkertaisesta syystä eroon, että on huomattavasti kansantaloudellisesti edullisempaa tehdä maanomistajan kanssa erilaisia sopimuksia ja siitä vähäsen korvata kuin hankkia tuhansia hehtaareja maata ulkoilu- ja retkeilykäyttöön. Nämä tarpeet voidaan toista tietä huomattavasti taloudellisemmin tyydyttää.

Ed. Knuuttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kuten ed. Anttila totesi, aikaisemmin todella tilanne oli sellainen, että maa- ja metsätalouskäytössä olevaa maata voitiin käyttää myöskin virkistyskäyttöön ja poimia sieltä marjoja jne. Mutta tänä päivänä tilanne, niin kuin on jo joissakin puheenvuoroissa osittain tuotu esillekin, on toinen. Me voimme vain muistella Etelä-Suomen, Keski-Suomen lakkasoita. Niitä ei ole enää olemassa. Kolmisenkymmentä vuotta sitten niitä vielä oli kohtuudella. Tänään ei juuri ollenkaan.

Toisekseen meidän tulee muistaa, että nykylainsäädännön mukaan ja niiden oikeustapausten valossa, joita on paljon julkisuudessa käsitelty, metsänhoitomenetelmät eivät ole edes maan- tai metsänomistajan hallinnassa, vaan niistä määrää joku sivullinen. Tämäkin on yksi este sille, että voitaisiin olla vakuutuneita esimerkiksi tämän alueen käyttämisestä retkeilytarkoituksiin, ilman että se jää valtion omistukseen.

Ed. Vuoristo: Herra puhemies! Kyllä ed. Puskan ja ed. Pulliaisen ja ed. Knuuttilan puheenvuorot ovat oikeastaan tehneet puheenvuoroni tarpeettomaksi. Kannatan ilman muuta niitä ajatuksia, joita näissä puheenvuoroissa on esitetty ja olen myöskin kannattamassa sitten aikoinaan ed. Jukka Roosin tekemää muutosesitystä, niin, että hänen varsinaisen lakiesityksensä, joka on erinomainen, tulisi hyväksytyksi.

Ed. Saapunki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen alueelta, missä on reilut 10 000 hehtaaria suojeltua aluetta. Siellä ihan muutamia hehtaareja kun pyritään ottamaan siitä pois, sitä vastustetaan. Näkö-

kulmat ovat hyvin hajanaiset suojelun puolesta ja suojelua vastaan. Mutta Pohjois-Suomessa on hyvin paljon tällaisia alueita; väki on kuitenkin Etelä-Suomessa Ruuhka-Suomen alueella. Minun mielestäni täälläkin tarvitaan tällaisia alueita, ja silti riittää myös sinne meidän alueille väkeä. Minä ed. Jukka Roosin aloitetta kannatan hyvin lämpimästi.

Ed. Laine: Herra puhemies! Minusta ed. J. Roos ensimmäisessä puheenvuorossaan perusteli tämän asian niin hyvin, ettei tämä pitkillä puheenvuoroilla miksiäkään parane. Olisin kyllä toivonut ministeri Pohjalalta myötämielisempää suhtautumista asiaan.

Haluaisin vielä todeta, että esimerkiksi Varsinais-Suomen kansanedustajat, Turun eteläisen vaalipiirin kansanedustajat, ovat useampaan kertaan tätä asiaa käsitelleet ja asettuneet tukemaan ed. J. Roosin aloitetta. Me olemme käyneet vielä paikan päällä katsomassa, ja vakuutan alueen sopivan erinomaisen hyvin. Ellei ministeri Pohjala ole osoittamassa suurempaa myötämielisyyttä, niin eduskunnan pitää korjata tämä hallituksen esitys vastaamaan ed. J. Roosin aloitetta.

Ed. Anttila nyt ilmeisesti on erehtynyt. Tämä on nimenomaan, ei yksityisten, vaan valtion hallussa oleva alue.

Ed. Haavisto: Herra puhemies! Mielestäni hallituksen lakiesitys Teijon alueesta antaa aika heikon kuvan hallituksen tämänhetkisen ympäristöpolitiikan tilasta ja samalla aika heikon kuvan ministeri Pohjalan kyvyistä. Hän on tässä ylikävelemässä yli 120 kansanedustajan aloitetta, joka Jukka Roosin nimellä kerättiin ja johon minäkin olen nimeni pannut, juuri niillä perusteilla, joita täällä on tuotu esille, eli että Etelä-Suomessa on valtaosa maan väestöstä, mutta aivan mahdollottoman vähän virkistys- tai retkeilyalueita, luonnonsuojelualueista puhumatta.

Näyttää siltä, että kaikilla näillä alueilla, nyt Teijossa, aikaisemmin Nuukiossa, kohdataan saman tyyppinen vastustus. Taloudelliset näkökohdat, metsänkäyttönäkökohdat, erilaiset muut näkökohdat tulevat virkistys- ja suojelutarpeiden edelle. Tämä on ristiriidassa senkin selvityksen kanssa, jonka hallitus antoi vuonna 1988 ympäristöpoliittisen selontekonsa muodossa ja jossa vakuutettiin, että valtion retkeilyalueita tullaan erityisesti

Etelä-Suomeen perustamaan. Nyt nähdään, mitä se käytännössä tarkoittaa. Se tarkoittaa, että pannaan tällainen hyvä retkeily-alueeksi kelpaava alue puoliksi, pannaan toinen osa metsätalouteen, tehometsätalouteen, ja vain toinen puolikas jää virkistystarkeitukseen.

Kun tähän lisää sen, miten esimerkiksi rantalaille parhaillaan on käymässä, eli rantalaki on juuttunut valmistelukoneistonsa, enkä usko, että tämä eduskunta aivan pian sitä sieltä saa käsittelyyn, niin sekin tarkoittaa, että Suomessa parhaillaan häviää suuria metsäalueita, hienoja ranta-alueita, jotka olisivat käypiä virkistysalueiksi kuten Teijo.

Ed. Puska: Arvoisa puhemies! Tämän keskustelun lopuksi haluaisin vielä todeta, että yleisten, tähän asiaan liittyvien kannanottojen johdosta näen tässä myös erään toisen, yleisemmän periaatteen, jonka vuoksi toivoisin, että tämä asia todella voisi mennä eteenpäin. Meillä on tämän eduskunnan aikana ollut joukko, ei kovin monta mutta joukko, aloitteita ja ponsia, joiden takana on ollut yli puolet kansanedustajista mutta jotka hallitus on joko jyrännyt nurin tai jättänyt huomioon ottamatta.

Kun puhutaan eduskunnan aseman kohotamisesta, tämä on valitettava seikka. Senkin vuoksi toivoisin, että kun tässä nyt todella eduskunnan taholta on hyvin perusteltu aloite, jossa on yli puolet kansanedustajista takana, että senkin vuoksi tämä asia saisi arvoisensa kohtelun valiokunnassa ja eduskunnassa ja se voitaisiin saada myönteiseen päätökseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta.

21) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 108 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Tämä harvalukuinen joukko on vielä jäänyt paikalle, ja toivoisin, että se pystyisi kääntämään ajatuksensa jälleen veroaaltopituudelle. Nyt käsillä on liikevaihtoveron uudistusehdotus, jonka mukaan elintarvikkeilta otettaisiin pois liikevaihtovero. Asian mittasuhteet ovat sellaiset, että elintarvikkeita myydään maassamme vuosittain noin 50 miljardilla markalla. Siitä liikevaihtoveroa kertyy noin 7 miljardia markkaa. Samaan aikaan kuitenkin tiettyjä peruselintarvikkeita, maitoa ja lihaa, subventoidaan korotetulla alkutuotevähennyksellä, niin että itse asiassa valtio antaa 4 miljardia markkaa 7 miljardista takaisin elintarvikkeisiin, maidon ja lihan hintatukeen.

45,2 prosenttia elintarvikkeista eli ihmisten käyttämistä elintarvikemenoista koostuu maidosta, lihasta ja voista, näistä peruselintarvikkeista, joissa ei ole liikevaihtoveroa, vaan jotka ovat pikemminkin subventoituja liikevaihtoverolla korotetun alkutuotevähennyksen muodossa. 1 200 miljoonaa markkaa liikevaihtoverosubventiota annetaan rasvaisiin maitotuotteisiin. Sitä samaa liikevaihtoveroa tai korotettua alkutuotevähennystä ei anneta kevytmaitoon eikä rasvattomaan maitoon. 1 300 miljoonaa markkaa subventiota annetaan lihaan. Naudanlihassa ei ole liikevaihtoveroa, siassa on vähän, siipikarjassa paljon, eli siipikarja on tässä katsannossa huonommassa asemassa kuin esimerkiksi naudan- ja sianliha. Munissa on liikevaihtoveroa, samoin perunoissa, leivässä on lähes täysi liikevaihtovero. Eniten liikevaihtoveroa on kasviperäisissä ravintorasvoissa, joissa on käytännössä täysi liikevaihtovero.

Tältä pohjalta, kun ehdotamme elintarvikkeisiin sisältyvän liikevaihtoveron poistamista, on todettava, että eniten siitä hyötyvät pitkälle jalostetut elintarvikkeet, joiden hinta laskisi kaikkein eniten. Siitä hyötyisivät mahdollisesti myös terveelliset elintarvikkeet sillä tavalla, että esimerkiksi rasvojen käytön suhteen sellaiset rasvat, jotka ovat ihmisille todennäköisesti terveellisimpiä, saisivat hyödyn, ja ne, jotka ovat epäterveellisimpiä, eivät hyötyisi tai jos poistetaan korotettu alkutuotevähennys, jopa häviäisivät tässä kaupassa.

Toisaalta on kohtuutonta vaatia korotetun alkutuotevähennyksen poistamista kokonaan

elintarvikkeilta tässä yhteydessä, koska se nostaisi nimenomaan lihan ja maitotuotteiden hintoja. Siirtymävaiheessa tarvittaisiin jonkinlainen korvausjärjestelmä.

Toisaalta hallitus on nyt valmistelemassa liikevaihtoveroesitystä, jonka mukaan korotetut alkutuotevähennykset poistetaan ja sitten ilmeisesti jollakin tavalla yleistä elintarvikkeiden liikevaihtoverokantaa alennetaan. Tuntuu kuitenkin siltä, että tämä esitys viipty liian kauan, on tulossa vasta kenties kolmen vuoden kuluttua voimaan, ja siihen asti Suomessa on kalliita elintarvikkeita, joiden hintaa voitaisiin liikevaihtoverolla alentaa. Tämän takia olemme me lähes 30 kansanedustajaa tehneet aloitteen elintarvikkeissa olevan liikevaihtoveron poistamiseksi kokonaan. Toivomme, että lakialoite saataisiin käsittelyyn valtiovarainvaliokunnassa kevään aikana, jolloin valtiovarainvaliokunnalla ei ole kovin muuta asiaa käsiteltävänä. Joka tapauksessa se tulee käsittelyyn ensimmäisen hallituksen antaman liikevaihtoveroa koskevan lakiehdotuksen yhteydessä.

Tässä yhteydessä kiinnitän huomiota siihen, että lakialoitteeseen ei ole yhtynyt yhtään kokoomuksen kansanedustajaa, joita ei myöskään tässä yhteydessä ole yhtään paikalla. Lakialoitteeseen ei ole myöskään yhtynyt yhtään SMP:n kansanedustajaa, joita täällä on paikalla ja joilla on mahdollisuus myös ilmaista kannatuksensa, jos ovat elintarvikkeiden hinnan alentamisen kannalla poistamalla liikevaihtovero elintarvikkeista.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Liikevaihtoveron poistaminen elintarvikkeista olisi todella vastaantuloa pienituloisille ja lapsiperheille. Silloin monien muiden tulonjakoon liittyvien keskustelujen kohdalta tämä kommentti voisi jäädä tulevaisuudessa pois, mikäli tämä toteutuisi. Näkisin, että asiaa pitäisi vieläkin enemmän laajentaa eli pitäisi ruveta puhumaan peruselämisestä, peruselämiseen liittyvistä tarvikkeista ja niiden liikevaihtoveron poistamisesta. Niihin sisältyisivät myös mm. tavanomaiset asumiskustannukset tai asunnon rakentamiseen liittyvät kustannukset, joiden pitäisi olla liikevaihtoveron ulkopuolella.

Ed. Puska: Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että tilaisuus keskustella ruoan hinnasta sattuu näin myöhäiseen ajankohtaan,

mutta tärkeä asia ei kysy aikaa, ja sen vuoksi haluaisin osaltani pitkittää tätä istuntoa käyttämällä asiasta puheenvuoron, koska elintarvikkeiden hinnoista ja laadusta on viime aikoina todella Suomessa puhuttu varsin paljon ja täydestä syystä. Elintarvikkeiden hinnoillahan on huomattava merkitys jokaisen perheen ja erityisesti pienituloisimpien perheiden ja lapsiperheiden toimeentulon kannalta. Toisaalta elintarvikkeiden laadulla on suuri merkitys hyvinvointimme ja terveytemme kannalta. Laatu- ja hinta-asiat liittyvätkin toisiinsa.

Kansainvälisessä vertailussa elintarvikkeemme ovat varsin kalliita. Elintarvikkeitemme laatu lienee yleisesti ottaen hyvä. Toisaalta ruokavalion merkitys kansanterveytemme kannalta on varsin suuri. Vaikka valtionhallinnon puolella on elintarvikkeiden myksiin eri yhteyksissä kiinnitetty huomiota, on meiltä varsinaisesti puuttunut kokonaisvaltainen elintarvikkepolitiikka. Eräänä keskeisenä syynä lienee elintarvikkeiden hallinnon jakautuminen kovin monen hallinnon alueen kesken. Tässä suhteessahan tilanne on muuttumassa jonkin verran, kun elintarvikkeiden hallinto keskittyy hintakysymysten osalta kilpailuvirastoon ja elintarvikkeiden sisälön terveydellisen valvonnan suhteen elintarvikkevirastoon.

En malta tässä yhteydessä olla toteamatta, koska varmasti tulen palaamaan siihen vielä jälkeinkin päin, koska hinta- ja laatuksymykset todella liittyvät yhteen, sitä, kuinka valitettavaa on, että sisällöllinen valvonta alistettiin kauppaministeriölle eikä terveysministeriölle. Olisi paljon selvempää, että sisältöasiat olisivat terveysviranomaisilla ja hinta-asiat kilpailu- ja kuluttajaviranomaisilla. Mikäli elintarvikkevirasto olisi voitu alistaa sosiaali- ja terveysministeriölle, silloin elintarvikkeiden terveysvalvonta olisi voitu liittää elintarvikkeiden yleisen terveydellisuuden edistämiseen ja kansalaisten yleiseen ravitsemukselliseen neuvontaan.

Sekä elintarvikkeiden hinnan että laadun suhteen keskustelussa on usein ollut esillä kotimaisten ja ulkomaisten elintarvikkeiden suhde. Kotimaisia elintarvikkeita pidetään yleisesti ottaen laadultaan parempina, mutta kalliimpina. Sanotaan myös, että laadusta voidaan myös maksaa. Vaikka asia ei suinkaan ole näin yksiselitteinen, on monella tavalla tärkeää, että myös tulevaisuudessa

voidaan turvata elintarvikehuoltomme kotimainen perusta. Riittävä elintarvikeomavaraisuus vähentää ulkoista riippuvuutta mm. kriisien aikana, eikä elintarviketuotannon huomattavaa työllistävää vaikutusta voi väheksyä muuttuvassakaan työvoimatilanteessa. Kotimaisen elintarviketuotannon edut laadun ja sen valvonnan suhteen ovat aivan ilmeiset. Tässä suhteessa on tietenkin muistettava, että kotimaisen elintarviketuotannon hyvä laatu ei suinkaan ole itsestäänselvyys. Sekä perustuotannossa että jalostuksessa tarvitaan jatkuvaa kehitys-, koulutus- ja valvontatyötä, jotta todella voidaan turvata riittävän hyvä laatu.

Mitä tulee hintaan, niin sen suhteen ulkomaisten elintarvikkeiden halpuus on osin todellista, osin näennäistä. Näennäistä se on silloin, kun kysymys on ylijäämistä, joiden varaan pysyvää ruokahuoltoa ei voi rakentaa. Mutta se, että elintarvikkeidemme hinta on kansainvälisissä vertailuissa korkeanpuoleinen, on myös selvä. Tämän ilmiön syihin on kohdistunut vilkas keskustelu, joka on ollut hyödyllistä ja myös puhdistanut ilmaa siitä mukaa kuin tosiasiat ovat tulleet riittävän hyvin esille.

Eräänä taustatekijänä on havaittu, että kustannus- ja hintataso Suomessa on yleensäkin korkeanpuoleinen. Kuinka elintarvikkeet voisivat muodostaa siitä poikkeuksen, varsinkin, kun niitä tuotetaan olosuhteissa, joissa kasvukausi on lyhyt?

Nämä perushavainnot eivät kuitenkaan saa estää pyrkimyksiä elintarvikkeiden hintojen alentamiseen. On ilmeistä, että elintarviketuotannon ja -kaupan eri portaissa on tehottomuutta, jonka asteittaiseen poistamiseen tulee pyrkiä. Vain tehokas ja kilpailunalainen elintarviketuotanto ja -kauppa voi tulevaisuuden yhdentyvissä olosuhteissa menestyä ja turvata kansalaisille laadukkaat kotimaiset elintarvikkeet.

Tämä keskustelu tässä ja nyt koskee verotusta ja sen vaikutusta elintarvikkeiden hintoihin. Kysymys on liikevaihtoverosta, mutta pitäisi tuki puhua myös muista veroista. Mielestäni elintarvikkeisiin liittyvät valmisteverot pitää ottaa erityisen kriittisen tarkastelun alle erityisesti sellaisissa tapauksissa, jolloin ne kohdistuvat kansanravitsemuksen kannalta edistettäviin tuotteisiin. Jokainen ymmärtää, että viittaa erityisesti juokseviin kasviöljyihin kohdistuvaan rasvaveroon, jon-

ka poistamiseen tulisi eräiden viimeaikaistenkin komiteasuositusten mukaan kiireesti ryhtyä. Tämän lisäveron poistaminen alentaishi aivan olennaisesti kasviöljyjen ja niistä valmistettujen levitteiden hintaa ja suuntaishi kulutusta entisestäänkin erityisesti kotimaisesta rypsiöljystä valmistettuihin tuotteisiin. Tässä asiassa, josta on julkisuudessaakin jatkuvasti eri tahoilta esitetty vaatimuksia, todella odotettaishi vihdoin konkreettisia päätöksiä, joilla, kuten sanoin, on aivan olennainen vaikutus näiden elintarvikkeiden hinnan alentamiseen.

Liikevaihtovero vaikuttaa tunnetulla tavalla elintarvikkeiden hintoihin. Näin ollen liikevaihtoveron alentaminen tai poistaminen elintarvikkeilta on luonnollisesti suoraviivainen tapa elintarvikkeiden hinnoista huolestuneille päätöksentekijöille alentaa elintarvikkeiden hintoja. Voidaan myös perustellusti sanoa, että valtion pitäishi saada verotulonsa muualta kuin elintarvikkeita verottamalla.

Elintarvikkeiden liikevaihtoveron alentamiselle on myös ajankohtaisempia taustoja. Nykyhallituksen aikana tapahtunut kehitys on kiistatta vaikeuttanut laajojen kansalaispiirien toimeentuloa. Hinnat ovat inflaation mukana nousseet. Liikevaihtoveron korotus nostaa niitä entisestään. Yleinen verorasitus nousee. Monet maksut kuten sairastamisen maksut nousevat yllättävän paljon. Korkotason nousu lisää korkomenoja jne. Samaan aikaan pienten eläkkeiden ja pienten palkkojen korotuksia pyritään pitämään hyvin vähäisinä. Tässä tilanteessa vähintään, mitä valtiovalta voi tehdä kansalaisten toimeentulon hyväksi, on alentaa elämisen perustarpeisiin kuuluvien elintarvikkeiden hintoja.

On syytä myös ottaa esille pyrkimys verotuksen painopisteen siirtämiseksi ansioverotuksesta kulutuksen verotuksen suuntaan. Tällainen painopisteen jonkin asteinen siirto on mielestäni periaatteessa oikea ja tarvittava, ei kuitenkaan niin kuin tällä hetkellä näyttäishi olevan tapahtumassa, eli että myös elämisen perustarpeisiin liittyvä kulutus kallistuu ja että kulutuksen verotuksen kiristytessä yleinen verorasitus nousee. Kun ansioverotuksen keveneminen kohdistetaan pääasiassa suurituloisiin, nyt nostetaan samalla liikevaihtoverolla myös elintarvikkeiden ja muiden elämisen perustarpeiden verotusta ja tämä kohdistuu hyvin raskaasti pienituloisiin ja lapsiperheisiin ja merkitsee epäsosiaalista

politiikkaa. Tässä tilanteessa ja pyrittäessä verotuksen painopisteen jonkin asteiseen siirtämiseen kulutuksen verotuksen suuntaan on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että elintarvikkeiden ja vastaavien ihmisten perustarpeiden verotusta ei kiristetä, vaan päinvastoin liikevaihtoveroa voimakkaasti alentamalla tai kokonaan poistamalla mahdollisimman tehokkaasti alennetaan elintarvikkeiden ja peruskulutuksen kustannuksia.

Valtion rahatilanne antaa elintarvikkeiden liikevaihtoveron poistamiseen tai sen huomattavaan alentamiseen nyt myös kaikki mahdollisuudet. Ei ole mitään erityistä syytä sitoa uudistusta esimerkiksi vientituesta vapautuviin varoihin tai muihinkaan korvamerkittyihin varoihin. Mitä säästyviin vientikivaroihin tulee, vastaavien varojen luonnollinen suuntaaminen on maaseudun muu kehittäminen, esimerkiksi erikoisviljelyn ja muun kansanravitsemuksen kannalta kasvavan elintarviketuotannon edellytysten lisääminen.

Liikevaihtoveron taustasta vielä voidaan palauttaa mieleen, että keväisen revalvaation yhteydessä päätettiin liikevaihtoveroprosentin korottamisesta 0,5 prosenttiyksiköllä 16,5 prosenttiin ja korotus suunniteltiin tilapäiseksi siten, että se olisi voimassa marraskuun loppuun 1989 ja tämän jälkeen palattaisiin normaaliin 16 prosentin liikevaihtoverokantaan. Hallituksen budjettiesityksessä ensi vuodelle päädyttiin kuitenkin siihen, että liikevaihtoveroa ei kuitenkaan lasketa joulukuun alussa, vaan sitä päinvastoin nostetaan 17 prosenttiin.

Liikevaihtoveron korotuksen jälkeen elintarviketeollisuuden jalostusarvoon kohdistuva hintoja korottava vaikutus eli vero laskettuna verottomasta hinnasta lienee reilut 20 prosenttia, ja vastaava vero on esimerkiksi EY-maissa keskimäärin noin 6 prosenttia eli vajaa kolmannes Suomen tasosta. EY-maissa arvonlisävero on yleensä kaksitasoinen. Euroopan yhteisön maissa välttämättömyyshyödykkeet, näistä ensimmäisinä elintarvikkeet, kuuluvat alemman verokannan piiriin. Länsi-Euroopassa yleensä elintarvikkeiden arvonlisävero on alle puolet normaalista verokannasta ja on yleisimmin 5—7 prosenttia. Eräissä maissa kuten Isossa-Britanniassa elintarvikkeiden arvonlisävero on nolla. Euroopan yhteisössä elintarvikkeiden arvonlisäveron ylärajaksi on tiettävästi suunniteltu 9 prosenttia, joka on alhaisempi kuin meillä elintarvikkeista peritty liikevaihtovero keskimäärin laskettuna verottomasta myyntihinnasta.

Kaikki elintarvikkeet huomioon ottaen elintarvikkeiden liikevaihtoverorasitusmäärän Suomessa on arvioitu tällä hetkellä olevan 15,3 prosenttia. Näin ollen Suomessa on elintarvikkeiden liikevaihtoverotus selvästi korkeammalla tasolla kuin useimmissa Euroopan maissa. Nopein keino elintarvikkeiden hintojen alentamiseksi on liikevaihtoveron poistaminen kokonaan tai siirtyminen verokantaan, joka vastaa Euroopan yhteisön verohaarukan alarajaa. Valtion kassaviljäämä huomioon ottaen toimenpiteen valtiontaloudelliset vaikutukset ovat varsin pienet, kuten edellä todettiin.

Näin, arvoisa puhemies, sekä kotimaiset että kansainväliset tekijät puoltavat hyvin selvästi lakialoitteen suuntaista kehitystä, jonka puolesta tarvitaan konkreettisia toimia ja päätöksiä. Toivon, että tämä lakialoite, jonka olen halunnut allekirjoittaa näiden perustelujen vuoksi, vauhdittaa elintarvikkeiden liikevaihtoveron alentamiseen ja sitä kautta suomalaisen ruoan hinnan alentamiseen tähtäävää päätöksentekoa sekä hallituksen että tämän eduskunnan piirissä.

Ed. Gustafsson: Arvoisa puhemies! Täällä tosiaan keskustelu Suomen elintarvikkeiden hinnoista jatkuu. Olen sosialidemokraattisena kansanedustajana sitoutunut puolueeni eduskuntavaalien silloin hyvin keskeiseen tavoitteeseen, joka koski elintarvikkeiden hinnan alentamista. Siksi olen halunnut allekirjoittaa tämän mielestäni hyvän ed. Seppäsen aloitteen. On siis alennettava ruoan hintaa. Ainut toimenpide ei saa olla kuitenkaan pelkästään liikevaihtoveron poisto, koska ei ole takeita siitä, että hinnat alenisivat, vaikka vero poistettaisiin, veron poistamisesta tuleva hyöty kun voi siirtyä välitysportaisiin, siis kaupalle ja elintarviketeollisuudelle, koska todellista kilpailutilannetta ei vielä ole olemassa.

Kun pyritään alentamaan hintoja, pitäisi saada aikaan kilpailua elintarviketeollisuuteen lisäämällä tuontia ja pitäisi pyrkiä pienentämään elintarvikkeiden välityksestä aiheutuvia kustannuksia. Myös elintarvikkeiden kuljetuksissa on käsitykseni mukaan rationalisoinnin tarvetta.

Toinen tai eräs tapa vaikuttaa ruoan hintaan on maatalouden ylituotannon supistaminen. Kuitenkin olen sitä mieltä, että kohutuullinen omavaraisuus tulee säilyttää. Yksi tapa vaikuttaa ruoan hintaan on peruselintarvikkeiden mainonnan supistaminen. Haluan tarkoituksella vähän laajentaa tätä keskustelua ikään kuin teeman reunoille.

No, mainonnan supistamisesta voitaisiin kysyä, puuttuvatko meiltä konstit mainonnan rajoittamiseen. Mielestäni on täysin mahdollista pohtia ja ryhtyä toimenpiteisiin peruselintarvikkeiden mainonnan kieltämiseksi tai ainakin merkittäväksi rajoittamiseksi, jollei lakitasoisesti niin sitä alempitaisilla toimilla. Mielestäni ihmiset osaavat ostaa ruoan ilman mainontaakin.

Ajankohtaisessa tuossa ehdotetaan elintarvikkeiden liikevaihtoveron uudistamista viimeistään vuodesta 1992 alkaen. Tuo hallituksen esitys liikevaihtoveroprosentista jää kuitenkin avoimeksi. Kantani on, että on järkevää siirtää nykyisestä sekavastakin alkutuotevähennysjärjestelmästä selkeään, esimerkiksi mahdollisimman lähellä nollatasoa olevaan liikevaihtoveroon. Etuna on, että silloin tiedämme tarkoin, mikä on kunkin elintarvikkeen liikevaihtoveron sisältö, eikä lvv-sisältö riipu siitä, kuinka jalostettu elintarvike on.

Nykyisen järjestelmän heikkoutena on myös se, että kansanterveydellisesti liikevaihtovero ohjautuu täysin väärin. Rasvaisissa maitotuotteissa liikevaihtoveroa on vähän, rasvattomissa enemmän. Mielenkiintoinen on tilanne maitotuotteiden hintojen kohdalla. Liikevaihtovero vaihtelee -4,4 prosentista lähes 14 prosenttiin. Luvut kertovat sen, että tuotteessa ei ole liikevaihtoveroa lainkaan, vaan tuotteeseen sisältyy liikevaihtoverotukea, esimerkiksi voin, kulutusmaidon ja kuohukerman kohdalla. Inhottavinta on, että liikevaihtoveroa on eniten vähärasvaisissa maitotuotteissa.

Herra puhemies! Todella olen sitä mieltä, että mentäköön nykyistä selkeämpään liikevaihtoveroon. Todelliset syyt elintarvikkeiden korkeaan hintatasoon löytyvät myös paljon muualta kuin verotuksesta tai tuen riittämättömyydestä. Syitä täytyy etsiä myös elintarvikeketjun eri vaiheista. Avainasemassa onkin toimikunta, jonka tehtäväksi on annettu elintarvikepoliittisen ohjelman laadinta. Siltä varalta, ettei kyseinen toimikun-

ta, jossa on runsaasti asianosaisia, tuottajien, elintarviketeollisuuden, kaupan edustajia jne., tuota ratkaisua tekisi, kehottaisin ja annan tukeni edelleen kuluttajille, heidän suoralle toiminnalleen, joka tähtää elintarvikkeiden hintojen alentamiseen.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Muutama sana ed. Seppäsen aloitteen pohjalta on tässä yhteydessä paikallaan. Pitkin tämän syksyn eduskuntakeskusteluja jo aiemmin on täällä tuotu esille monilla suilla se tosiasia, että Suomessa elintarvikkeitten välillinen vero ja ylipäänsä niiden verottaminen on eurooppalaisen mittapuun mukaan varsin korkealla tasolla. Erityisesti kun meitä nykyään niin monessa verrataan Euroopan yhteisössä vallitsevaan tilanteeseen, voidaan todeta, että sieltä ei löydy maata, jossa elintarvikkeet keskimääräisesti ottaen olisivat enemmän verotettuja kuin suomalaiset elintarvikkeet. Vain muualla Pohjoismaissa ylletään elintarvikkeitten verotuksessa vähän korkeampaan tasoon, mitä Suomessa on ylletty.

Taso Suomessa keskimäärin elintarvikkeitten välillisessä verotuksessa vaihtelee vähän sen mukaan, kuka on tiedonantaja. Elintarviketeollisuusliitto ollessaan meillä jaostossa kuultavana kertoi, että keskimäärin ottaen tuo vero on 14 prosenttia. Valtionhallinnon suunnalta on puhuttu 11–12 prosentin suuruudesta. Yhtä kaikki tässä haarukassa tietävästi kuitenkin, ehkä lähempänä 14 prosenttia, tuo välillinen vero kertaantuvine veroineen tällä hetkellä elintarvikkeissa meillä on. Kuten sanottu, kun ruuan hinta osin luonnollisista syistäkin on meillä korkealla tasolla, ei järkiperusteluita oikein löydy sille, että sitten vielä verotuksen kautta hintaa on hinattu tähän tapaan ylöspäin.

Tänä syksynä tässä salissa kaiken lisäksi on tehty ruuan hinnan, sen veron, kannalta aivan kielteisiä päätöksiä. Valitettavasti. Näinhän tapahtui niiltä osin, kun hallituksen ja hallitusryhmien toimesta ajettiin täällä läpi laki, jolla maidon alkutuotevähennyskerrointa jälleen kerran uudistettiin. Maitotuotteisiin lisättiin liikevaihtoveroa, vuositasolla yhteensä noin 350 miljoonaa markkaa. Se oli sen päätöksen lisälasku suomalaisten maitotuotteitten käyttäjille vuonna 1990.

Tätä kaikkea taustaa vastaan, siis sitä, että ylipäänsä meillä elintarvikkeitten vero on

korkea, ja toisekseen sitä, että sitä on oltu päinvastoin nostamassa edelleenkin hallituksen toimesta viime aikoina, on hyvä, että tämäntapaista keskustelua, mitä ed. Seppäsen aloite tavallaan on tuomassa esiin, nyt saadaan nostettua julkisuuteen. Tokihan aiemminkin tästä asiasta on tämän syksyn aikana sekä täällä että lehdistössä keskustelua käyty, mutta ed. Seppäsen tekemä aloite on hyvä lisä siihen keskusteluun.

En ole kuitenkaan allekirjoittanut ed. Seppäsen aloitetta, vaikka sitä on myös minulle tarjottu. Kerron syyn, miksi näin. Kuten sanoin, se tavoite, että välttämättömimmät elintarvikkeet, niin kuin ed. Seppäsen tuoteluettelo osoittaa, vapautettaisiin liikevaihtoverosta, se tavoite on mielestäni aivan oikea. Mutta se tapa, mikä ed. Seppäsen aloitteen perusteluista käy ilmi, siis miten hänen esityksessään pitäisi ottaa tämän homman rahoittamiseksi, se mielestäni ei ole oikeaoppinen. Jos nopeasti mentäisiin elintarvikkeitten liikevaihtoveron poistamiseen ed. Seppäsen aloitteen perusteluiden mukaan, se kaikki pitäisi rahoittaa viennin varojen leikkaamisella, ja sellainen toimenpide ei kyllä olisi tarkoituksenmukainen: ei Suomen elintarvikehuollon kannalta, ei suomalaisen maaseudun kannalta lyhyellä tähtäyksellä eikä muutoinkaan yleisemmin. Tästä syystä en tuossa muodossa ole nähnyt tarkoituksenmukaiseksi aloitteen allekirjoittamista.

Toisekseen se mekanismi, millä ed. Seppäsen esittää liikevaihtoverottomuutta, saattaa olla käyttökelpoinen malli, mutta voi olla, että on tarkoituksenmukaisempiakin ja paremmin tähän ideaan soveltuvia menettelyjä. Minä en ole tästä ihan varma, mutta niissä keskusteluissa, mitä asiantuntijoiden kanssa olen käynyt, on tullut esille ehkä käyttökelpoisempiakin tapoja. Yksi käyttökelpoisempi tapa tämän asian hoitamiseksi saattaisi olla, että otettaisiin meilläkin käyttöön todella liikevaihtoveroon kaksiverokantajärjestelmä niin, että elintarvikkeille verokanta keskimäärin ottaen olisi alhaisempi, niin kuin EY-maissa tällä hetkellä jo on asianlaita. Muille tuotteille se olisi korkeampi, ja tässä kaksiverokantajärjestelmässä välttämättömyyshyödykkeiden, välttämättömyimpien elintarvikkeiden, liikevaihtovero poistettaisiin kokonaan nykyisentapaisella alkutuotevähennyskertoimella, jolloin oltaisiin järjestelmässä, jossa on kaksi verokantaa yleensä liikevaihtoverojärjestel-

mässä ja sitten nykyisen tyyppinen alkutuotevähennysjärjestelmä, jolla todella sataprosenttisesti peruselintarvikkeet poistettaisiin liikevaihtoveron piiristä.

Minä pelkään, että ed. Seppäsen aloitteen mukaisesti jos tämä asia ratkaistaisiin, niin kun noita alkutuotteita, mitä ed. Seppäsen luettelossa luetellaan, jalostetaan pikkuisenkin pitemmälle, siinä jalostusprosessissa tiettyssä vaiheessa nuo tuotteet joutuisivat liikevaihtoveron alaiseksi. En pane päätäni tästä asiasta pantiksi, mutta luulen niin, ja tästä syystä myöskään en ollut ihan valmis aloitetta allekirjoittamaan.

Herra puhemies! Kaiken kaikkiaan erinomaisen hyvään päämäärään tähtäävä aloite, joka saattaa jopa pykäläsisältöjenkin osalta kenties olla käyttökelpoinen, ei kuitenkaan perusteluiden eikä rahoitusjärjestelmän osalta mielestäni se sitä kuitenkaan ole.

Herra puhemies! Tulen omalta puoleltani kannattamaan ajatusta ja ehdottamaan sellaista menettelyä, että tämä todella otetaan keskustelun pohjaksi valiokunnassa ja asianomaisissa jaostoissa. Silloin voitaisiin siellä käydä asiantuntijoiden kanssa keskustelu, jossa tutkailtaisiin, onko tämä tai jokin muu verotekninen ratkaisu paras hoitamaan tämän hyvän tavoitteen käytännössä kuntoon.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Perusteluissa oli, että viennin tukea mahdollisesti käytettäisiin suomalaisten kuluttajien hyväksi, ja sehän on hyvä ja oikea tavoite, sillä tavalla, että jos suomalaisessa yhteiskunnassa käytettyjä rahoja käytetään suomalaisten hyväksi, niin se on parempi, kuin että niitä käytetään ulkomaisten kuluttajien hyväksi. Tässä mielessä saattaisi merkitä erilaista tuotantotapaa, ettei enää maksimoitaisi määrää, vaan maksimoitaisiin laatua. Mielestäni on näissä perusteluissa esitetty vain tavalla viitteellisenä tämä ulkomaisten subventioiden käyttäminen kotimaahan, että olisi ihannetapaus, että ne rahat eivät menisi ulkomaille, vaan jäisivät kotimaahan esimerkiksi tuotteiden laadun parantamisen muodossa, mihin päästäisiin toisella tavalla viljelymenetelmillä kuin kenties niillä, mitkä nyt ovat käytössä.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ehkä on tarpeetonta vastata, koska aika pitkälle olen samaa mieltä ed.

Seppäsen kanssa tästä. Mitä tulee siihen, että vientitukivarat käytettäisiin suomalaisten kuluttajien kulutuksen tukemiseen, sekin on ihan hyvä tavoite. Mutta jos ne kaikki käytettäisiin siihen eikä tuettaisi vientiä ollenkaan, niin ei kuitenkaan päästäisi siihen tilanteeseen, että niillä muutamalla miljardilla kyettäisiin todella radikaalisti lisäämään suomalaista kulutusta. Esimerkiksi leivän, kananmunan ja voin syönti tai maidon juonti, vaikka hintaa jonkin verran laskettaisiin, ei hirveän paljon kuitenkaan lisääntyisi. Näiden tuotteiden jousto on tällä hetkellä sellainen.

Ed. Laine: Herra puhemies! Suomessa on varsin yleisesti väitetty, että meidän ruokakassimme hinta on maailman kallein. Voi olla, ettei tämä sanonta ihan sellaisenaan pidä paikkaansa, mutta jos vaikkapa sanoisi näin, että se on Euroopan kallein, niin luulisin, että ollaan ainakin hyvin lähellä totuutta. Ehkä asia on ihan näin. Kallista ruuan hintaa voitaisiin olennaisella tavalla keventää hyväksymällä ed. Seppäsen ym. allekirjoittama lakialoite tai vastaavat muut aloitteet tai hallituksen esitys, jos hallitus voisi vielä sellaisen ehdotuksen eduskunnalle antaa. Siihen en kyllä usko, sillä hallituksen politiikka on tähännyt nimenomaan välillisen verotuksen kiristämiseen.

Olen kirjoittanut nimeni ed. Seppäsen ensimmäisenä allekirjoittamaan aloitteeseen ja tulen aloitteen hyväksymisen puolesta omalta osaltani toimimaan samoin kuin niiden aloitteiden puolesta, joita olen ollut myös tekemässä sekä tänä syksynä että viime vuonna ja eräinä aikaisempina vuosina. Näissä aloitteissa on ruuan ohella ehdotettu myös muiden välttämättömyystarvikkeiden vapauttamista liikevaihtoverosta. Muilla välttämättömyystarvikkeilla on tarkoitettu kahvia, vaatteita, kotitalouteen käytettävää energiaa, telepalveluja jne.

Pari näkökohtaa, jotka mielestäni erityisesti puoltavat ed. Seppäsen aloitteen hyväksymistä, haluan mainita. Ensinnäkin välillisten verojen osuus kokonaisverotuksesta on Suomessa edelleen huomattavasti korkeampi kuin muissa Oecd-maissa. Tämä seikka puoltaisi välillisen verotuksen keventämistä meillä ja esimerkiksi juuri sellaisen ratkaisun tekemistä, jota ed. Seppäsen lakialoitteessa ehdotetaan.

Toisaalta voisi myös kysyä, että kun meillä on teollisuus lähes kokonaan investointien osalta, rakentamisen osalta vapautettu liikevaihtoverosta, niin miksi ei sitten ruokaa, joka on ihmisille välttämättömyystarvike, todella välttämätön samoin kuin vaatteet ja monet muut palvelut, voida vapauttaa liikevaihtoverosta?

Täällä eduskunnassa on todella keskusteltu ruoan hinnasta syksyn kuluessa. Mutta haluaisin tässä yhteydessä todeta erään mielenkiintoisen seikan. Kun devan eduskuntaryhmä ehdotti valtioneuvoston kyselytunnin yhdeksi teemaksi otettavaksi nimenomaan keskustelun ruoan hinnasta — me ehdotimme tätä marraskuun kyselytunnin ohjelmaan — niin se ei eduskunnan puhemiesneuvostossa saanut tukea tai ei ainakaan tullut hyväksytyksi. Kuitenkin tämä asia varmasti on sen väärti, että hallituksen pitäisi tulla eduskuntaan vastaamaan tätä koskevaan, siis nimenomaan ruuan hintaa koskevaan, debattiin.

Sillä olisi sekin hyvä puoli, että keskustelun kohteeksi voisi tulla, niin kuin täällä nyt on osittain tullut, juuri välitys-, jalostus- ja jakeluportaan voittojen ja kustannusten osuus ruoan hinnassa, sillä olen todella sitä mieltä, minkä myös muistaakseni ed. Gustafsson täällä mainitsi, että myös tällaisilla seikoilla, mitä välitysporras, mitä jakeluporras, mitä jalostusfirmat, monopolit voittoina ottavat, on hyvin olennainen merkitys myös ruoan hintaan. Minä en tällä tarkoita esimerkiksi pientuottajien osuutta. Pientuottajat saavat tavattoman vähän, ja minusta olisi väärin syyttää pientuottajia silloin, kun puhutaan ruoan hinnasta.

Olen sitä mieltä, että tämä ed. Seppäsen lakialoite ja muut vastaavat aloitteet pitäisi välittömästi, tai niin kuin täällä ed. Seppäsen muistaakseni itse sanoi, kevään kuluessa ottaa valiokunnassa käsittelyyn ja saattaa ne valiokunnan mietinnön muodossa sitten eduskunnan täysistunnon käsittelyyn.

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Olen muistaakseni tämän päivän verokeskusteluissa ollut jonkin kerran erikin mieltä ed. Seppäsen kanssa, mutta tässä on asia, josta voi kyllä lämpimästi olla samaa mieltä ja jota kannatan. Toivon, ettei sille käy siten kuin on käynyt monille muille hyville lakialoitteille tässä talossa, ettei tämä joutuisi samaan mappiin muiden kanssa.

Tämän vuoden ajan on hyvin paljon puhuttu siitä, miten Suomeen saataisiin halvempia elintarvikkeita ja yleensä on pelkästään väläytetty ratkaisuna halpojen elintarvikkeiden tuontia, joka on kyllä yhtenä vaihtoehtona tässä Seppäsen tekstissään, mutta liian vähän on kiinnitetty huomiota siihen verokuormaan, jota elintarvikkeet kantavat mukanaan, jos se todella on 10—15 prosentin luokkaa, mihin ed. Puskakin viittasi. Mielestäni kannatettava asia olisi tutkia myös se, mistä ed. Gustafsson puhui, kuinka paljon maksamme ihan peruselintarvikkeissakin niiden mainonnan kustannuksia, esimerkiksi miten paljon Valio tai muut mainostavat maitoa tänä päivänä. Jokainen kai löytää sen kaupasta mainostamattakin.

Itse kuulun niihin, jotka ajattelevat tästä hinta —laatu-suhteesta, että loppujen lopuksi suomalainen on valmis ostamaan hieman kalliimpiakin elintarvikkeita silloin, kun on tietoinen niiden laadusta, mutta ei ole myöskään perusteltua, että laatu-elintarvikkeita kuormitetaan ylimääräisellä liikevaihtoverokuormalla, niin kuin tänä päivänä tapahtuu.

Kun sitten puhutaan siitä, mitä Euroopasta pitäisi tänne Suomeen tuoda, niin ensisijaisesti tänne pitäisi tuoda eurooppalainen ruoka- ja juomakulttuuri. Toivon, että elintarvikkeiden halvemmat hinnat vaikuttaisivat myös siihen, että meillä oli kohtuuhintaisempia ravintoloita ja muutakin kuin tämänsäisiä uusia pikaruokapaikkoja, joita maa näyttää olevan pullollaan, eli että Suomessa voisi tulla jonkinlaisia nautintaelämyksiä myös tämän ruokakulttuurin piiriin, mahdollisesti halvempien elintarvikkeidenkin myötä.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Haavisto toi esiin elintarvikkeiden verokuorman. Siihen on hyvin monenlaisia muitakin syitä kuin pelkkä liikevaihtovero. Siihen liittyy erilaisia valmisteveroja, niin kuin aikaisemmin jo tuli esiinkin. Samoin erilaiset kuljetuksiin liittyvät veromuodot jne. Tukku- ym. kartellisysteemeistä tulee myös omalta osaltaan lisääntyvää verokuormaa, koska loppumyyntihinta nousee. Tässä loppukesästä laskeskelin itse mielessäni, mitä tämä verokuorma käytännössä merkitsee. Se on noin 50 prosentin luokkaa suuressa osassa meidän elintarvikkeidemme hinnoista. Jos toisaalta kansainvälisesti verrataan meidän elintarvikkeidemme

me hintoja, kuten ed. Haavisto antoi ymmärtää, niin oikeastaan meidän elintarvikkeidemme kalleus kansainvälisesti verrattuna johtuu käytännössä meidän markkamme yliarvostuksesta, joka vaihtelee eräitten asiantuntijoiden mukaan 31:stä 44 prosenttiin.

Ed. Almgren: Rouva puhemies! Kun videolaki säädettiin, valtakunnan päälehti kirjoitti, että sosialidemokraattinen puolue on tullut kristillisen liiton syliin. Mehän sanoimme siihen, että tervetuloa. Vastaavainen sylintulo oli tapahtumassa myös silloin, kun sosialidemokraattien ryhmäpuhujia terveyspoliittisen selonteon yhteydessä viittasi siihen mahdollisuuteen, että viinan hinta poistetaan elinkustannusindeksistä. Sitä perusteltiin sillä, että kulutusta pitäisi saada vähennetyksi, ja toisaalta perusteluna olivat terveyspoliittiset toimenpiteet.

Ministeri Liikanen yritti hiukan samanlaista, mutta sai vastaansa vahvemman eli lähinnä ammattiyhdistysliikkeen, joka sanoi, että ei käy. Nyt ed. Seppäsen lakialoite tarjoaisi liikkumatilaa indeksille. Jos tehtäisiin niin kuin hän esittää, että elintarvikkeilta poistettaisiin liikevaihtovero, niin se samalla merkitsi paineen vähenemistä hintaindeksissä. Kun paine vähenee, niin samalla syntyisi liikkumatilaa. Alkoholille ja tupakalle voitaisiin pistää lisää hintaa ilman, että ay-liikkeelläkään olisi tarvetta protestoida.

Arvoisa puhemies! Suomi on Euroopan kallein maa. Se ei ole meille kunniaksi.

Ed. Puska: Arvoisa puhemies! Tämän aloitteen yhteydessä ja keskustelussa on useampaan kertaan viitattu siihen, että liikevaihtoverouudistus edistää myös terveysnäkökohtia. Tämä on hyvin tärkeä, mutta ilmeisen monitahoinen kysymys. Minulle ei ole ollenkaan selvä, missä määrin nykyinen liikevaihtovero suosii rasvaisempia maitotuotteita kuten tässä väitettiin. Mitä tulee maitotuotteisiin, niin siinähan olennaisin kysymys on vähärasvaisen maidon tasausmaksu. Siinä nyt on se hyvä puoli, että rasvaton maito on hinnaltaan selvästi edullisempaa, koska tasausmaksu ei sitä koske. Se lienee olennainen syy, jonka vuoksi sen kulutus on lisääntynyt.

Mutta kaikista konkreettisista kysymyksistä lienee erittäin huima rangaistusvero kasviöl-

jiille. Niinpä jos terveystarkoituksista puhutaan, niin se pitäisi ensimmäiseksi poistaa. Jos uudistusta ei muulla tavalla voida rahoittaa, niin sen voisi hoitaa vaikka todella tupakkaveroa nostamalla.

Itse asiasta: Olen hyvin pitkään edustanut sitä näkökantaa, että pääsääntöisesti elintarvikkeitten pitäisi olla samalla viivalla verotuksen suhteen ja mitä lähempänä nollaa Pekkarisen ja Gustafssonin esittämällä tavalla, sen parempi. Terveystieteelliset pyrkimykset ja varat pitäisi pääsääntöisesti kohdistaa tuotekehittelyyn, kampanjointiin ja ravitsemuskasvatukseen ja täten edistää terveellisiä vaihtoehtoja.

Valtiovarainministeri Liikanen: Arvoisa puhemies! Selvyyn vuoksi haluaisin kysyä ed. Puskalta: Edustaako hänen kielteinen kantansa siitä, että maidon ja kasvisrasvojen hintasuhteita keinotekoisesti muutetaan verotuksella, myös keskustapuolueen eduskuntaryhmän kantaa?

Ed. Puska: Arvoisa puhemies! Kysymyksessä on täysin henkilökohtainen kantani, minkä sanoin hyvin selvästi. Mutta luulen, että myös keskustan piirissä koko suhtautuminen näihin kysymyksiin on selvästi tulossa uuteen vaiheeseen, kuten tämä keskustelu ministerin poissa ollessa on osoittanut.

Valtiovarainministeri Liikanen: Arvoisa puhemies! On syytä todeta, että tämä on kaikkein tärkeimpiä kysymyksiä silloin, kun mennään yhtenäiseen elintarvikkeitten liikevaihtoverotukseen, koska se edellyttää monia muutoksia koko perinteiseen rasvapoliittikaan ja edellyttää varmasti monessa suhteessa vaikeaa ja pitkääkin sopeutumisvaihetta suomalaiselta maataloudelta, meijeriteollisuudelta jne. Mutta hallituksen osalta tätä asiaa selvitetään ja ollaan valmiita, niin kuin aikaisemmin muissa yhteyksissä on todettu, etenemään. Asia ei ole kovin yksinkertainen, mutta tässähän tavoitteet tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä on selkeästi todettu.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Kun ministerikin tuli paikalle, niin käytän tilaisuutta hyväkseni pyytääkseni häntä esittelemään näkemyksiä siitä, millä tavalla tämä työryhmä työskentelee, joka on asetettu lii-

kevaihtoveroasiaa pohtimaan. Nyt olen ymmärtänyt niin, että korotettu alkutuotevähennys poistetaan, mikä tässä yhteydessä merkitsee 4 miljardia markkaa lisää maidon, maitotuotteiden, voin ja lihan hintaan. Tämä kompensoidaan jollakin tavalla siten, että yleistä liikevaihtoverokantaa alennetaan elintarvikkeiden osalta. Herra ministeri, kiinnostaa, kuinka paljon tätä alennusta tapahtuu. Nythän tämä voi olla täysin kosmeettinen toimenpide, jos valtio ei ole valmis lisäsatsumuksiin korotetun alkutuotevähennyksen lailla, vaan jättää elintarvikkeiden liikevaihtoveron alennuksen vastaamaan vain menetetttävää korotettua alkutuotevähennystä. Onko siis hallituksella tarkoitus nettomääräisesti alentaa elintarvikkeissa olevaa liikevaihtoveroa?

Valtiovarainministeri Liikanen: Arvoisa puhemies! Tämä kysymyshän liittyy kokonaisuutena liikevaihtoveron uudistukseen, josta Kari S. Tikan johtama liikevaihtoverotoimikunta on antanut laajan mietintönsä, johon kannattaa edustajienkin tutustua.

Mitä tulee itse tähän kysymykseen, niin hallitus on lupautunut asettamaan toimikunnan, jossa työmarkkinajärjestöillä on oma edustus, mikäli tulopoliittinen ratkaisu syntyy. Koska tässä työmarkkinajärjestöillä on myös sanansa sanottavana, minä en halua mennä ennakoimaan toimikunnan tuloksia. Mikäli tulopoliittista ratkaisua ei synny, hallitus joutuu tämän asian käsittelemään luonnollisesti erikseen. Asiaan liittyy varmasti monia intressiristiriitoja.

Joka tapauksessa oleellista on se, että voisimme mennä sekä yleisen liikevaihtoveron että elintarvikkeitten liikevaihtoveron suhteen sellaiseen kantaan, joka vastaisi kunniasta eurooppalaista standardia.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! On kohtuullisen myönteistä kuulla se, että hallitus todella tässä asiassa aikoo askaroida, ja se, että pyritään kahteen verokantaan, joista elintarvikkeitten verokanta olisi alhaisempi, on jo askel oikeaan suuntaan. Se on kaiken lisäksi askel ihan eri suuntaan kuin oli se askel, millä hallitus korotti maitotuotteitten liikevaihtoverotusta tässä salissa muutama kuukausi sitten. Sitä on tervehdittävä ihan tyytyväisyydellä. Mutta toivoisi, että hallitus tuota esitystä valmistellessaan ei tyytyisi pel-

kästään kahteen verokantaan, koska siihen malliin sisältyy se meidän mielestämme huono ajatus, että silloin välttämättömyimpiinkin elintarvikkeisiin jäisi kuitenkin jonkin verran liikevaihtoveroa, toisin kuin esimerkiksi Englannissa ja Irlannissa.

Olin havaitsevinani viikonlopun aikana, että ministeri Pohjala puhuikin nyt esille ottamani mallin puolesta eikä puhtaan kahden verokannan liikevaihtoverojärjestelmän puolesta. Olisi mielenkiintoista kuulla, onko hallituksen piirissä tästä asiasta keskusteltu enemmän vai onko nyt muuten vaan sattumoisin ministeri Liikasella ja ministeri Pohjalalla asiasta hieman erilaiset kannat.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Minusta ministeri Liikasen vastauksista äskeisiin kysymyksiini ei vielä käynyt ilmi se, onko nettomääräisesti tarkoitus alentaa ruoan hintaa uusilla järjestelyillä. Tämä toimenpide saattaa olla kosmeettinen, jos sillä ei ole tarkoitukseen alentaa ruoan hintaa. Nimittäin siinä on tämä neljän miljardin markan pelivara, joka sisältyy korotettuun alkutuotevähennykseen. Hallituksen toimenpiteet tässä asiassa ovat vain näennäisiä, jos ei ole tarkoitus lisätä ruoan liikevaihtoverottomuutta yli neljän miljardin markan. Äsken ministerin esittämässä puheenvuorossa ei tullut esille sellaisia seikkoja, että voisimme uskoa liikevaihtoverottomuuden lisääntyvän nyt käynnissä olevan selvitystyön tuloksena. Ymmärsin niin, että sellaista tehtävää ei ole myöskään annettu tälle toimikunnalle, että nettomääräisesti lisättäisiin ruoan liikevaihtoverottomuutta.

Valtiovarainministeri Liikanen: Arvoisa puhemies! Mitä tulee ministeri Pohjalan kantaan, siitä ei ole hallituksessa keskusteltu. Mutta jos ed. Pekkarinen ajattelee esimerkiksi sellaista verojärjestelmää, että kasvisöljyn ja voirasvan verolla täytyisi olla erillinen verokanta myös tulevaisuudessa, niin se ei olisi kyllä mikään eurooppalainen käytäntö, vaan siellä yleensä on pyritty ratkaisuun, jossa on kaksi verokantaa.

Ed. Seppäselä sanon vain, että jos hallitus on ilmoittanut työmarkkinajärjestöille vastaten heidän vaatimuksiinsa myönteisesti, että se on valmis asettamaan pikaisesti toimikunnan yhdessä järjestöjen kanssa, joka valmistelee siirtymisen kahteen verokantaan, ja jos

nyt etukäteen ilmoitettaisiin jokin kanta molemista asioista, tarkoittaisi, että toimikunnan työltä vietäisiin pohja pois. Mielestäni se voidaan siellä valmistella hyvin.

Eräät asiantuntemattomat diletantit ovat viime päivinä puhuneet siitä, että asian lähettäminen toimikuntaan on asian hautaamista. Tällainen puheenvuoro osoittaa, ettei kirjoittaja tai puhuja alkuunkaan ymmärrä liikevaihtoveron erittäin raskasta ja vaikeaa rakennetta. Se, mikä nimittäin on suuri vaara, on se, että mikäli asiaa ei huolellisesti valmistella, tehdään vain ratkaisu, jossa verokanta alenee, mutta hinnat jäävät entiselleen. Se on kaikkein pahin vaihtoehto tässä, ja siihen helposti mennään, jos asiaa ei huolellisesti hoideta.

Ed. Puska: Arvoisa puhemies! Haluaisin jatkaa keskustelua ja esittää puolestani ministerille kysymyksen. Elintarvikkeiden hintaan ja terveyteen liittyvissä asioissa ylivoimaisesti suurin ja konkreettisin kysymys on erillinen rasvavero, joka merkitsee 5—10 markkaa kiloa kohti ylimääräistä veroa muun päälle kasviöljyyn, joka nykyään pääasiassa alkaa olla kotimaista rypsiöljyä. Näkeekö ministeri, että rasvaveron olennainen alentaminen tai poistaminen voitaisiin irrottaa muusta kokonaisuudesta vai onko se todella kiinni liikevaihtoveron ja vastaavasta muusta uudistuskokonaisuudesta?

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ei paljon lohduta kuluttajaa, jos toimikunta pannaan pystyyn pikaisesti, mutta tulokset tulevat aikaisintaan vuonna 1992, niin kuin olen ymmärtänyt, että tulokset tulevat.

Toivoisin tässä yhteydessä, jotta saisimme asiaa eteenpäin, että hallituspuolueiden edustajat näyttäisivät vihreätä valoa sille, että me valtiovarainvaliokunnan verojaostossa voisimme kuunnella asiantuntijoita ja ottaa aloitteen liikevaihtoveron käsittelyyn myös eduskunnan piirissä, täällä tehtävän valmistelutyön puitteissa, eikä vain työryhmässä. Hallituspuolueiden kansanedustajat tarvitsevat tällaisen aloitteen käsittelyyn normaaliaikana ilman hallituksen esitystä ministerin luvan. Toivon, että ministeri Liikanen ilmoittaa valmiutensa luvan antamiseen niin, että kansanedustajat saavat oman vapaan harkintansa mukaan käsitellä toisten

kansanedustajien tekemiä aloitteita ilman, että hallitus näkee sen haittaavan hallituksen työskentelyä.

Valtiovarainministeri Liikanen: Arvoisa puhemies! Henkilökohtainen kantani on, että ravintorasvaveroa voitaisiin asteittain alentaa tästä riippumatta. Mutta todella haluan korostaa sitä, että tähän liittyy monia maatalouspoliittisia perinteitä, joskin on niin, että sidonnaisuudet eivät ole lakitasoisia. Mutta voin ja kasviöljyjen hintasuhde on sidottu muutoin. Huomenna puolen päivän aikaan joudun pitämään Valion osuuskuntakokouksessa esitelmän, jossa olisi tarkoitus varovasti sivuta aihetta.

Mitä tulee valiokuntatyöskentelyyn, niin on selvää, että valiokunnassa kansanedustajat voivat käsitellä niitä asioita, mitä valiokunta päättää.

Liikevaihtoveron osalta olen hieman pettynyt, kun ed. Seppänen ei ehtinyt perehtyä liikevaihtoverouudistukseen kokonaisuudessaan, koska paljon parempikin aloite olisi ollut tästä asiasta jo tehtävissä. Vähän jää sellainen maku, että tässä oli tärkeämpää hyvää propaganda kuin itse asia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

22) Ed. Aittoniemen ym. lakialoite n:o 109 laiksi sotiemme veteraanien kunniavelkarahastosta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ikään kuin sokerina pohjalla tämän päivän keskustelussa esittelyvuorossa on SMP:n eduskuntaryhmän ryhmäaloite, ehdotus laiksi sotiemme veteraanien kunniavelkarahastosta. Lakialoitteessa ehdotetaan perustetta-

vaksi eduskunnan päätöksellä sotiemme veteraanien, invalidien, rintamanaisten sekä heidän puolisoitensa ja leskiensä taloudelliseksi avustamiseksi ja tukemiseksi tarkoitettu rahasto.

Rouva puhemies! Kun parisen viikkoa sitten olin Finlandia-talossa eräiden muiden kansanedustajien kanssa talvisodan veteraanien muistotilaisuudessa, siellä ilmeni sekä juhlapuheissa että käytäväkeskusteluissa hyvin suuri katkeruus yhteiskuntaa kohtaan siitä, että sotaveteraanit edelleen monella tavoin ovat yhteiskunnassa unohtetun asemassa. Vaikka yhteiskunta on jossain määrin osoittanut huomiota veteraanien, invalidien ym. erityisongelmiin, se on ollut perin riittämätöntä ja jakautuu tänä päivänä kovin epätasaisesti olemassa olevien tarpeiden suuntaan. Meidän maassamme erityisesti syrjäseuduilla mutta myös muualla on kymmeniätuhansia tämän lakialoitteen tarkoittamia sotiiimme osallistuneita ihmisiä, jotka elävät monenlaisessa puutteessa, monenlaisten ongelmien keskellä, joita nykyiset järjestelmät eivät pysty korvaamaan.

Nyt perustettavaksi esitettävästä kunnia-velkarahastosta voitaisiin nopeasti auttaa tietyllä tavalla väliinputoajien asemaan tai muilla tavoin erityisiin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneita sotiemme veteraaneja, invalideja, rintamanaisia sekä edellä mainittujen puolisoita ja leskiä. Tämä avustus koskisi nimenomaan sellaisia tapauksia, joissa, kuten hyvin tiedämme, yhteiskunnalla ei ole olemassa rahastoja, varoja tai momentteja, joilta tällaisia rahoja voitaisiin maksaa.

Tämän rahaston pääoma muodostuisi siten, että valtion budjetissa kunakin vuonna varattaisiin tätä varten tietty määräraha ja lisäksi rahasto voisi vastaanottaa sekä testamentteja että lahjoituksia. Uskoisin asian olevan niin, että tällaisia lahjoituksia, testamentteja tulisi niin paljon tarvittaviin varoihin nähden, että valtion kukkaroa ei tulevaisuudessa tässä kovinkaan paljolti jouduttaisi verottamaan.

Esitetty rahasto toimisi valtiokonttorin alaisena, ja sen toimintaa tarkastaisi valtiontalouden tarkastusvirasto. Siitä voisivat hakea avustuksia edellä mainitut, sotiiimme tavalla tai toisella osallistuneet henkilöt, heidän puolisonsa, leskensä, ja siihen kustakin kunnasta anomukseen liitettäisiin sosiaalitoimiston lausuma tarpeesta, jota siellä on

havaittu hakijalla hakemuksensa tueksi olevan.

Rouva puhemies! Minä toivon, että tämä lakialoite otettaisiin valtiovarainvaliokunnassa nopeasti käsiteltäväksi eikä se jäisi siellä pinkan alimmaksi.

Ed. Saari: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoro olisi asiallisesti ottaen oikeastaan ansainnut ainoastaan vastauspuheenvuoron, mutta arvelin, että kahdessa minuutissa en niitä muutamia huomioita pysty esittämään, joita tämä lakialoite mieleeni toi. Vaikka hetki on myöhäinen eikä monia edustajia enää paikalla ole, lienee kuitenkin ainakin eduskunnan pöytäkirjoihin hieman syytä tarkastella aloitteen taustaa.

SMP on vuosien mittaan harjoittanut runsaasti veteraanipopulismia. Ennen, oppositiossa ollessaan, se harjoitti sitä hyvin voimakkaasti. Sen vuoksi on syytä todeta, että vaikka pintapuolisesti tarkastellen tämä aloite on hyvä ja kannatettava, se kuitenkin pohjimmiltaan paljastuu SMP:n nykyisen eduskuntaryhmän epätoivoiseksi ja populistiseksi yritykseksi häivyttää niitä tekoja, joissa se on viime aikoina ollut mukana heikentämässä tai kuitenkin vastustamassa niitä parannuksia, joita veteraanien osalle tässä salissa on esitetty. Tuossa kaikessa kiireessä kirjasin muutamia tällaisia selviä tapauksia, faktatietoja SMP:n käyttäytymisestä.

Ensinnäkin ottaisin esille varsin tuoreen tapauksen lisäbudjetin yhteydestä. Kun käsiteltiin ylimääräisiin rintamaliisiin varatuista määrärahoista säästyneitten 25 miljoonan markan käyttöä, SMP kannatti tuon erän palauttamista valtiolle ja vastusti näin muodoin keskustan tekemää esitystä, että tuo rahasumma voitaisiin käyttää veteraaniläkkeitten parantamiseen.

Toinen hyvin selkeä tapaus on vielä tuorempi. Ylimääräistä rintamalisää koskeneen lain käsittelyssä SMP jälleen vastusti keskustan esitystä ylimääräisen rintamalisän korottamisesta 500 markkaan ja oli muitten hallitusryhmien mukana kannattamassa tuota varsin vaatimatonta ylimääräisten rintamalisien korottamista kansaneläkkeen perusosan 7,5 prosentista 12,5 prosenttiin. Tuo korotushan tiesi lisäosaa saaville veteraaneille keskimäärin vaivaista viidenkymppin korotusta kuukaudessa.

Se sinänsä hyvä ponsilausuma, jonka SMP:n ed. Mäkipään aloitteesta eduskunta yksimielisesti hyväksyi eli että eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimiin ylimääräisen rintamalisän korottamiseksi edelleen 12,5 prosentista 15 prosenttiin, tietäisi veteraaneille keskimäärin parinkymppin korotusta kuukaudessa ja kokonaissummanakin edustaisi vain hieman yli 10:tä miljoonaa markkaa.

Näiden lisäksi SMP on ollut muun hallitusrintaman mukana ajamassa veteraanijärjestöille tehtävien lahjoitusten ajamista verollisiksi. Tämä tapahtui kuluvan vuoden budjettilakeja käsiteltäessä, ja tuo tapahtumahan on käytännössä romahduttanut veteraanijärjestöjen saamien lahjoitusten määrän.

Ehkä, kun ed. Aittoniemi aloitti puheenvuoronsa luonnehdinnalla siitä, että ikään kuin pistenä iin päälle tämän päivän keskusteluissa voidaan käsitellä tätä lakialoitetta, ikään kuin pistenä iin päälle kaksinaismoraalista tässä asiassa voidaan vetää esiin SMP:n ryhmän käyttäytyminen tässä salissa, kun joitakin aikoja sitten äänestettiin SMP:n edellisestä ryhmäaloitteesta, joka koski veteraanasiaa. Tuossa ed. Kortesalmen ensimmäisenä allekirjoittamassa aloitteessa esitettiin rintamalisän saajien piiriä laajennettavaksi. Kun aloitteen toteuttamisesta tässä salissa ed. Stenius-Kaukosen esityksestä ja ed. Maijalan kannattamana äänestettiin, koko SMP:n ryhmä äänesti omaa lakialoitettaan vastaan.

Arvoisa puhemies! Vaikka nyt esitelty lakialoite ei sinänsä parannakaan veteraanien säännönmukaista eläke- ja elämisen turvaa vaan siihen, kuten ed. Aittoniemi puheenvuorossaan esittikin, enemmänkin liittyy sosiaaliluukkumentaliteetti — sieltähän avustuksia kunnianarvoisten veteraanien olisi anottava — siitä huolimatta pidän esitystä kokonaisuutenaan kannatettavana. Kun ed. Aittoniemi toivoi, että aloite tulisi käsittelyyn eikä pölyttyisi jossakin valiokuntahuoneen kätköissä, voinkin vakuuttaa, että me tulemme huolehtimaan siitä, että aloitteen toteuttamisesta ennen pitkää tässä salissa äänestetään. Silloin paljastuu sitten se, onko tämä aloite tehty vakavalla mielellä, onko kenties ministeri Liikanen antanut luvan SMP:n ryhmälle omaa aloitettaan kannattaa vai käykö kenties yhtä häpeällisesti, kuin edellisen kerran SMP:n omaa

populistisessa mielessä tehtyä aloitetta tässä salissa käsiteltäessä kävi eli oma ryhmä joutui omaa aloitettaan vastaan äänestämään.

Tulemme tämän aloitteen toteuttamisen puolesta toimimaan.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Mikään puolue ei ole eduskunnassa ja toiminnassaan toiminut niin paljon veteraanien hyväksi kuin Suomen maaseudun puolue. Tosin sen pieni poliittinen voima on aiheuttanut sen, että saavutukset eivät ole olleet niin kovin loistavia.

Mitä tulee sitten poliittiseen populismiin, opposition puolella voidaan harrastaa sitä minkälaisena tahansa, tehdä 30—50 prosentin ehdotuksia tietäen varsin hyvin, ettei heillä ole mitään vastuuta niistä asioista. Pitkäaikaisen hallituspuolueen jäsenenä äsken puhunut edustaja tietää varsin hyvin sen, että hallituksen taholla toimitaan toisin, ajetaan asiaa ehkä toisilla linjoilla, niin kuin mekin olemme ajaneet. Muun muassa ed. Mäkipään ponsiehdotus, joka hyväksyttiin täällä, oli merkittävä eteenpäinmeno nimenomaan näissä veteraaniasioissa ja veteraanisyymyksissä.

Edustaja ajatteli sitä, että minä äänestäisin omaa aloitettani vastaan. Sitä ei tule koskaan tapahtumaan, ed. Saari, ei koskaan, että minä äänestän omaa aloitettani vastaan. Toivottavasti sellainen tullaan näkemään täällä sitten aikanaan. Tämä on tehty vilpittömässä mielessä, ja niin kuin aina kiinnitän huomiota myös tällaiseen asiaan, jolla tavoin pystyttäisiin veteraanien asioita varmaan jatkossa, kun valtio ei suoranaisesti anna heille sitä arvoa kuin kuuluu, edelleen hoitamaan. Olen vilpittömästi kiitollinen siitä puheenvuorosta, jonka ed. Saari käytti. Se oli loppujen lopuksi aika positiivinen puheenvuoro. Kiitoksia!

Ed. Saari: Arvoisa puhemies! Minun ikäväksi tehtäväkseni nyt tulee todeta, että ed. Aittoniemi vakuutuksessaan käsittelee toutua aavistuksen verran vapaamielisesti, koska minun kädessäni on tämä lakialoite, jossa hänen nimensä täällä on hyvin selkeästi tekstattuna, ja sitten minun kädessäni on äänestyskartta, jossa tämän aloitteen toteuttamisesta on äänestetty. En tiedä, ovatko sitten eduskunnan koneet olleet epäkunnos-

sa, mutta täällä selkeästi lukee, että ed. Aittoniemi on omaa aloitettaan vastaan äänestänyt.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Edellä ed. Aittoniemi totesi, että taannoin, kun eduskunta käsittelee ylimääräisen rintamalisän korotusta, siinä yhteydessä ed. Mäkipään ponsi, jonka eduskunta toki hyväksyi yksimielisesti, olisi ollut jollakin tavalla juuri SMP:n aloitteellisuutta tai SMP:n aktiivisen toiminnan tulosta. Voin todeta, että sama ponsi sisältyi jo sosiaalivaliokunnan mietintöön sen ensimmäisessä vaiheessa mutta tuolloin valiokunnassa ed. Mäkipää kuitenkin sai muiden hallitusryhmien myönnötyksenä aikaan sen, että ensin valiokunnan mietinnöstä tämä ponsi poistettiin ja sitten tavallaan SMP:n aloitteena se täällä salissa tuotiin uudestaan ikään kuin uutena asiana esille. Minusta tämä on juuri sitä poliittista populismia, jota SMP:n taholta veteraaniasioissa on tässä salissa aiemminkin useassa yhteydessä tullut esiin.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ihan lyhyesti totean ed. Korttesalmen nimissä olevasta aloitteesta. Näin on varmasti tapahtunut, mutta tästä asiasta hallituspuolueiden keskuudessa on useitakin kertoja keskusteltu, tähän asiaan liittyvistä korjauksista ja sovittu asia hoidettavaksi muulla tavalla kuin tuon aloitteen pohjalta. Kaiken lisäksi minä en ole siinä ensimmäisenä allekirjoittajana. Jos aloite on minun nimissäni, niin kuin se on tässä, en tule äänestämään sitä vastaan täällä salissa.

Ed. Vihriälä: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen jättämä lakialoite sinänsä on erittäin hyvä ja kannatettava, mutta ed. Aittoniemi voi toteuttaa niitä ajatuksia, joita tähän lakialoitteeseen on sisällytetty, hyvin nopeasti, kun äänestämme ensi vuoden tulo- ja menoarviosta ja sen sosiaalipääluokasta, jossa tulemme esittämään rintamaveteraneille ylimääräistä rintamalisää nostettavaksi enintään 500 markkaan kuukaudessa. Tämä konkreettisesti vaikuttaisi jo ensi vuoden ensimmäisestä päivästä alkaen, jos tämä esitys tulisi menemään läpi. Mutta jos budjetin käsittely nyt siirtyy ensi vuoden puolelle, se ei tietenkään ehdi heti vaikuttaa, mutta ainakin jo helmi-

kuun 1 päivänä. Silloin ed. Aittoniemi voi osoittaa sitten hyvän tahtonsa sotiemme kunnioitettuja veteraaneja kohtaan.

24) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 23 (HE n:o 233)

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 21.45.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

Täysistunto lopetetaan kello 21.35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

23) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 92 (HE n:o 107)

Erkki Ketola (s. 4559—4595)

M. V. Mandelin (s. 4595—4641)

